

Møte tirsdag den 20. mars 2012 kl. 10

President: Dagfinn Høybråten

Dagsorden (nr. 63):

1. Innstilling fra næringskomiteen om endringer i skips-sikkerhetsloven (gjennomføring av STCW-konvensjonens regler om hviletid)
(Innst. 162 L (2011–2012), jf. Prop. 11 L (2011–2012))
2. Innstilling fra næringskomiteen om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Peru og en avtale om handel med landbruksvarer mellom Norge og Peru, begge av 24. juni 2010
(Innst. 187 S (2011–2012), jf. Prop. 35 S (2011–2012))
3. Innstilling fra næringskomiteen om endringer i lov om offentlige anskaffelser og i kommuneloven (gjennomføring av EUs håndhevelsesdirektiv i norsk rett)
(Innst. 185 L (2011–2012), jf. Prop. 12 L (2011–2012))
4. Innstilling fra næringskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 83/2011 av 1. juli 2011 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 1150/2009, forordning (EF) nr. 1177/2009 og direktiv 2007/66/EF om offentlige anskaffelser
(Innst. 184 S (2011–2012), jf. Prop. 44 S (2011–2012))
5. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Horne, Harald T. Nesvik, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg om lov om endringer i lov 24. februar 1995 nr. 12 om helligdager og helligdagsfred. Avvikle åpningstidsbestemmelsene – herunder avskaffing av den såkalte «Brustad-bua»
(Innst. 206 L (2011–2012), jf. Dokument 8:36 L (2011–2012))
6. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Hjemdal, Dagrún Eriksen, Geir Jørgen Bekkevold og Hans Olav Syversen om nasjonalt mål for reduksjon av matavfall og gjennomgang av merkeordningen for næringsmidler
(Innst. 195 S (2011–2012), jf. Dokument 8:27 S (2011–2012))
7. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup, Siri A. Meling, Svein Flåtten, Øyvind Halleraker og Ingjerd Schou om en strategi for bruk av biogass
(Innst. 194 S (2011–2012), jf. Dokument 8:35 S (2011–2012))
8. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Gunnar Gundersen, Øyvind Halleraker, Torbjørn Røe Isaksen, Anders B. Werp og Svein Harberg om motorferdsel i utmark
(Innst. 216 S (2011–2012), jf. Dokument 8:40 S (2011–2012))
9. Stortingets vedtak til lov om endringer i helseperso-

neloven og spesialisthelsetjenesteloven (endringer relatert til pliktig fråhald)

(Lovvedtak 39 (2011–2012), jf. Innst. 180 L (2011–2012) og Prop. 29 L (2011–2012))

10. Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeidsmarkedsloven (krav om politiattest for ansatte i bedrifter som tilbyr tiltaket varig tilrettelagt arbeid)
(Lovvedtak 40 (2011–2012), jf. Innst. 163 L (2011–2012) og Prop. 132 L (2010–2011))
11. Stortingets vedtak til lov om endring i lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser (tilpasning av offentlig tjenestepensjon til uføres alderspensjon fra folketrygden)
(Lovvedtak 41 (2011–2012), jf. Innst. 201 L (2011–2012) og Prop. 48 L (2011–2012))
12. Referat

Presidenten: Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra representantene Hans Frode Kielland *Asmyhr*, Vigdis *Giltun*, Sonja *Mandt*, Per Arne *Olsen* og Torgeir *Trældal* om permisjon i tiden fra og med 20. mars til og med 23. mars, og fra representanten Oskar J. *Grimstad* i tiden fra og med 21. mars til og med 23. mars, alle for å delta i møter i Nordisk Råd i Reykjavik
- fra representanten Hadia *Tajik* om studiepermisjon i tiden fra og med 20. mars til og med 22. mars

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Akershus fylke: Tone *Liljeroth* 20.–22. mars
For Møre og Romsdal fylke: Jon Georg *Dale* 21.–22. mars
For Nordland fylke: Allan *Johansen* 20.–22. mars
For Oslo: Karin *Yrvin* 20.–22. mars
For Vestfold fylke: Heidi *Ørnlo* 20.–22. mars og Morten *Stordalen* 20.–22. mars
For Østfold fylke: Erlend *Wiborg* 20.–22. mars

Presidenten: Tone Liljeroth, Allan Johansen, Karin Yrvin, Heidi Ørnlo, Morten Stordalen og Erlend Wiborg er til stede og vil ta sete.

Representanten Trine Skei Grande vil framsette et representantforslag.

Trine Skei Grande (V) [10:01:43]: Ettersom min medrepresentant er på komitéreise denne uka, må jeg fremme forslaget alene, om en reduksjon av Statens pensjonsfond utlands investeringer i selskaper som ødelegger tropisk skog.**Presidenten:** Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Presidenten vil opplyse Stortingets representanter om at Ungdommens storting i dag pågår i lagtingssalen, og at representantene er hjertelig velkommen til å ta del der.

Sak nr. 1 [10:02:25]

Innstilling fra næringskomiteen om endringer i skipssikkerhetsloven (gjennomføring av STCW-konvensjonens regler om hviletid) (Innst. 162 L (2011–2012), jf. Prop. 11 L (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [10:03:21] (ordfører for saken): Vi skal nå behandle Prop. 11 L for 2011–2012 om endringer i skipssikkerhetsloven. Endringene foreslås for å gjennomføre hviletidsbestemmelsene til sjøs, som ble endret av FNs sjøfartsorganisasjon, IMO, i 2010.

Det vil ikke være nødvendig å endre på hovedregelen, som bl.a. slår fast at det skal gis en daglig hvile på ti timer. Imidlertid strammer IMOs endrede regler inn på adgangen til å gjøre unntak fra hviletiden, noe som må reflekteres i norsk rett. For visse ferger i innenriksfart, fartsområde 1 og 2, gjelder konvensjonen ikke, og departementet foreslår her en mer fleksibel adgang til å unnta fra hovedregelen om hviletid.

Høringsinstansene har i hovedsak vært enig i departementets forslag til lovendring, men det har kommet innvendinger til forslaget som tilsier at lovutkastet bør justeres. Både sjømannsorganisasjonene og Rederienes Landsforening har reagert på at unntaket som gjelder skiftordninger på passasjerskip i innenriks fart innenfor fartsområde 2, ikke er foreslått videreført i Sjøfartsdirektoratets høringsutkast til forskrift.

Departementet har på bakgrunn av høringsuttalelsene foreslått at det tas inn en ny bestemmelse i § 24, hvor det slås fast at tilsynsmyndigheten etter en begrunnet uttalelse fra berørte sjømanns- og rederiorganisasjoner kan gjøre unntak fra første ledd på passasjerskip med skiftordning i innenriks fart i fartsområde 1 og 2.

Fremskrittspartiet har i innstillingen lagt vekt på at lovendringene ikke må medføre svekket konkurranseevne eller økte kostnader for de norske rederiene, og at regjeringen må komme tilbake til Stortinget med en sak om dette dersom det blir tilfellet.

På vegne av en samlet næringskomité anbefaler jeg en enstemmig tilråding om endringer i skipssikkerhetsloven.

Else-May Botten (A) [10:05:48]: Etter diplomatkonferansen i Manila i 2010 vedtok IMO en revidert konvensjon om opplæring, sertifikater og vakthold for sjøfolk, den såkalte STCW-konvensjonen. Det overordnede målet var å holde konvensjonen oppdatert om utviklingen i næ-

ringen, noe som er utrolig viktig. Et delmål har vært å få til en harmonisering med Maritime Labour Convention, som er fastsatt av Den internasjonale arbeidsorganisasjonen, ILO. Disse regelsettene overlapper hverandre stort sett, men det er ikke ukomplisert å utarbeide en lovttekst som omforener de to instrumentene.

Tidligere gjaldt konvensjonen kun for vaktgående personell. Nå vil den som et utgangspunkt gjelde for alle som er opplistet i offisielle mannskapslistene. Videre innføres det ny bindende minimumsstandard for helse og opplæringskrav for å bringe disse på linje med utviklingen i annet regelverk.

Man kan nå redusere den ukentlige hviletiden fra 77 til 70 timer. Dette kan skje i inntil to uker, men kan ikke gjenntas før det er gått fire uker. Den daglige hviletiden kan ikke unntas og skal alltid være ti timer.

Det blir nå presisert at unntaket ved nødssituasjoner og øvelser gjelder alle som har sitt arbeid om bord, ettersom det framgår av ILO-konvensjonen.

Unntaket fra hviletidsreglene for å ivareta overordnede driftsforhold som følge av STCW-koden, gjelder imidlertid kun vaktgående personell og personer som har spesielle oppgaver knyttet til sikkerhet, beredskap eller hindring av forurensing.

Regjeringspartiene har merket seg at høringsinstansenene stort sett var enige, som saksordføreren sa, men vi har også merket oss at departementet har tatt til følge høringsssvarene fra sjømannsorganisasjonene og Rederienes Landsforening når det gjelder skiftordninger på passasjerskip i fartsområde 2. De reagerte på at unntaket for skiftordninger på passasjerskip i innenriksfart ikke ble foreslått videreført i høringsutkastet. De mente at dette ville gi oppstykkede skiftordninger for mannskapet og oftere lange arbeidsreiser til og fra skipene.

Regjeringspartiene støtter at departementet på denne bakgrunn foreslår at det kan gjøres unntak for skiftordninger på passasjerskip i innenriksfart i fartsområde 1 og 2.

Det er viktig at de unntak som allerede er blitt innvilget, videreføres uten ny søknad.

Regjeringspartiene vil understreke viktigheten av at endringene ikke legger opp til vesentlige økte kostnader for de norske rederiene.

Per Roar Bredvold (FrP) [10:08:44]: Innstillingen til Prop. 11 L for 2011–2012 om endringer i skipssikkerhetsloven er, som saksordføreren sier, tilrådd av en samlet komité. Fremskrittspartiet er dermed enig i innholdet.

Dog ønsker Fremskrittspartiet å presisere at skulle det vise seg at de endringer som nå blir vedtatt som følge av denne proposisjonen, vil kunne føre til vesentlige økte kostnader, vil Fremskrittspartiet at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en sak om dette.

Fremskrittspartiet mener det er av avgjørende betydning at en ikke legger opp til endringer som vil kunne medføre svekkelse av konkurranseevnen til de norske rederiene.

Statsråd Trond Giske [10:09:36]: Det er ikke grunn til å bruke så mye mer tid på denne saken. Saksordføreren ga en fin framstilling av innholdet.

Som det er sagt, lovforslaget har til formål å gjennomføre hviletidsreglene i den såkalte STCW-konvensjonen, som ble vedtatt av IMO på en konferanse i Manila i 2010. Konvensjonen inneholder regler om opplæring, sertifikater og vakthold for sjøfolk. Et av målene ved revisjonen av konvensjonen var også å harmonisere konvensjonens hviletidsregler med ILOs Maritime Labour Convention, som foreløpig ikke er trådt i kraft. Skipssikkerhetsloven § 24 om hviletid må endres for å gjennomføre endringene i STCW-konvensjonen fullt ut i norsk rett.

Vi har fra norsk side vært en av pådriverne for å innskjerpe unntakene fra hviletidsreglene i den forrige konvensjonen. Mens det tidligere var adgang til å redusere den daglige hviletiden til seks timer per dag, ble det i Manila oppnådd enighet om at det ikke skal være adgang til å fravike fra hovedregelen om ti timers hvile per dag. En del av kompromisset som ble inngått i Manila, var at den ukentlige hviletiden kan reduseres fra 77 timer til 70 timer, men det er satt nokså strenge vilkår for å gjøre dette. Det var dessuten et vilkår at fravik fra hviletiden skal være fastsatt ved bindende tariffavtale.

Lovforslaget ble sendt på høring våren 2011. Når det gjelder høringsinstansenes synspunkter, har departementet i det alt vesentlige tatt til følge de innkomne kommentarene. Jeg vil særlig trekke fram kommentarene som kom i høringen fra sjømannsorganisasjonene og Rederienes Landsforening vedrørende ferger i fartsområde 1 og 2. Dette er fartsområder som ikke omfattes av konvensjonens virkeområde. Her ønsket alle parter at det fortsatt skal være adgang til å fravike hviletidsreglene, fordi man på slike ferger har etablert en skiftordning som partene i arbeidslivet er tilfreds med. Lovforslaget ble etter høringen justert, slik at den skiftordningen man har i dag, kan videreføres.

I proposisjonen er det også foreslått noen mindre justeringer i hviletidsreglene som følge av konvensjonsendringene. Jeg vil imidlertid presisere at de lovendringene som nå er foreslått, er fullt ut i samsvar med endringene som ble vedtatt i Manila, og det er ikke innført noen norske særkrav. Innenfor STCW-konvensjonens virkeområde blir konkurransevilkårene i Norge dermed de samme som i resten av verden.

Fra norsk side er vi godt fornøyd med forhandlingsresultatet i Manila. For sjøfolkene del innebærer endringene at det legges til rette for at de vil være mer uthvilte, noe som også er viktig for sikkerheten. Undersøkelser har avdekket at en del ulykker til sjøs skyldes at sjøfolkene ikke har fått tilstrekkelig hvile. De nye reglene vil således bidra til en styrket sikkerhet til sjøs, som jeg vet at også Stortinget er opptatt av.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:12:16]

Innstilling fra næringskomiteen om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Peru og en avtale om handel med landbruksvarer mellom

Norge og Peru, begge av 24. juni 2010 (Innst. 187 S (2011–2012), jf. Prop. 35 S (2011–2012))

Else-May Botten (A) [10:12:50] (ordfører for saken): Jeg så det kom opp på skjermen at jeg skulle snakke i 30 minutter. Jeg kan berolige forsamlingen med at det nok ikke blir et så langt innlegg. Som saksordfører tilrår jeg komiteens innstilling til Prop. 35 S for 2011–2012 om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Peru og en avtale om handel med landbruksvarer mellom Norge og Peru. Frihandelsavtalen regulerer handelen mellom den enkelte EFTA-stat og Peru.

Hovedmålsettingen med frihandelsavtalen er å stimulere til økt samhandel og økonomisk samarbeid mellom partene. Frihandelsavtalen sikrer norske eksportører og investorer økt forutsigbarhet og bedre rammebetingelser. Det gir Norge en forbedret markedsadgang for industrivarer, landbruksvarer og fisk. Frihandelsavtalen innebærer tollfrihet for alle industrivarer etter en nedtrappingsperiode.

Men Norges samhandel med Peru er begrenset, selv om den har vært voksende de siste ti årene. Eksporten til Peru har vært jevnt lav disse årene, mens importen fra Peru har opplevd sterk vekst.

De viktigste menneskerettighetsutfordringene i Peru i dag knytter seg til konflikter med lokalsamfunn om ressursutvinning.

Det kan også nevnes at Norge i flere år har gitt økonomisk støtte til peruanske menneskerettighets- og orfolksorganisasjoner. I forhandlingene om frihandelsavtalen med Peru fikk EFTA-statene gjennomslag for å inkludere referanser til ILO-konvensjoner og grunnleggende menneskerettigheter i avtalens fortale.

Per i dag har vi inngått 24 handelsavtaler med 33 land – hvorav 11 er undertegnet under sittende regjering. Den siste avtalen vi undertegnet, var med Hongkong, Kina, i juni 2011. Den har akkurat kommet til komiteen, men avtalen med Montenegro har også meldt sin ankomst.

Framtidig vekst i Norge er avhengig av tilgang til vekstmarkeder i verden. Dette jobber regjeringen for gjennom WTO, EØS og EFTA – som sikrer Norge et av verdens største nettverk av frihandelsavtaler. At slike avtaler virker, er det ingen tvil om. Vi ser helt tydelig at etter inngåelser av frihandelsavtaler skyter samhandelen i været. Det er derfor viktig at vi er ute med næringslivsdelegasjoner til nye markeder i økonomiske vekstland, som gir muligheter til å åpne nye markeder for oss. Singapore, Malaysia og Midtøsten står på dagsordenen og er viktig, men også flere afrikanske land, som Angola, Ghana og Mosambik, som er tre av verdens raskest voksende økonomier for tiden, er viktige å jobbe seg inn mot.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:15:51]: Jeg kan berolige forsamlingen med at jeg ikke skal bruke hele taletiden min.

Først av alt vil jeg gi honnør til saksordføreren, som på en god måte redegjorde for selve innholdet i denne avtalen og hva den dreier seg om. Jeg vil holde et innlegg på en litt mer generell basis knyttet til alle de frihandelsavtaler vi enten har inngått eller holder på å inngå.

Vi er inne i en periode med forhandlinger med mange

aktører og med land av ulik størrelse. Vi driver og forhandler gjennom EFTA-systemet med alt fra Indonesia, som er verdens fjerde største nasjon med 240 millioner innbyggere, og ned til mindre land i Mellom-Amerika.

Det som er det interessante i de forhandlingene som vi holder på med, er innholdet og de forskjellene som dette dreier seg om. Jeg vil få lov til bare å rette oppmerksomheten litt mot bl.a. Indonesia. Det har nettopp vært en EFTA-delegasjon, som jeg selv var med i, i Jakarta, for litt over tre uker siden, som hadde møte med indonesiske myndigheter, bl.a. handelsministeren i Indonesia. I de samtalene som der var, sier man også noe som jeg tror kan bli mer og mer vanlig etter hvert, nemlig at det ikke er særlig aktuelt å inngå en ren frihandelsavtale uten noe mer enn bare det, og man retter da bl.a. oppmerksomheten mot såkalt kapasitetsoppbygging i landet. Jeg tror at man også fra både regjeringen og Stortingets side snart bør ta en debatt om innholdet i frihandelsavtalene og hva som skal ligge der.

Bakgrunnen for at jeg sier dette, er at vi har flere forskjellige innfallsportaler. Vi har ennå ikke ratifisert Colombia-avtalen, fordi det er ting som ikke er på plass i den avtalen ennå. Hvis den er ratifisert, kan jo statsråden gi melding om det, men så vidt undertegnede har fått med seg, er ikke det på plass ennå. Det kan selvfølgelig være at man løser en del av disse vanskelige problemstillingene som USA har gjort det, ved å legge menneskerettighetene og andre ting med som en sideavtale til selve frihandelsavtalen, eller man kan legge det inn i avtalen, som man også har valgt å gjøre det hos noen.

Jeg tror det kan være på tide at vi får en debatt om dette, og hvordan man skal håndtere en del av disse kravene i årene som kommer. For det er klart at hvis man bl.a. fra Indonesias side står fast ved at man skal ha en betydelig kapasitetsoppbygging i sitt eget land som en del av frihandelsavtalen, kan det i den sammenheng gi oss betydelige utfordringer i årene som kommer. Jeg tror også at det er viktig at vi sørger for at vi ikke påtar oss for mange forhandlinger samtidig, men har fokus på og er resultatorientert gjennom det vi skal oppnå gjennom avtalene.

Så har komiteen også nettopp vært i Brasil. Det hadde selvfølgelig vært svært ønskelig og gledelig om man kunne fått på plass og kommet i gang med forhandlinger for Brasil. Foreløpig har ikke det vært mulig, og det må vi bare ta inn over oss. Jeg vil oppfordre statsråden og andre under sine besøk til dette enorme landet, som gir store muligheter for norsk næringsliv, til fortsatt å presse på, men ikke minst snakke varmt om hva man kan oppnå gjennom en frihandelsavtale med nettopp dette landet. Foreløpig har en ikke lyktes i å komme i den situasjonen, men jeg håper at man om ikke så altfor lenge kan komme dit.

Statsråd Trond Giske [10:20:27]: Det er en enkeltsak som foreligger, men nå fikk vi et – skal vi si – reisebrev fra komiteen, så det er anledning til å kommentere litt bredere.

Vi har et veldig omfattende arbeid nå for å sikre frihandelsavtaler for Norge rundt omkring i verden, og det skyldes at WTO-forhandlingene står dønn stille, Doha-runden er i dødvanne. Hvis vi skal være med på den fabelaktige veksten som skjer i mange andre deler av verden enn Europa

akkurat nå – i Sørøst-Asia, i Sør-Amerika, til dels også til og med i Afrika – må vi sikre gode rammebetingelser rundt våre bedrifter. Derfor har vi mange prosesser på gang, men jeg mener samtidig at vi har kapasitet nok. Vi samarbeider sterkt med våre EFTA-partnere i mange av disse prosessene, vi koordinerer oss også til en viss grad opp mot EU, der det foregår parallelle diskusjoner, bl.a. om de sakene som ikke går direkte på de handelstekniske tingene, men miljø, arbeidstakerrettigheter osv., som både vi og EU-systemet er opptatt av. Og så ser vi hvilke muligheter vi har for å sikre norske bedrifter i de markedene som er mest interessante. Vi startet nå nylig også med Mellom-Amerika, og det blir en interessant prosess, men det er nok Sørøst-Asia som er aller høyest på dagsordenen, både med Kina og med Indonesia. Vi ser også på mulighetene for Vietnam og Malaysia, og vi har avtaler på plass med noen land i regionen. I India er det også en spennende prosess som går veldig bra, og Russland er vi også i forhandlinger med.

Så jeg må bare si at jeg tror det komiteen gjør når man reiser rundt og skaper politisk forankring, forståelse og dialog med sine kolleger i de land vi forhandler med, er veldig positivt. Som i Norge er handelsavtaler politiske saker som skaper diskusjon, og det å ha den direkte dialogen mellom parlamentene er en veldig god måte å skape forståelse for at vi vil skape vinn-vinn-situasjoner i disse forhandlingene.

Men kapasiteten er god, og vi håndterer de politiske spørsmålene, også i spørsmålet om Colombia, hvor særlig arbeidstakerrettigheter har vært et veldig sentralt tema. Jeg er sikker på at vi også skal få landet det på en veldig god måte, slik at vi både får gode rammer rundt handel og et bidrag til arbeidstakerrettigheter i et land som er et stykke unna den situasjonen vi har i Norge.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 3 og 4 behandles under ett – og anser det som vedtatt.

Sak nr. 3 [10:23:24]

Innstilling fra næringskomiteen om endringer i lov om offentlige anskaffelser og i kommuneloven (gjennomføring av EUs håndhevelsesdirektiv i norsk rett) (Innst. 185 L (2011–2012), jf. Prop. 12 L (2011–2012))

Sak nr. 4 [10:23:38]

Innstilling fra næringskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 83/2011 av 1. juli 2011 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 1150/2009, forordning (EF) nr. 1177/2009 og direktiv 2007/66/EF om offentlige anskaffelser (Innst. 184 S (2011–2012), jf. Prop. 44 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og

fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Per Roar Bredvold (FrP) [10:25:01] (ordfører for sakene): Prop. 12 L om endringer i lov om offentlige anskaffelser og i kommuneloven (gjennomføring av EUs håndhevelsesdirektiv i norsk rett) og Prop. 44 S om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning om offentlige anskaffelser har kanskje ikke vært de to sakene som har fått mest spalteplass i media den siste tiden, men de har vært så omfattende at komiteen hadde en stor åpen høring. Her var NHO, Bedriftsforbundet, Fagforbundet/LO, Byggenæringens Landsforening, Oljeindustriens Landsforening, leverandører for Helse-Norge samt KS.

Et kort, enkelt sammendrag fra denne åpne høringen var vel at NHO var mest skeptisk, og at KS var mest positiv. Men man kan vel også si at skepsisen var rimelig stor, og at også noen mente man burde utsette saken for mer utredning og behandling av nettopp dette.

Dessuten har Prop. 44 S vært til uttalelse hos utenriks- og forsvarskomiteen, og Prop. 12 L har vært til uttalelse hos kommunal- og forvaltningskomiteen, og begge disse komiteene sluttet seg til næringskomiteens utkast til innstilling og hadde ingen ytterligere merknader.

Det er også sendt spørsmål til statsråden for Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet angående den alternative prosedyren i forsyningsforskriftens kapittel 14, som olje- og gassindustrien er underlagt, da det kunne synes som om denne ikke var behandlet i proposisjonen. I svar av 19. januar 2012 sier statsråden:

«De nye håndhevelsesreglene innføres ikke for den alternative prosedyren i forsyningsforskriftens kapittel 14, som olje- og gassindustrien er underlagt.»

Komiteen har i sine merknader til Prop. 44 S for 2011–2012 vist til sine merknader og forslag i Prop. 12 L for 2011–2012, og dermed blir denne mest omtalt. Det har blitt en delt komité, hvor regjeringspartiene støtter saken, og hvor opposisjonen, ved Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, har sine egne merknader og forslag. Det er spesielt KOFAs videre rolle som utgjør forskjellene.

Jeg vil samtidig fremme forslagene fra mindretallet, slik at dette ikke blir glemt.

KOFA, som er klagenemnda for offentlige anskaffelser, behandler en rekke klager om brudd på regelverket for offentlige anskaffelser. Over tid har KOFA behandlet over 2 000 klagesaker og har bygd opp tillit og kompetanse.

Den offentlige sektor tildeler årlig kontrakter for opp mot 400 mrd. kr. Anskaffelsesregelverket har som formål å sikre effektiv ressursbruk samt bidra til at tilliten til at anskaffelsene skjer på en samfunnstjenlig måte.

Derfor vil mitt videre innlegg mest omtale Fremskrittspartiets og resten av opposisjonens merknader.

Erfaring viser at det er behov for effektiv håndhevelse av brudd på regelverket. Det skjer ved at feil påpekes overfor oppdragsgiver under selve anskaffelsesprosessen, ved klage til Klagenemnda for offentlige anskaffelser, eller ved å bringe en tvist inn for domstolen. Effektiv håndhevelse forutsetter at leverandørene har enkel tilgang til disse instansene.

Fremskrittspartiet er skeptisk til denne omorganiseringen, og frykter for det første for at overføring av håndhevelsen av anskaffelsesregelverket fra KOFA til domstolene vil være med på å svekke den ensartede tolking og håndhevelse av anskaffelsesregelverket KOFA har ivaretatt siden anskaffelsesregelverket trådte i kraft. Overføring av håndhevelsen av regelverket til domstolene kan i ytterste konsekvens gi seg utslag i regionale forskjeller i tolking og praktisering. For det andre frykter Fremskrittspartiet at det å overføre håndhevelsen av anskaffelsesregelverket til domstolene vil være med på å heve terskelen for å klage inn saker innenfor anskaffelsesfeltet. Dette vil i stor grad kunne ramme rettssikkerheten for små og mellomstore lokale næringsaktører som ikke har den samme tilgangen på juridiske og økonomiske ressurser som store nasjonale og internasjonale foretak, samt at de gjerne bærer en større økonomisk belastning, da de i enkelte tilfeller muligens er helt avhengige av offentlige kontrakter for å kunne overleve, da disse kontraktene utgjør en majoritetsandel av kundeporteføljen til den enkelte.

Fremskrittspartiet mener også at den individuelle begrunnelsesplikten må opprettholdes og støtter ikke regjeringens forslag om å innføre en mindre omfattende begrunnelsesplikt som kun skal opplyse navnet på den valgte leverandør, og samtidig gi en redegjørelse for det valgte tilbudets egenskaper.

Dagens praksis gir leverandørene en god mulighet til en individuell begrunnelse samt åpenhet og gjennomsiktighet.

Presidenten: Representanten Per Roar Bredvold har tatt opp de forslagene han refererte til.

Else-May Botten (A) [10:30:26]: Arbeiderpartiet er opptatt av at fellesskapets midler skal forvaltes på en best mulig måte. Offentlig sektor kjøper inn varer og tjenester for hele 400 mrd. kr hvert eneste år. Det er derfor viktig å sikre effektive anskaffelser gjennom gode prosedyrer. Dette direktivets formål er nettopp å forbedre effektiviteten når det gjelder håndhevelsen av anskaffelsesregelverket, bl.a. ved å sikre leverandører bedre inngrepsmuligheter før kontrakt inngås. Det legges også vekt på håndhevelse ved ulovlige direkte anskaffelser.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet nedsatte et offentlig utvalg som skulle anbefale hvordan håndhevelsesdirektivet best kunne gjennomføres i norsk rett, for å legge til rette for et helhetlig og velfungerende norsk håndhevelsessystem.

Nå fremmer ikke regjeringen bare forslag til gjennomføring av direktivets materielle regler, men tar også stilling til hvordan det samlede norske håndhevelsessystemet best kan organiseres. I proposisjonen foreslås det at domstole-

ne skal ha den formelle sanksjonsmyndigheten, herunder kompetanse til å ilegge alle nye sanksjoner etter håndhevelsesdirektivet. Det er også bare ved klage til domstolene at det skal inntre suspensjon av adgangen til å inngå kontrakt. Samtidig oppheves KOFAs adgang til å ilegge overtredelsesgebyr for ulovlige direkte anskaffelser, slik at KOFA igjen blir et rent rådgivende organ. Dersom KOFA skulle fått utvidet kompetansen, måtte det nødvendigvis gjøres en rekke endringer i KOFAs organisering og saksbehandling. For eksempel måtte det åpnes opp for muntlige forhandlinger og bevisførsel. Slike endringer ville bety at KOFA langt på vei ville bli en særdomstol, noe vi ikke har tradisjon for å etablere her i Norge. KOFAs adgang til å ilegge overtredelsesgebyr oppheves derfor nå og er en nødvendig konsekvens av det nye sanksjonssystemet som håndhevelsesdirektivet innfører. Det er verdt å merke seg at man fortsatt kan bruke KOFA for å få en rådgivende uttalelse om det har skjedd en ulovlig direkte anskaffelse. Forskjellen er bare at KOFA ikke vil kunne ilegge et overtredelsesgebyr.

Arbeiderpartiet mener at KOFA ikke vil miste sin betydning på grunn av denne endringen, da det også tidligere har vært flest av de rådgivende sakene hos KOFA.

Det gjøres også viktige grep ved å endre begrunnelsesplikten, slik at oppdragsgiver utelukkende pålegges å gi en begrunnelse, noe som er i samsvar med forslaget fra utvalgets flertall. Når begrunnelsen nå automatisk skal gis, vil det gi leverandøren det fulle grunnlaget for å vurdere om anskaffelsesprosessen har gått rett for seg, eller om det er grunnlag for en klage. Begrunnelsen må være en beskrivelse av det vinnende tilbudets egenskaper og fordeler i relasjon til hvert enkelt tildelingskriterium.

Under den åpne høringen på Stortinget den 9. januar viste Oljeindustriens Landsforening til at olje- og gasssektoren ikke er omfattet av spesifikke prosedyreregler for anskaffelser. Men statsråden har i brev av 19. januar til næringskomiteen vist til at olje- og gasssektoren faktisk ikke trenger å følge opp de detaljerte prosedyrereglene i anskaffelsesregelverket. De kan i stedet anvende den såkalte alternative prosedyren. Her stilles det f.eks. ikke krav om kunngjøring. Det betyr også at de nye reglene om karen, suspensjon og sanksjoner, som nettopp knytter seg til de detaljerte prosedyrereglene, ikke skal gjelde for oppdragsgivere i olje- og gasssektoren siden de omfattes av de alternative prosedyrene.

Regjeringen foreslår også endringer i kommuneloven § 59 for saker som gjelder overholdelse av regelverket. Dette blir gjort fordi lovlighetskontrollen på anskaffelsesområdet må ses i sammenheng med håndhevelsesmulighetene. Da det også er andre instanser som fører kontroll med overholdelsen av anskaffelsesregelverket, foreslås det nå et unntak fra adgangen til lovlighetskontroll.

Svein Flåtten (H) [10:35:01]: La meg først gi ros til saksordføreren, som har lagt opp til en veldig grundig og bra behandling av dette i komiteen.

Jeg er enig med sistnevnte taler fra Arbeiderpartiet, at fellesskapets midler skal forvaltes på en best mulig måte. Det har vi stadig diskusjoner om i vårt samfunn, ut fra

ulike vinkler. Derfor er dette en viktig sak på dette området, at vi har et regelverk som er klart og ikke minst fungerer godt.

Til det siste – om å fungere godt – har vi hatt KOFA som et organ som har fungert godt for å kunne ilegge overtredelsesgebyr og sørge for håndhevelse av sanksjoner. Det er ingen tvil om at det har virket godt og effektivt, og at man har vært inne i veldig mange saker. Og ikke minst: Dette har vært et lavterskeltilbud for særlig mindre og mellomstore bedrifter.

Å overføre dette til domstolene vil heve terskelen for å klage og ta opp saker. Det er det ingen tvil om. I tillegg vil det selvfølgelig ta lengre tid i domstolene, og det vil da skape en høyere terskel. Så jeg tror det må være mulig å gjøre endringer i KOFAs organisering som kan imøtekomme dette, for det er de små bedriftene som er mest avhengige av at dette fungerer. Mange ute i små lokalsamfunn har offentlige kontrakter som en hovedpilar, som også saksordføreren pekte på. Alle som har vært både kortere og lengre tid i norsk næringsliv, vil ha sett at det er slik det fungerer. Derfor er det om å gjøre å finne et hensiktsmessig balansepunkt mellom bedriftenes behov og samfunnets behov for å kontrollere og følge opp ulovligheter og håndheve sanksjonene.

Man skal også være klar over at måten vi gjennomfører dette på, er viktig for utviklingen av leverandørkompetansen, som det offentlige er helt avhengig av. Det må ikke bli slik at vi får et regelverk som hindrer den utviklingen også ute i småbedriftene. Veldig mye god innovasjon springer ut derfra. Denne innovasjonen kommer ofte også fra det innsynet man kan få i avslagsbegrunnelser. Det er tema nr. to i dette, altså hvordan man skal håndtere begrunnelse for avslag. Vi er skeptiske til felles begrunnelse for avslag som man får samtidig med tildelingsbeslutningen. Innarbeidet praksis har vært at man får et annet innsyn. Jeg mener dette svekker rettssikkerheten – det er nå det ene – men det svekker også den muligheten man har til å gå inn og se på sin egen kompetanse og hvordan man skal kunne håndtere fremtidige anbudsprosedyrer, slik at bedriftene får en anledning til å bidra rett og slett til å gjøre det offentliges innkjøp bedre, kanskje også rimeligere på sikt, når man greier å finne det riktige prisnivået og det riktige kvalitetsnivået. Derfor mener vi at dagens ordning med individuell begrunnelsesplikt på anmodning bør opprettholdes.

Til slutt dette med det kommunale selvstyret og muligheten for lovlighetskontroll: Det mener vi ikke bør innskrenkes, og vi kommer derfor til å gå imot det forslaget.

Jeg tror det er slik at det er småbedriftene som er viktige her. Det er å ha et lavterskeltilbud som er viktig, og å ha tempo i prosessene og avgjørelsene. Begrunnelsesplikten, innsynet – mulighetene det skaper for enkeltbedriftene – har vi sett på som sentralt, i tillegg til kommuners adgang til lovlighetskontroll. Det er begrunnelsene for at vi står i de merknader vi står i, og står i de forslagene vi står i.

Alf Egil Holmelid (SV) [10:39:56]: Disse sakene gjeld spørsmålet om gjennomføring av EUs handhevingsdirektiv i norsk rett. Direktivet har bl.a. fokus på ulovleg direktekjøp. Implementering av direktivet inneber at hand-

hevingsorganet skal ha rett til å kjenne ein kontrakt utan verknad og påleggje oppdragsgivaren gebyr.

Innføring av direktivet reiser ei rekkje juridiske problemstillingar. Derfor blei det sett ned eit offentleg utval for å kome med forslag til korleis direktivet best kan gjennomførast i norsk rett. Eit av dei sentrale spørsmåla som blei diskutert i utvalet, var organisering av handhevinga av direktivet.

Fleirtalet i utvalet foreslår at kompetansen til å påleggje sanksjonar blir lagd til domstolane. Samtidig bør KOFA sin kompetanse til å påleggje gebyr falle bort. Dermed blir KOFA på nytt eit reint rådgivande organ. Dette er ei løysing som er i samsvar med den norske rettstradisjonen, samtidig som KOFA kan halde fram som eit lågterskeltilbod.

Alternativet til denne ordninga ville vere å gi KOFA ein kompetanse som i praksis ville gjere den til ein særdomstol. Det er ei løysing som ikkje er vanleg i norsk rettspraksis. Derfor fremma regjeringa forslag i tråd med fleirtalet i det offentlege utvalet, og fleirtalet i komiteen støttar forslaget, som legg handhevingsmyndigheita, eller handhevingskompetansen, til domstolane.

Proposisjonen foreslår at KOFA sin kompetanse til å påleggje gebyr skal falle bort. Dette er ein naturleg konsekvens av at handhevinga blir lagd til domstolane. Deresom KOFA kan påleggje gebyr, og domstolane deretter skal handsame saka, kan vi kome i konflikt med prinsippet om at det ikkje skal kunne dømmast to gonger for same forhold, noko som er i strid med Den europeiske menneskerettskomisjon.

SV er fornøgd med at vi har valt ei løysing som er i tråd med norsk rettspraksis, og at det er gjort ei god arbeidsdeling mellom domstolane, som har kompetanse til å gjennomføre sanksjonar, og KOFA, som no blir eit rådgivande organ og eit lågterskeltilbod.

Erling Sande (Sp) [10:42:33]: Offentleg sektor kjøper inn varer og tenester for nesten 400 mrd. kr årleg. Då er det viktig at regelverket for offentlege innkjøp bidreg til å sikre at desse midlane blir utnytta best mogleg gjennom kostnadseffektive og samfunnstenlege innkjøp, og at offentleg sektor gjennom sine innkjøp bidreg til å utvikle eit konkurransedyktig næringsliv. Det er derfor viktig med eit tydeleg regelverk og at ein sikrar god handheving av regelverket. Gode reglar og eit godt handhevingsssystem er likevel ikkje nok for å få til vellukka og gode innkjøp, noko som også blir understreka i St.meld. nr. 36 for 2008–2009, Det gode innkjøp.

Senterpartiet støttar forslaget i Prop. 12 L for 2011–2012 om at ein domstol skal kunne annullere kontraktar som blir inngått i strid med regelverket. I dag har KOFA høve til å påleggje misleghaldsgebyr for ulovlege direkte innkjøp.

På grunn av det nye sanksjonssystemet som blir innført med handhevingsdirektivet, der hovudregelen blir at kontraktar skal kjennast utan verknad, er det regjeringa sitt syn at det ikkje lenger vil vere mogleg å bevare KOFAs høve til å påleggje misleghaldsgebyr. Senterpartiet deler den oppfatninga.

Dersom KOFA framleis skal kunne påleggje misleghaldsgebyr, vil det kunne innebere at ein oppdragsgjevar vil kunne bli møtt med både eit misleghaldsgebyr frå KOFA, og at kontrakten blir kjend utan verknad av domstolane, for eit og same forhold. Senterpartiet støttar derfor at KOFAs høve til å påleggje misleghaldsgebyr blir oppheva, som ein nødvendig konsekvens av det nye sanksjonssystemet. Vi er likevel svært opptekne av at KOFA framleis skal ha ein rådgjevande funksjon.

Etter dagens reglar skal oppdragsgjevar kome med to grunngevingar i samband med tildeling av kontrakt, fyrst ein som skal innehalde tilstrekkeleg informasjon om det valde tilbodet til at leverandørane kan vurdere om oppdragsgjevar sitt val er sakleg og forsvarleg, og deretter ei nærare grunngeving etter oppmoding. Regjeringa foreslår å endre grunnjevingsplikta, slik at oppdragsgjevar utelukkande blir pålagd ei grunngeving, og Senterpartiet støttar dette. Denne grunngevinga skal gjevast automatisk, saman med oppdragsgjevars kunngjering om kven som får tildelt kontrakten. På den måten vil leverandøren med ein gong få det fulle grunnlaget for å vurdere om innkjøpsprosessen har gått rett føre seg, eller om det er grunnlag for å klage.

Senterpartiet vil likevel understreke betydninga av at den eine grunngevinga som då blir gjeven, skal vere god og dekkjande. Det inneber at kravet til grunngeving fyller ei svært viktig rolle i innkjøpsretten, og skal ein nå målet om effektiv handheving, er det nødvendig at leverandørane får ei tilstrekkeleg grunngeving.

Senterpartiet vil understreke betydninga av at leverandørane ikkje berre får kjennskap til kven som har vunne, men òg får ei beskriving av det vinnande tilbodet sine eigenskapar og fordelar i relasjon til kvart enkelt tildelingskriterium.

Krava til denne eine grunngevinga vil derfor bli større enn kva som gjeld for dagens automatiske grunngeving.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [10:46:21]: Offentlig sektor kjøper inn varer og tjenester for nesten 400 mrd. kr i året. Det er enorme summer, som gjør at det er svært viktig at regelverket sikrer at disse milliardene utnyttes best mulig. Dette kan gjøres bl.a. gjennom kostnadseffektive og samfunnstjenlige innkjøp, og at offentlig sektor gjennom sine innkjøp bidrar til å utvikle et konkurransedyktig næringsliv.

Dessverre ser vi at regjeringen nå, gjennom proposisjonen, legger opp til et system som gjør det vanskelig for små og mellomstore bedrifter å håndheve sine rettigheter.

I dag er det KOFA som er klageorganet dersom en leverandør ønsker å klage på en avgjørelse gjort av en oppdragsgiver. KOFA er et lavkostnadstilbud – kall det gjerne lavterskeltilbud – uten den høye risikoen som en sak i domstolen vil innebære. I tillegg har KOFA spesialisering som gir en effektiv og god behandling av de klagenesom måtte komme inn. Derfor ønsker Kristelig Folkeparti en styrking av KOFA, ikke en svekkelse, slik regjeringen nå legger opp til.

I dag har KOFA anledning til å ilegge overtredelsesgebyr. Regjeringen foreslår nå at det kun er domstolene som

skal ha anledning til dette. Det er en fare for at det vil bli flere ulovlige direkteanskaffelser dersom det kun er domstolene som kan ilegge overtredelsesgebyr. Høye kostnader og stor risiko gjør at terskelen vil bli så høy at små og mellomstore leverandører ikke vil ha mulighet til å føre en sak i domstolen. Regjeringen fremmer derfor et forslag som vil innebære en svekkelse av klageadgangen til små og mellomstore leverandører.

I tillegg fjerner regjeringen med dette forslaget hele den demokratiske styrken som til nå har ligget i ordningen. Etter dagens regelverk kan nær sagt hvem som helst sende en klage til KOFA om man mistenker ulovlige direkteanskaffelser. I tillegg til å være en demokratisk styrke, som gir alle anledning til å melde ifra dersom man ser regelbrudd, gir denne muligheten en større sannsynlighet for at ulovlige direkteanskaffelser blir avdekket. Når regjeringen nå fjerner denne muligheten, øker faren for flere ulovlige direkteanskaffelser.

Regjeringen er ærlig i proposisjonen på disse områdene og uttrykker følgende:

«Departementet er oppmerksom på at en overgang fra dagens system med administrativt overtredelsesgebyr, til en modell der alle sanksjonene (...) må ilegges av domstolene, kan føre til at færre saker om ulovlige direkte anskaffelser blir håndhevet.»

De sier videre:

«Departementet mener imidlertid at det som skal tillegges vekt først og fremst må være den preventive effekten.»

Dette er i beste fall selvmotsigende. Regjeringen forsøker å begrunne en svekkelse av den preventive effekten med hensynet til den preventive effekten.

Flere saker fører til flere oppklaringer og følgelig større risiko for å bli tatt dersom man har brutt regelverket. Færre saker, som regjeringen legger opp til, fører til færre oppklaringer og mindre risiko for å bli tatt dersom man har brutt regelverket. Den preventive effekten vil følgelig bli svekket.

Regjeringen ønsker også å svekke begrunnelsesplikten. Til nå har oppdragsgiveren gitt en individuell begrunnelse dersom en tapende leverandør har bedt om det. Slik har leverandøren hatt anledning til å sammenligne sitt tilbud med vinnende tilbud, og på den måten vurdere potensialet for en klage. Når regjeringen nå vil fjerne den individuelle begrunnelsesplikten, svekker de leverandørenes klagepotensial.

Det forslaget vi i dag behandler, vil medføre en svekkelse av rettssikkerheten, den preventive effekten og det demokratiske aspektet ved dagens ordning. Kristelig Folkeparti vil derfor gå imot forslaget til vedtak, og støtter forslaget fra mindretallet, slik det går fram av innstillingen.

Statsråd Rigmor Aasrud [10:51:07]: Som flere her har vært inne på, kjøper det offentlige inn for nesten 400 mrd. kr i året. Det er viktig at vi forvalter fellesskapets midler på en best mulig måte. Derfor må vi sikre at vi har effektive anskaffelser gjennom gode prosedyreregler. Skjer det brudd på disse reglene, er det viktig at vi har på plass et regelverk som sikrer effektiv håndhevelse.

I den proposisjonen som Stortinget behandler i dag, foreslår regjeringen nye og til dels skjerpede regler om håndhevelse av offentlige anskaffelser. Lovforslaget gjennomfører EUs håndhevelsesdirektiv i norsk rett.

For det første skal det bli lettere for leverandører som ikke har nådd opp i konkurransen, å sikre sine rettigheter før en kontrakt blir inngått. Dette gjelder særlig nye regler om suspensjon: Der en leverandør klager over oppdragsgivers beslutning om tildeling av kontrakt, må oppdragsgiver i visse tilfeller vente med å inngå kontrakten til klagen er behandlet.

For det andre skal de nye reglene bekjempe ulovlige direkte anskaffelser. Dette er kontrakter som i strid med regelverket er inngått uten åpen konkurranse. Dette regnes som særlig grove overtredelser, og forslaget innebærer at slike kontrakter i visse tilfeller skal annulleres. Skulle prosessen ha kommet så langt at det å annullere kontrakten vil ha vesentlige samfunnsmessige konsekvenser, kan kontraktens løpetid i stedet avkortes, i tillegg til at oppdragsgiver kan ilegges et overtredelsesgebyr. De nye sanksjonene skal også gjelde ved andre særlig grove brudd på regelverket.

Fordi de nye sanksjonene er inngripende, foreslår regjeringen å innføre frister for når et søksmål som kan føre til sanksjoner, må anlegges.

Jeg vil gjerne understreke at de nye håndhevelsesreglene ikke endrer kravene til selve anskaffelsesprosessen. Det er bare der det faktisk klages over en anskaffelse, at disse nye reglene kommer til anvendelse.

Regjeringen foreslår at det er domstolene som skal kunne ilegge de nye sanksjonene, dvs. at det er domstolene som skal kunne annullere en kontrakt, avkorte en kontrakts løpetid og ilegge oppdragsgiver et overtredelsesgebyr. En leverandør som ønsker at oppdragsgivers adgang til å inngå kontrakt skal suspenderes, må også gå til domstolene.

Dette foreslår vi, fordi vi mener at det er domstolene som er best egnet til å ivareta disse oppgavene. Særlig den nye sanksjonen som fører til at en kontrakt skal annulleres, er inngripende – ikke bare for oppdragsgiver, men også for oppdragsgivers medkontrahent som må involveres i saken. Denne typen saker hører hjemme i domstolssystemet, som har prosedyrer som ivaretar partenes rettssikkerhet.

Dette innebærer at KOFA ikke lenger skal kunne ilegge overtredelsesgebyr for ulovlige direkte anskaffelser. KOFA blir altså igjen et rent rådgivende organ. Dette skyldes ikke misnøye med hvordan KOFA har fungert, tvert imot har KOFA fungert godt. Men endringen foreslås av hensyn til helheten i håndhevelsessystemet.

Dersom vil skulle overføre de nye oppgavene til KOFA, måtte vi foretatt vesentlige endringer i KOFAs organisering og saksbehandling. KOFA ville da langt på vei blitt et domstolslignende organ, og det KOFA vi kjenner i dag, ville forsvunnet. KOFA har fungert som et konfliktløsende, lett tilgjengelig og relativt effektivt lavterskeltilbud, og vi bør legge til rette for at et sånt organ fortsatt kan eksistere.

Endelig foreslår regjeringen også en endring i kommuneloven. Vi foreslår å innføre et unntak fra lovlighets-

kontrollen etter kommuneloven § 59 for saker som gjelder overholdelse av regelverket om offentlige anskaffelser. Dette forslaget følger ikke direkte av håndhevelsesdirektivet, men regjeringen mener at lovlighetskontrollen på anskaffelsesområdet må ses i sammenheng med håndhevelsesmulighetene for øvrig. Det er flere andre instanser som fører kontroll med overholdelsen av anskaffelsesregelverket, og for å ivareta hensynet til et konsistent og samlet håndhevelsesystem foreslår vi derfor et unntak fra adgangen til lovlighetskontroll.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Roar Bredvold (FrP) [10:56:04]: KOFA har inntil nå behandlet over 2 000 klagesaker og har innarbeidet bred erfaring samt at de har bygd opp stor tillit blant leverandører og kjøpere av offentlige tjenester. Nå er dette foreslått overført til domstolene, og dermed vil det være opp til den enkelte domstol og dens erfaring med slike saker, noe som kan være forskjellig fra domstol til domstol.

Ser ikke statsråden at det vil være mest riktig at man fortsatt lar KOFA – som har lang erfaring på dette området – beholde denne oppgaven, og at KOFA også bidrar til at mange små og mellomstore bedrifter ser seg mer i stand til å klage enn om det må opp i en domstol?

Hva ser statsråden som fordelene ved at domstolene overtar KOFAs rolle på nettopp dette området, og mener statsråden at KOFA har gjort en utilfredsstillende jobb? Hvis ikke: Hvorfor forandre på noe som har fungert svært godt til alles beste – både for kjøper og selger?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:57:02]: KOFA har gjort en god jobb. Men håndhevelsesdirektivet medfører at vi må innføre nye sanksjoner som er inngripende for den enkelte leverandør. Derfor mener vi at rettssystemet vil være riktigere til å håndheve de typer saker. KOFA vil fortsatt bestå, og kan gi rådgivende uttalelser til dem som måtte ønske å få det fra dem. Dersom KOFA skulle beholde myndigheten til å ilegge overtredelsesgebyr, og vi samtidig skulle bruke rettssystemet til å oppheve en kontrakt, ville vi komme i den situasjon at en kunne få dobbelt straff. Det ville være svært uheldig, det ville være en helt ny rettspraksis, og det ville være i strid med generelle prinsipper for menneskerettigheter. Så jeg mener at når vi først skal innføre et strengere sanksjonssystem, må sanksjonene ligge på et organ som er operativt gjennom hele året. KOFA har ikke nemndsmøter regelmessig nok til å ha den typen myndighet.

Svein Flåtten (H) [10:58:18]: Hva vil statsråden peke på som den viktigste fordelene for små og mellomstore bedrifter i det nye regimet som det nå legges opp til?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:58:32]: Jeg mener helt klart det er at du kan få kjent kontrakter ugyldig.

Svein Flåtten (H) [10:58:50]: Representanten Sande fra Senterpartiet var her oppe og snakket særlig om begrunnelsesplikten – at man nå bare skal gi en felles be-

grunnelse. Slik jeg oppfattet hans innlegg – uten å ha det ordrett – så var det vel at han ikke var helt fornøyd med forslaget slik det var, men at man kanskje burde få til noen utvidelser. Nå skal det vel gis forskrifter til denne ordningen, så vidt jeg kan skjønne.

Oppfatter statsråden at det innlegget Erling Sande holdt om begrunnelsesplikten, dekker det som ligger i proposisjonen og forslaget fra regjeringen, eller må det gjøres endringer via forskriftene?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:59:38]: Jeg tror Sande selv kan svare for sitt innlegg, men det er riktig som representanten Flåtten sier, at begrunnelsesplikten er regulert i en forskrift. I dag er det jo to begrunnelser som kan gis. Dersom vi skal innføre en ordning der man kan suspendere kontrakter, må begrunnelsen som gis, i første omgang være så dekkende at den som skal forholde seg til den, faktisk får en begrunnelse som sier noe om hva man skal vurdere, og om hvordan den som har utlyst anbudet, har vurdert de enkelte oppdragene. Så den begrunnelsesplikten som vi får nå, vil jo ikke være den samme som den første begrunnelsesplikten man har hatt før. Den begrunnelsen må være noe mer omfattende enn det den første begrunnelsesplikten har vært tidligere, slik at man faktisk kan bruke begrunnelsen for å gjøre de vurderingene innenfor den karenstiden som foreslås i proposisjonen. Så det må være noe mer begrunnet og noe forskjellig i de forskjellige innkjøpene som gjøres.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Terje Aasland (A) [11:00:52] (komiteens leder): Jeg synes bare det var greit å kunne ta ordet helt på slutten i denne debatten, for det er ingen tvil om at det er ulike oppfatninger av hva saken faktisk inneholder. Men jeg har lyst til å understreke et par ting.

Det første er at KOFAs arbeid blir videreført. KOFA skal fremdeles bli opprettholdt. KOFA skal fremdeles være et rådgivende organ, og en skal kunne få vurdert sakene i KOFA. Altså: En legger det ikke ned – selv om jeg synes enkelte i sitt innlegg her går i retning av det.

Så har jeg lyst til å understreke en annen ting: Vi får et sterkere regelverk. Det blir bedre å være tjenesteleverandør mot det offentlige etter denne endringen – forutsatt at det offentlige gjør gale innkjøp. Det kommer på en måte ikke fram i debatten, synes jeg, og det blir litt urimelig i forhold til vektingen av betydningen av det som nå gjøres.

Så er det sånn at så lenge en får større og flere muligheter til å sanksjonere overfor de tilfellene der hvor det har foregått ulovlige offentlige anskaffelser, blir spørsmålet: Er det riktig da å bygge ut et organ på siden av domstolen som skal avgjøre og ilegge forholdsvis kraftfulle vurderinger knyttet opp mot enkeltbedrifter og leverandører? Jeg synes det er helt naturlig at dette gjøres av domstolen. Det er helt naturlig – med så alvorlige konsekvenser som en avgjørelse i denne type saker nå kan få for enkelte leverandører, er det helt opplagt nødvendig at dette foretas i

domstolen. Det synes jeg er underkommunisert i debatten. Jeg synes det er viktig å presisere: KOFA videreføres. Vi får et sterkere regelverk, beskytter leverandørene mer enn det vi har gjort fram til nå, og det er helt naturlig at når større sanksjoner kan iverksettes der hvor ulovlige anskaffelser har foregått, er det faktisk domstolen som avgjør i disse tilfellene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 3 og 4.

Sak nr. 5 [11:03:10]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Horne, Harald T. Nesvik, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg om lov om endringer i lov 24. februar 1995 nr. 12 om helligdager og helligdagsfred. Avvikle åpningstidsbestemmelsene – herunder avskaffing av den såkalte «Brustad-bua» (Innst. 206 L (2011–2012), jf. Dokument 8:36 L (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [11:04:27] (ordfører for saken): Når det gjelder endringer i lov om helligdager og helligdagsfred, er komiteen delt i sin innstilling, og jeg går ut fra at det enkelte parti vil redegjøre for sitt ståsted i denne saken.

Dagens regelverk fører dessverre ikke til likhet for loven. Dagens unntak i loven virker konkurransevridende, og det er en nødvendig regulering av varehandelen. En revisjon av lovverket for å åpne for søndagsåpne butikker vil gi mer fleksible tilpasninger som naturlig vil variere med bransjetype, sted, lokale forhold osv. En åpning for mer fleksible tilpasninger tror ikke vi i Høyre vil innebære særlig store endringer i de åpningstidene som blir praktisert i varehandelen i dag.

Det er positivt at Fremskrittspartiet har fremmet et sånt forslag. Det er et stort engasjement knyttet til denne saken, og det er på høy tid at en endring av lovverket blir foretatt. Det viser ikke minst det unntaket som i dag er i lovgivningen, nemlig den såkalte Brustad-bua. Det er et unntak i dagens lovgivning som har vist seg å gagne verken forbrukeren eller næringen, slik det var ment. Det samme gjelder også unntaket for utsalgssteder som i det vesentlige selger blomster, planter og andre hageartikler.

Et eksempel fra gårsdagens VG viser hvor urettferdig dagens lovverk slår inn. I dag får man altså kjøpt planter

og hagemøbler hos Plantasjen på søndag, men byggevarer til terrassen kan man ikke kjøpe. Politiet har etterforsket saken om Maxbo på Skedsmo og har konkludert med at de har brutt loven ved å selge hagevarer på søndager. Butikken Plantasjen ved siden av får selge de samme varene uten å bryte loven. Maxbo må betale 5 mill. kr til statskassen for lovbruddet.

Det var LO-forbundet Handel og Kontor som politianmeldte Maxbo. Ove Magnus Halkjær hos fagforeningen sier at han kan ha forståelse for at politiet ikke ønsker å bruke ressurser på saker som dette, men mener likevel at det er en konsekvens av at Stortinget har plassert regelverket i helligdagslovgivningen.

Administrasjonsminister Rigmor Aasrud mener at lovverket er greit å forholde seg til for de aller fleste, og mener dermed at dagens system fungerer. Det mener ikke Høyre. Vi mener det er på høy tid å tilpasse det utdaterte regelverket etter forbrukerhverdagen i 2012. Vi må ha et regelverk som tar hensyn til både forbrukere og ansatte. Dagens lov har gått ut på dato og har fått unntak som har gitt oss Brustad-bua og hagesentre som selger mye mer enn hagevarer. Dette er både tungvint for forbrukerne og konkurransevridende for arbeidsgiverne. Om du trenger matvarer, får du lov til å handle i en bu med lange køer, men ikke i en vanlig butikk – unntatt når du er på hytta, for der får den vanlige butikken holde åpent.

I tillegg til at det er ganske så meningsløst at politiet skal bruke sine svært få ressurser på slike saker, bør vi som forbrukere sørge for at det er likhet for loven. Det er det dessverre ikke med dagens lovverk. Det er viktig å ivareta arbeidstakernes rettigheter, samtidig som det foretas en liberalisering av åpningstidsbestemmelsene. Høyre legger selvsagt til grunn at regjeringen vil følge utviklingen i kjølvannet av denne endringen, og at de ansatte i handelsnæringen vil få ivaretatt sine behov for helse, miljø og sikkerhet innenfor de alminnelige regler som gjelder i arbeidsforhold i henhold til arbeidsmiljøloven.

I innstillingen som vi behandler i dag, argumenter regjeringspartiene for at åpningstidsloven ikke kan liberaliseres, fordi de ansatte innen varehandelen skal ha mulighet til fritid som de kan dele med andre. Det samme skriver også statsråd Aasrud i sitt brev til komiteen. Høyre er oppatt av at ansatte må vernes mot økt press på søndager, men hvorfor problematiserer ikke regjeringspartiene at ansatte på eksempelvis Plantasjen i dag kan jobbe på søndager, mens ansatte på Maxbo må vernes mot det samme? Eller hvorfor mener regjeringspartiene at det er helt greit at ansatte i en Brustad-bu kan jobbe på en søndag – men ikke i en butikk vegg-i-vegg som er på over 100 m²? Logikken i denne argumentasjonen er det vanskelig å forstå, ikke minst for forbrukerne. Det er vanskelig å se hvorfor regjeringspartiene ikke støtter en rettferdig lovgivning både for ansatte og for aktører.

Jeg tar med dette opp det forslaget Høyre er sammen med Fremskrittspartiet om.

Presidenten: Da har representanten Linda C. Hofstad Helleland tatt opp det forslaget hun refererte til.

Arild Stokkan-Grande (A) [11:09:47]: Norges åpningstidsbestemmelser er blant Europas mest liberale. Folk kan handle i 144 av ukas 168 timer. Dette gir stor grad av frihet, men det er ingen tvil om at dette også gir økt forbruk. Det er derfor ikke tilfeldig at de som er ivrigst etter å få gjort noe med åpningstidsbestemmelsene, er næringsaktørene, og at Høyre i så måte først og fremst kjemper næringslivets sak.

Mange ansatte forteller om økt arbeidspress, og mange forbrukere forteller om økt kjøpepress. Spørsmålet er: Skal vi i denne sal stimulere til mer av det? Tydeligst ser vi dette før jul hvert eneste år. Mange butikker holder søndagsåpent – til glede for mange, men til fortvilelse for andre. Mange ansatte forteller om økt arbeidspress etter at åpningstidsloven ble opphevet i 2003. Derfor har f.eks. Handel og Kontor bedt om en evaluering av effektene etter opphevingen av åpningstidsloven i 2003. Jeg har sympati for et slikt krav. Det handler om hvilket samfunn vi ønsker oss, og om hvilke rettigheter ansatte skal ha. Folk har krav på fritid, men folk har også behov for fritid sammen med andre. Foreldre bør ha anledning til å ha fri når barna har fri.

Jeg vil fortelle om et egenopplevd eksempel fra sist søndag. Vi skulle feire barnebursdag i vår familie for vår datter som fyller fem år. Til vår irritasjon oppdaget vi at vi hadde glemt å kjøpe vaniljekrem, som vi skulle ha på en av kakene. Det irriterte vi oss over, og det kunne vært kjekt for oss i den akutte situasjonen å ha en mulighet til å gå og kjøpe vaniljekrem. Men spørsmålet jeg som forbruker, vi som forbrukere, bør stille oss, er: Er det riktig at det skal være folk på arbeid på en søndag bare fordi jeg ikke klarer å planlegge mine innkjøp? Barnebursdagen ble gjennomført uten vaniljekrem, men det ble særdeles stor suksess likevel!

Høyresiden snakker i denne saken om «frihet» – men det er en frihet først og fremst for næringslivet. Denne saken er et godt eksempel på at én persons frihet kan bli en annens ufrihet.

Høyre har – fra talerstolen og i merknads form – snakket varmt om å ivareta de ansattes rettigheter, også på søndager. Jeg vil utfordre Høyre og Fremskrittspartiet: Hvordan har de tenkt at dette skal løses? Hvordan skal man sikre bedre frihet for de ansatte i varehandelen ved å innføre mer arbeidspress, ved å innføre strengere krav til tilstedeværelse mens barna har fri? Det forstår jeg ikke, men det håper jeg at høyresiden snart begynner å gi noen svar på.

Solveig Horne (FrP) [11:13:33]: Da jeg hørte Arild Stokkan-Grandes innlegg, fikk jeg også lyst til å begynne med noe jeg selv har opplevd. I forrige uke var denne komiteen i USA, og vi ankom da en storby i USA på en søndag. Enkelte av medlemmene benyttet da anledningen til å gjøre litt shopping – på en søndag – fordi vi ikke hadde muligheter til det noen av de andre dagene på grunn av et travelt program. Men jeg skal la det ligge.

I dag er det altså 2012, og verden er litt annerledes enn den var i 2003, da vi fikk dette lovverket. Mye har skjedd, og vi vet alle at vi nå går inn i en av de travleste tidene når det gjelder søndagsåpne butikker – eller planteutsalg.

Saksordføreren var inne på dette med plantesteder og andre utsalg som har mye av det samme sortimentet. I postkassene våre blir vi nå framover nedrent av reklame for nye hageplanter, vårplanter, hagemøbler, grillutstyr – og jeg vet ikke hva. Plantasjen og andre planteutsalg får lov til å selge disse varene både søndager, langfredag, 1. påskedag og andre helligdager. Da er spørsmålet: Hva er forskjellen på å kjøpe planter, hageprodukter og dyreutstyr – som man av og til kan kjøpe på Plantasjen – og å kjøpe melk og brød, som vi ikke har lov til å kjøpe, for det må vi ha reguleringer på? I tillegg ser vi at det er en utglidning når det gjelder sortimentet, og en diskriminering av Maxbo og Jernia som ikke får ha de åpningstidene som Plantasjen f.eks. får ha.

Åpningsreguleringene ble i praksis borte i 2003, med unntak av helligdager og en del fridager. Men det ble altså gjort et lite unntak, det var hvis butikkene var på under 100 m². Det var liksom ok. Så argumentene til regjeringen blir på en måte helt feil, fordi det de snakker om, er at de skal ha en annerledes dag på søndagen. Det er viktig at vi da skal ha det litt annerledes, gjøre litt andre ting enn det vi skal gjøre de andre seks dagene. Det som i dag er annerledes på søndagen, er at butikkene er på 100 m², mens de de andre dagene er mye større. De som har vært rundt omkring i disse små butikkene – en butikk i en butikk, som nå popper opp overalt – ser at det er ganske trangt å komme seg fram. Det kunne være fristende å spørre regjeringspartiene – som er så opptatt av universell utforming – om hva de mener om hvilken diskriminering dette utgjør for dem som er rullestolbrukere, som ikke har anledning til å komme seg inn i disse butikkene.

Det er i dag over 324 søndagsåpne butikker rundt omkring i landet, og det kommer til å komme flere på grunn av at vi lever i et samfunn der folk jobber turnus, jobber skift, handlemønsteret til familiene endrer seg – og vi politikere må nå klare å ta det inn over oss og prøve å forstå at det er et ønske om åpne butikker også på søndager. Da nytter det ikke der å gi mulighet til det, men likevel regulere etter størrelsen på butikken, slik som regjeringspartiene gjør.

Det er her veldig mye snakk om dem som skal arbeide på søndager. For det første har jeg lyst til å slå fast at det er ikke noen tvang, folk er ikke nødt til å gå og handle på søndager. Folk er hjertelig velkomne til å gå tur i skogen, gjøre helt andre ting, være sammen med familien sin, hvis de ønsker det – men skal ha muligheten til å kunne gå ut og handle på søndagen, hvis de ønsker det.

Arbeidsmiljøloven skal overholdes, og det skal være arbeidstidsbestemmelser. Det har Fremskrittspartiet sagt helt klart fra i merknads form, og det regner vi med blir ivare tatt. Det er mange som jobber turnus, både på sykehus og andre plasser, som gjør at man må ha turnusordninger for å få dette til å gå opp, for å få bemanningen på plass. Det er Fremskrittspartiet helt sikker på at en klarer å innrette seg etter og i dagligvarebransjen.

Så er det faktisk viktig å si at det er en del studenter som synes at de ekstra kronene de kan få ved å kunne ha ekstrajobber og jobbe på søndagene, er svært velkomne i en ellers stram studentkasse. Å kunne ha den muligheten til litt ekstra arbeid mener vi er veldig legitimt. Derfor ser

vi ikke på det som et stort problem, og argumentene som regjeringen kommer med her, faller i grunnen på sin egen urimelighet. Som jeg sa, blir argumentene feil. Det er ok for Arbeiderpartiet å kunne handle varer når de er på hytta og andre fritidsplasser, men de skal altså ikke få lov til å gjøre det hjemme.

Drammen kommune har bedt om en prøveordning, og det er synd at de ikke kan få lov til å få prøve ut den ordningen, slik at en kan få ha søndagsåpne butikker. Istedenfor å være Europas bremsekloss burde norske politikere heller gå i spissen for en liberalisering på disse tjenesteområdene.

Søndagshandel kommer nok til å bli liberalisert, men det kan altså ta litt tid, slik det ser ut i denne salen i dag. Men Fremskrittspartiet kan love at vi skal i hvert fall stå på for dette forslaget videre, og vi kommer til å gjøre det vi kan for at vi skal få likhet for loven, slik at vi kan ha større butikker – og ikke slik at vi tillater søndagsåpne butikker, men at de må være på opp til et visst antall kvadratmeter.

Med det vil jeg også ta opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Da har representanten Solveig Horne tatt opp det forslaget hun refererte til.

Øyvind Håbrekke (KrF) [11:19:53]: Den saken vi nå har til behandling, har vært behandlet før, i inneværende periode. Om forslaget fremmes flere ganger, blir det ikke bedre av den grunn.

Jeg vil først vise til statsrådets svarbrev til komiteen i forbindelse med behandlingen av saken, der statsråden sier følgende:

«Helligdagsloven skal verne om den alminnelige fred på søn- og helligdager ved blant annet å sette grenser for den kommersielle aktiviteten på disse dagene. Dette er, slik jeg ser det, fortsatt et viktig hensyn. Grenser for kommersiell aktivitet på søn- og helligdager bidrar til å bevare disse dagene som annerledes enn vanlige hverdager.»

Her er Kristelig Folkeparti, statsråden og flertallet i komiteen helt enige.

Representanten fra Fremskrittspartiet viser til at nå er forskjellen bare at butikker i en mindre variant er åpne; det er små butikker som er åpne. Nei, sånn er det faktisk ikke. Det er en del som benytter seg av den muligheten som loven gir til å ha åpne butikker på under 100 m² – det skulle bare mangle, når loven åpner for det – men faktum er at de fleste butikkene er stengt på søndager på grunn av det lovverket vi har. Derfor virker faktisk loven etter hensikten, det er forskjell på søndager og andre dager i uka. Folk kan bare velge selv om de vil gå på tur eller gå i butikken, sier representanten fra Fremskrittspartiet. Ja, da vil jeg utfordre Fremskrittspartiet til å besøke Bymarka i Trondheim på en onsdag og en søndag, til å besøke Fløyen i Bergen på en onsdag og en søndag, til å gå en tur i Østmarka i Oslo på en onsdag og en søndag, eller en tur i populære turområder utenfor representantens egen by, i Stavanger, Rogaland. Er det forskjell på hverdag og søndag? Ja, det er faktisk kjempetor forskjell – på familielivet, på turlivet, på kulturen i landet vårt – mellom hverdag og helg, nettopp fordi

det er en grunnleggende verdi i det norske samfunnet som vi har klart å ta vare på. Da er helligdagslovgivningen og regulering av åpningstid for varehandelen ikke den eneste, men én av de viktige byggsteinene i den kulturen vi har for å skille mellom hverdager og søndager.

Man kan velge, sier Fremskrittspartiet. Men det er 370 000 mennesker som er ansatt i varehandelen her i landet, og som dette har stor praktisk betydning for – hvis butikken der du jobber er åpen på søndag, er det ikke så lett å si at man kan velge om man skal gå på tur eller være på jobben den dagen. Slik fungerer faktisk ikke arbeidslivet. Derfor har Handel og Kontor, som organiserer flest innenfor denne sektoren, sagt tydelig fra om at de ønsker at vi skal ta vare på dette skillet. Mange av de 370 000 har familie, dette angår veldig mange mennesker i det norske samfunnet.

Det denne saken bunner i, er at vi rett og slett må gjøre et politisk valg: Ønsker vi å sette hensynet til markedet og kommersielle krefter først, eller setter vi hensynet til helligdagsfreden, som er en del av vår kristne kulturarv og tradisjon, og hensynet til familiene først? For Kristelig Folkeparti er det valget veldig enkelt. Her viser Fremskrittspartiet at de står for en helt annen politisk tenkning, de gjør et helt annet verdivalg enn Kristelig Folkeparti gjør.

Det å verne om familiene, det å verne om en annerledes hviledag, en helgedag som er annerledes, som gir tid, som gir mulighet til å være sammen, har aldri vært viktigere enn i dag. Jeg tror at mange av oss voksne som dette angår hverdagen til, hadde hatt godt av om vi hadde klart å bruke litt mindre tid i butikken og litt mer tid sammen med ungene som trenger oss så mye.

Trine Skei Grande (V) [11:25:18]: I denne saken må jeg si at jeg føler meg som en ordentlig sentrumspolitiker. Når jeg sitter og hører begge fløyene diskutere denne saken, må jeg si at jeg synes at dette er en av de sakene som stiller politikken litt i vanry, fordi retorikken ikke henger sammen med virkeligheten i politikken i det hele tatt, egentlig ikke på noen av fløyene.

Hvis det var slik at det var arbeidernes rettigheter vi satte i fokus, hvis det var det som var det viktigste vi gjorde her, er det veldig rart at arbeidernes rettigheter er ekstremt forskjellige om butikken er under 100 m² eller over 100 m². Hvorfor er det veldig viktig å kjempe for arbeidernes rettigheter i store butikker, mens arbeidernes rettigheter i små butikker er mindre verdt? Det skjønner ikke jeg, det får ikke prinsippet til å henge sammen. Grunnen til at arbeidere i butikker som selger hageutstyr, er mye mindre verdt enn arbeidere i butikker som selger klær, skjønner jeg heller ikke. Det er noe i retorikken her som ikke henger sammen, det å få det til å virke som om det er den største frihetsreformen at mange av oss har tilgang til disse butikkene.

Det vi i Venstre mener, er at vi skulle ha gitt kommunene full makt når det gjelder åpningstid, også på helligdager. Da hadde man fått den lokale tilpasningen og de lokale løsningene som hadde passet i hver enkelt kommune. Det er klart at i en kommune som Oslo, som er preget av mange folk som jobber til veldig ulike tider, men som også

er preget av folk som er villige til å jobbe til veldig mange ulike tider, med stor tilgang på studenter og andre som synes det er fint å spe på inntekten med helgejobbing, er det mye større åpenhet for slike ting – mens f.eks. i kommunen som jeg er født og oppvokst i, var ikke åpningstider så viktig. Hvis man skulle bake og plutselig oppdaget at man manglet fløte, var det bare å ringe på hos kjøpmannen, og så gikk han ned på butikken og hentet den fløten du trengte for å lage kake til helgen. Da er sjølsagt åpningstida en helt annen problemstilling.

Jeg skulle egentlig gjerne hatt med meg Kristelig Folkeparti på min spasertur, som jeg hadde på søndag. Det er klart at når man går oppe på Ekeberg, som jeg gjorde på søndag, er det mye mer folk der da enn det er på onsdag. Men når jeg går ned og skal handle mat på min lille Joker, er det veldig mye mer folk der også på søndag enn det er på onsdag, for det er den eneste butikken i området som er liten nok til å ha lov til å være åpen. Den må fullbehandle i helgene, for der er det lang kø, for det er det eneste stedet man får handlet søndagsmiddagen.

Jeg mener at vi må få til gode kommunale løsninger. Vi kommer i dag til å stemme for Høyre og Fremskrittspartiets forslag, for vi mener at det gir rom for det som hadde vært Venstres løsning, nemlig at vi hadde fått til lokale tilpasninger som hadde passet både arbeidsmarkedet på hvert enkelt sted og kundegrunnet på hvert enkelt sted.

Jeg synes at argumentasjonen er tilbake i 1980-tallets virkelighet, som vi ikke ser her i dag. Hadde det vært slik at det hadde vært forbud mot å ha butikker åpne, hadde argumentene vært mye mer reelle. Men jeg skjønner ikke hvorfor man er villig til å kjempe beinhardt for ansatte i butikker over 100 m², mens ansatte i butikker under 100 m² er ingenting verdt.

Statsråd Rigmor Aasrud [11:29:24]: Det er ganske nøyaktig elleve måneder siden vi diskuterte tilsvarende sak i denne salen. Som sist er det slik at deler av opposisjonen ønsker en liberalisering, deler av opposisjonen ønsker innstramning, og vi hørte her Venstre ønske at man egentlig skulle overlate det til kommunene, mens vi i mellomtiden skal oppheve alle restriksjoner.

Helligdagsloven pålegger faste utsalgssteder som selger varer til forbrukere, å holde stengt på søndager. Bakgrunnen for dette er flerdelt.

For det første bør søndag være en annerledes dag, som skiller seg fra de andre dagene i uken. I en undersøkelse utført av Norsk Kundebarometer i april 2011 var 63 pst. av dem som svarte, enig i at det var greit.

Norge er ingen bremsekloss. Vi er ikke alene om å ha sånne regler. Land som Danmark, Tyskland, Frankrike og England har former for regulering av åpningstider på søndager.

For det andre har mange butikker lange åpningstider gjennom uken. Siden 2003 har vi ikke hatt reguleringer av åpningstider på hverdager. Dette reduserer behovet for å handle på søndager.

For det tredje er hensynet til arbeidstakerne også viktig når vi diskuterer søndagsstengte butikker. Arbeidstakernes rettigheter ivaretas i arbeidsmiljøloven, og hovedregelen

er fortsatt at arbeidstakere ikke skal arbeide om søndagen med mindre det er særlige grunner til det. Etter mitt syn bør arbeidstakerne innen varehandelen ikke pålegges større arbeidspress om søndagene enn det som er aktuelt i dag, bl.a. gjennom at de jobber de tre siste søndagene før jul.

Selv om hovedregelen er at utsalgsstedene skal holdes stengt på søndager, er det i loven gitt en rekke unntak for bl.a. utsalgssteder med begrenset salgsareal, utsalgssteder som er lokalisert i definerte turistområder, og utsalgssteder som i hovedsak selger blomster, planter og hageartikler. Disse unntakene er gitt for å ivareta praktiske behov. Jeg mener dette gjør at vi har en hensiktsmessig balanse mellom det å ha en handlefri dag og samtidig sikre forbrukernes tilgang til de varer det er særlige grunner til å tillate.

Butikker som oppfyller vilkårene i unntaksbestemmelsene, kan holde åpent på søndager. Vareutvalget i disse butikkene kan i noen grad overlappe vareutvalget i vanlige butikker. Unntakene må ses på bakgrunn av at de skal dekke de viktigste behovene for forbrukerne på en ellers handlefri dag.

For å ivareta praktiske behov er det som jeg har nevnt, en rekke unntak fra påbudet om å holde stengt på søndager. Unntaket for mindre dagligvarebutikker må ses på bakgrunn av utviklingen innen kioskanalene. Fylkesmannen kan dessuten i visse tilfeller dispensere fra helligdagsloven. Det gjelder både for typiske turiststeder og ellers i særlige tilfeller. Jeg mener at det er viktig å opprettholde en rimelig avveining av hensynet til det å ha en handlefri dag og hensynet til forbrukernes behov for å kjøpe varer det er særlige grunner til å tillate. Etter mitt syn ivaretar dagens bestemmelser og praktiseringen av dem disse hensynene på en god måte.

I en dom fra Hålogaland lagmannsrett i november 2010 ble en butikkeier dømt til en bot på 60 000 kr og inndragning av 200 000 kr av omsetningen fra ulovlig søndagshandel. Dette bør være et sterkt signal til bransjen om ikke å tøyne grensene for lovlig søndagshandel, og jeg mener at både butikkeiere og arbeidstakere må være bevisste på nettopp det. Jeg vil derfor ta initiativ overfor arbeidstakerorganisasjonene og de organisasjonene som organiserer butikkeiere, for å drøfte den utviklingen vi registrerer i enkelte områder.

Dag Terje Andersen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Solveig Horne (FrP) [11:33:26]: La meg først få lov til å si at jeg ikke har sett noen plass at det ikke er lov til å fremme saker om igjen i løpet av en periode her på Stortinget. Selv om denne saken ble behandlet her på Stortinget 14. april i fjor, er saken like aktuell, og den engasjerer folk sterkt der ute. Det ser vi også i media.

Statsråden argumenterer med at vi trenger en dag som er forskjellig fra de andre dagene i uken. Forskjellen er at om søndagen kan butikkene være på 100 m², mens de kan være mye større de andre dagene. Om jeg forstår det rett,

mener altså statsråden at det er helt ok med søndagshandel så lenge butikken er liten nok.

En problemstilling som er kommet opp nå, er at hvis man er rullestolbruker, har man ikke mulighet til å komme seg inn i de små butikkene. For denne regjeringen, som med veldig fagre ord snakker om et inkluderende samfunn og universell utforming, er det ikke det i praksis når det gjelder søndagsåpne butikker. Mitt spørsmål til statsråden blir da: Ser statsråden at utformingen av de butikkene kan virke diskriminerende for rullestolbrukere?

Statsråd Rigmor Aasrud [11:34:48]: Jeg forutsetter at de butikkene som er åpne på søndager, tilfredsstillende de lovmessige kravene til framkommelighet. Det er fullt mulig å få en rullestol inn i en butikk på 100 m². Det har å gjøre med hvordan man plasserer varer, og hvor full man gjør butikken. Det burde ikke være noen umulighet å få verken rullestoler eller barnevogner inn i en sånn butikk hvis man legger til rette for det.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [11:35:11]: I dag ser det ikke ut til at de søndagsåpne butikkene har problemer med å få folk til å jobbe. Det ser ut som om mange studenter står i kø og er glade for å ha mulighet til å jobbe den dagen i uken de ikke er på skolen.

Spørsmålet jeg har lyst til å stille statsråden, er knyttet til ansattes rettigheter. Hvorfor er det sånn at de ansattes rettigheter ikke er like mye verd? Hvorfor er det sånn at de ansattes rettigheter på Plantasjen ikke er like mye verd som de ansattes rettigheter på Maxbo? Kan statsråden forklare meg det?

Statsråd Rigmor Aasrud [11:36:03]: Jeg er enig i at det er viktig at vi har gode regler som verner de ansatte mot unødvendig søndagsarbeid. Det er også inntatt i arbeidsmiljølovens bestemmelser. Så har helligdagsloven gitt unntak for enkelte virksomheter til å ha åpent på søndag, bl.a. gartnerier, de som selger planter. Det er dels historisk betinget, dels på grunn av virksomhetens art. Jeg er ingen ekspert på gartneridrift, men jeg skjønner at planter bl.a. skal vannes og stelles, og det er en av grunnene til at det er nødvendig at det er ansatte på jobb gjennom hele året i den type virksomheter. Derfor har det vært gitt mulighet for å holde åpent på søndag for dem som selger planter, på lik linje med en del andre virksomheter som har behov for å ha åpent på søndag.

Øyvind Håbrekke (KrF) [11:37:02]: Jeg vil begynne med å takke statsråden for et godt innlegg, som ga uttrykk for saken sånn som jeg mener den bør framstilles, med den hensiktsmessige balansen som statsråden snakket om.

Mitt spørsmål går på det som mange har vært opptatt av, og som vi også får en del henvendelser om, nemlig at hagesentrene drar dette unntaket i loven vel langt når det gjelder det å kunne selge blomster, og at man holder åpent store sentre som selger varer som går langt utenfor det som er lovens intensjon, nemlig å selge blomster og det som er direkte knyttet til blomster og planter, noe som andre forretninger åpenbart opplever som urimelig. Ser statsrå-

den noen muligheter for å gripe inn for å redusere muligheten for sånne gråsoner som gjør at det blir uheldig konkurransevridning?

Statsråd Rigmor Aasrud [11:38:15]: Grenser er bestandig krevende, og som jeg sa i mitt innlegg, vil jeg derfor ha en diskusjon med bransjen og arbeidstakerorganisasjonene knyttet til den utviklingen vi har sett den siste tiden.

Så er det sånn at i forarbeidene til det lovverket som ble lagt fram i 2002–2003 og i et brev som daværende Barne- og familiedepartementet sendte til Handel og Kontor i 2001, er det sagt noe om de avgrensningene: En vesentlig del av omsetningen skal dreie seg om planter, blomster og hageartikler. «En vesentlig del» er definert som mer enn 50 pst. Jeg synes det er en god rettesnor, og jeg håper at de som har åpent på søndag, forholder seg til de reglene som er gitt. Jeg tror også de bøtene som er gitt, har vært med på å virke preventivt og hindre at flere utnytter og uthuler det lovverket, som er en god balanse mellom forskjellige hensyn.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

De talere som heretter får ordet, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ib Thomsen (FrP) [11:39:25]: Du vet du bor i et land som styres av de rød-grønne, når høyeste tillatte hastighet på en motorvei er 100 km/t. Du vet at du bor i et land som styres av de rød-grønne, når ølsalget stenger før butikken, voldtektsforbrytere får lavere straff enn de som snyter på skatten, du må betale skatt av mat du spiser hvis du jobber frivillig på en festival, kjøp av ny bil er dobbelt så dyrt som i naboland, gambling er forbudt, men ikke Norsk Tipping, og det er lov å selge sex, men ikke kjøpe. En av de mer spesielle konstruksjoner som også kommer fra de rød-grønne, det er denne 100 m²-butikken, som også er kalt Brustad-bua.

Butikker som holder til i store, lyse og luftige lokaler på hverdager, må på søndager flytte virksomheten til dette trange kottet på under 100 m², hvor kundene nærmest stables i høyden for å få plass. I dag er det vel ingen som for alvor mener at det vil være skadelig for forbrukerne å handle i like store butikker på søndager som ellers i uken. Man kan handle river, spader, gressklipper, blomster, bensin og olje på søndager, men ikke melk og brød.

Dagens lovgivning gir mange urimelige utslag – med andre ord, her er det behov for en opprydding og oppmyking. I Akershus har vi gode eksempler, som representanten fra Høyre kom med. Maxbo og Plantasjen ligger 100 meter fra hverandre. Plantasjen og Maxbo selger stort sett de samme artiklene. Plantasjen har noen flere – de har også juleartikler, julepynt og juleblomster. Men dette er også konkurransevridende for dem som driver næring.

Jeg ser ikke helt hvorfor det er greit for Kristelig Folkeparti, som argumenterer for helligdagsfreden, at de som jobber på Plantasjen, 7-Eleven, Deli de Luca, bensinstasjoner og i 100 m²-butikker, kan jobbe på søndager, men ikke de som jobber på Maxbo eller en 101 m²-butikk. De

må vernes med tanke på helligdagsfreden og arbeidsmiljøloven.

Logikken i argumentasjonen til flertallet i denne komiteen er at lovgivningen bør strammes inn og ikke bli som den er, men det ser vi ikke noe til. Stortinget må eventuelt se på revidering av lovgivningen i en rettferdig retning. Loven bør være lik både for ansatte og for aktører. Brustad-bua er selvsagt ingen stor avgjørende sak for det norske samfunnet, men den er et godt eksempel på overvrig regulering politikere med fordel kunne holdt seg unna. Argumentet om å beskytte fritiden til de ansatte er syltynt. Det er mange, f.eks. studenter, som gjerne jobber i butikk i helgene.

Kåre Simensen (A) [11:42:44]: Beskrivelsen av det rød-grønne samfunnet, slik representanten Ib Thomsen framsatte det, taler for seg. Jeg venter bare på hvilke løsninger han har på de samme temaene. Jeg tror det blir tut og kjøp – det er vel det som er holdningen i denne saken. Man ønsker et samfunn der ingen ting skal reguleres. Det er for så vidt greit, men det er også den store forskjellen mellom det sosialdemokratiske, og den rød-grønne regjeringen, og Fremskrittspartiets politikk.

Når det gjelder likhet for loven, slik Høyre og Fremskrittspartiet og etter hvert også Venstre sier, er det grunn til å spørre: For hvem? Det er ja til handelsstanden og et klart nei til å ivareta arbeidstakeres ve og vel. Jeg registrerer at man harselerer med det fra de nevnte partiene, men det er faktisk alvor. Vi tar arbeidstakernes rettigheter på alvor.

Jeg registrerer også at Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet gjennom sin argumentasjon ønsker et 24-timers samfunn, der det ikke er skilnad mellom søn- og helligdager og hverdager. Spørsmålet vi bør stille er: Vil vi det? Jeg synes det som representanten Håbrekke tok opp, er absolutt en del av en sånn diskusjon i en sånn debatt. Hva slags samfunnsutvikling ønsker vi? Skal det ikke være forskjell mellom søn- og helligdager og hverdager? Det tror jeg hører hjemme i en sånn debatt. For meg er det viktig at denne debatten også diskuterer denne typen utvikling. Det handler nettopp om samfunnsutvikling.

Jeg registrerer at representanten Trine Skei Grande argumenterer med at man setter politikken «i vanry» når man tar opp denne typen spørsmål. Jeg skjønner ikke at man i det hele tatt kan stille et sånt spørsmål sett i forhold til at man diskuterer samfunnsutvikling, hvordan man skal ivareta de ansattes rettigheter og også sett i forhold til hvordan man ønsker å styre og respektere helligdagene og søndagene. Jeg synes det er viktige temaer. Jeg synes det handler om ideologi, det handler om en samfunnsutvikling, det handler i hvert fall om en retning som absolutt hører politikken til. Den debatten ønsker jeg å være med på, og derfor synes jeg den innstillingen vi har, og den holdningen vi har til denne saken, er helt på sin plass.

Øyvind Håbrekke (KrF) [11:45:31]: Først: Representanten Horne hadde en visitt til komiteens reise til USA. Hun mente tydeligvis at man burde sammenlikne USA og Norge på dette området. Jeg vil jo da si at det faktisk er stor

forskjell på amerikanske kjøpesentre og norske butikker, og det kjøpesenteret i Los Angeles som det ble referert til, var på under 100 km², bare så det er sagt.

Men det illustrerer vel heller at saken ikke dreier seg om hvorvidt det er forbudt eller ikke å handle på søndager. Det handler faktisk om å finne den balansen som statsråden snakket om, som gjør at vi får en samfunnsutvikling som vi ønsker, og så viser det for så vidt at vi tilpasser oss de rammebetingelser vi til enhver tid har.

Men jeg tok først og fremst ordet for å kommentere Venstre og representanten Skei Grandes innlegg. Hun viste til at i Overhalla, der hun kommer fra, var det sånn at man bare kunne ringe til kjøpmannen. I representanten Skei Grandes barndom var det sikkert sånn, men i 2012 er jeg litt mer usikker på om kjøpmannen i Overhalla, eller kjøpmenn andre plasser rundt omkring i landet, vil reagere på samme måten om man ringer på søndagen og spør.

Men Venstre vil jo delegere dette spørsmålet til kommunene. Representanten Skei Grande spør retorisk om arbeiderne er mindre verdt hvis de jobber i en butikk under 100 m². Det er selvsagt ikke det denne saken dreier seg om. Det er ingen som vil stenge det norske samfunnet og alle dets funksjoner på en søndag – det er det ingen som tar til orde for. Men det handler nettopp om – som vi snakket om – den hensiktsmessige balansen mellom behov som vi har, men ikke minst ønsket om å ta vare på helligdagsfreden som en lang tradisjon. Å finne den hensiktsmessige balansen er nettopp det som er god sentrumspolitikk.

Kristelig Folkeparti har tatt opp den utglidningen vi har sett når det gjelder hagesentrene, og det er adressert i saken, hvis man er bekymret for det.

Til slutt: Jeg synes representanten Ib Thomsen illustrerer denne saken ganske godt når han i samme åndedrag som han snakker om søndagsåpne butikker, snakker om at vi må få lov til å kjøre fortere på motorveien. Kanskje er det det egentlig dreier seg om: et samfunn der vi alle skal kunne kjøre fortere, springe fortere, og det er kanskje heller ikke tilfeldig at Fremskrittspartiet er det partiet som går lengst her. Det er jo det partiet som har gått lengst i å ta til orde for nattåpne barnehager, for det trenger vi kanskje når butikkene og alt skal være åpent hele uken rundt. Kanskje skal også barnehagene være åpne på søndagen. Det er en annen samfunnsutvikling som Fremskrittspartiet tar til orde for.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [11:48:41]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Hjemdal, Dagrun Eriksen, Geir Jørgen Bekkevold og Hans Olav Syversen om nasjonalt mål for reduksjon av matavfall og gjennomgang av merkeordningen for næringsmidler (Innst. 195 S (2011–2012), jf. Dokument 8:27 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen

vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:49:32] (ordfører for saken): Aller først har jeg lyst til å takke forslagsstillerne og Kristelig Folkeparti for å ha reist en viktig debatt om et viktig tema som ikke gis nok oppmerksomhet i debatten til vanlig.

Vi kjenner vel alle til klisjeen om barnet som ikke spiser opp maten sin, hvorpå en forelder sier: tenk på barna i Afrika. Den lignelsen er jo banal, og mangt et barn, inkludert meg selv da jeg var liten, brukte mye tid på å tenke over hvordan det skulle la seg gjøre å sende mat i posten uten at den ble dårlig før den kom fram til barna i Afrika. Men bak ligger det selvfølgelig et alvorlig problem. Det er i dag mer enn nok mat til alle på kloden, men likevel sulter mange millioner mennesker. Det har mange årsaker. Vanstyre er en av dem, og det er tørke, men også markedsmekanismer.

Vi som er de med mest kjøpekraft i hele verden, kaster også klart mest mat fordi vi har råd til det, det oppleves ikke som noe stort tap for oss, og vi har vaner, mønstre og en hverdag som gjør at vi kaster mye mat. Vi har også en næring som bør kunne kritiseres for å profilere ferskhet på en måte som gjør at vi nok også kaster mer mat enn det som er nødvendig. Da går store naturressurser tapt. Klimamessig er det veldig uheldig. Ressurser utnyttes dårlig. At vi kaster mye mat i Norge, er en del av et større globalt problem. Hvert år kastes om lag 320 000 tonn mat i Norge som er fullt spiselig. Det er veldig store mengder. Faktisk tilsvarer det en fjerdedel av all mat som kjøpes av forbrukere i Norge. Det er om lag 70 kg mat per person her i landet. Det er ikke bare et materielt, fordelingsmessig og miljømessig problem, det er også uetisk. Denne debatten har en viktig etisk dimensjon.

Så er fersk mat supert, og jeg er glad i fersk mat selv. Men som komiteen også er enig om i merknads form, kan det jo hende at vi overprofilerer ferskhet og dermed forvirrer forbrukerne unødvendig og gir inntrykk av at mat som er fullt spiselig, ikke er det. Det trenger vi å se nærmere på. Derfor er det gledelig at både en samlet komité og Miljøverndepartementet er enige om behovet for en innsats mot unødvendig kasting av mat. På vegne av regjeringspartiene vil jeg varsle at vi imøteser den varslede stortingsmeldingen om avfall, der regjeringen vil gjennomgå både status hva angår matavfall i Norge i dag og behovet for nye virkemidler for å redusere mengden matavfall.

Det foreligger fire forslag fra opposisjonen som jeg regner med at den vil fremme på egen hånd. Komiteen tilråder å vedlegge saken protokollen. Det betyr ikke at siste ord er sagt, for dette blir en viktig sak i regjeringens av-

fallsmelding. Jeg synes det er flott at Kristelig Folkeparti har brukt anledningen til å fremme dette forslaget.

Bendiks H. Arnesen (A) [11:53:16]: Forslagsstillerne og en samlet komité påpeker meget klart de enorme mengdene av godt brukbar mat som kastes her til lands og ellers i den rike del av verden. Det er nesten å betrakte som et overgrep mot alle de millionene på kloden som mangler mat hver eneste dag. Matavfall er blant avfallstypene som har økt kraftig de siste 20 årene i vårt land.

Ifølge Statistisk sentralbyrå ble det i 2007 produsert 1,7 millioner tonn våtorganisk avfall i Norge, en vekst på 63 pst. siden 1995. Foreløpige tall for 2008 og 2009 tyder på at veksten har stagnert, men bare litt.

Det verste med dette er all den godt brukbare maten som kastes, og at norske husholdninger kaster en fjerdedel av den maten de kjøper, slik saksordføreren også nevnte. Dette er et velstandsfenomen, men det har også en annen side, og det må vi gjøre noe med. Klimautslippene knyttet til produksjon og distribusjon av mat som kastes, beregnes til ca. 535 000 tonn CO₂-ekvivalenter, noe som tilsvarer årlige utslipp fra ca. 160 000 biler.

Jeg har gjennom mitt arbeid i Nordisk råd registrert at dette er noe som også opptar de øvrige land i Norden, og at våre naboland også er opptatt av å få rettet på dette.

Tidligere medlem av det danske Folketinget sosialdemokraten Ole Vagn Christensen har for lengst tatt opp dette på nordisk plan. Hans visjon er at de nordiske land må gå foran for å redusere all unødvendig kasting av godt brukbar mat.

Gjennom å samarbeide kan Norden som region utvikle nye strategier for å hindre at godt brukbar mat blir kastet, med de store gevinster dette vil innebære, både for tilgangen på mat og for miljøet. Alle de nordiske land kan framskaffe god og omfattende dokumentasjon på hva dette innebærer for det enkelte land. Jeg føler at vi her har en stor oppgave å ta tak i, både lokalt, nasjonalt og globalt.

Sosialdemokraten Ole Vagn Christensen sier det så sterkt at mat og matspill må ses på som en del av den nordiske miljø- og klimastrategien.

Jeg er glad for at Ole Vagn Christensens store engasjement på dette området har resultert i et forslag fra den sosialdemokratiske gruppen i Nordisk råd som har til formål å bekjempe matspill i Norden.

Jeg håper at dette får bred tilslutning både nasjonalt og internasjonalt.

Jeg er også glad for at vår regjering har tatt tak i problemet, og jeg ser fram til en videre framdrift i dette arbeidet når den varslede avfallsmeldingen kommer til debatt.

Jeg synes det er bra at alle partiene på Stortinget har et stort engasjement i denne saken, og jeg ser fram til det videre arbeid med denne viktige saken.

Oskar J. Grimstad (FrP) [11:57:11]: Noreg er ikkje noko unntak blant vestlege land når det gjeld kasting av mat. Derfor er det ei viktig sak som blir teken opp av Kristeleg Folkeparti i dag.

Kvart år blir det, som har vore nemnt her tidlegare, kasta over 300 000 tonn mat, 70 kg per person, som kunne

ha vore etc. Heile 25 pst. av den maten forbrukarane handlar i butikken, går rett i avfallet. Det må vi alle kunne einast om er altfor mykje.

Moralsk og etisk er det også ei utfordring at overvekt er et veksande problem, samstundes som vi kastar slike mengder mat. Heldigvis ser vi at næringslivet tek ansvar gjennom sitt matavfallsprosjekt. ForMat er altså næringslivets eiga satsing for å redusere mengda mat som blir kasta i Noreg. Vi har alle høyrte om folk som studerer, som faktisk går i søppelbyttene til butikkane og tek opp og lever godt på mat som butikkane har måtta kasta, fordi datoen ikkje lenger gjer han seljeleg.

NHO, daglegvarehandelen og næringsmiddelindustrien har på eige initiativ bestemt seg for å redusere matavfallet med 25 pst. innan 2015. Dette er eitt av dei mest ambisiøse og førebyggjande matavfallsprosjekta i heile Europa. Dette prosjektet skal dei ha all mogleg honnør for.

Det er eit faktum at vi som forbrukarar kastar fullt ut etande mat, noko som også påverkar privatøkonomien.

Produkt som er merka med «best før», og som er fullt ut etande lenge etter at datoen har utgått, blir forstått som «utgått på dato» og er viktigaste årsak til at produkt blir kasta. Eksempel på dette er rømme og yoghurt.

På den andre sida er årsakene til at mat blir kasta i Noreg, omsynet til mattryggleik. Mat og drikke kan vere kjelder til sjukdom og helseskade hos menneske. Derfor er det viktig å sikre matens hygieniske kvalitet og førebyggje produksjon og sal av helseskadeleg mat.

Likevel er det klart at vi kastar for mykje god mat, og dette er eit dilemma også knytt til den forventade befolkningsveksten, som vil gjere mat til ein større knappeleksfaktor framover.

Datomerking har stor betydning for matkastinga i Noreg, og det er brei einigheit om behovet for ein grundig gjennomgang av dagens merkjeordning for næringsmiddel. I ein slik gjennomgang må ein også sjå på korleis ein kan sørgje for betre informasjon til forbrukarane om betydninga av dei ulike datomerkingane, og korleis desse skal forståast. Kunnskapen blant forbrukarane om datomerkingssystemet er avgjerande for å nå målet om ein sterk reduksjon når det gjeld kasting av fullt ut brukbar mat.

Næringslivets satsing, ForMat, bør derfor følgjast opp med nasjonale målsetjingar og tiltak for å nå målet om ein betydeleg reduksjon i kasting av fullt ut etande mat.

Eg tek med dette opp dei forslaga Framstegspartiet har saman med Høgre og Kristeleg Folkeparti.

Presidenten: Representanten Oskar J. Grimstad har tatt opp de forslagene han refererte til.

Nikolai Astrup (H) [12:00:26]: La meg først få lov til å rette en stor takk til forslagsstillerne, som reiser en viktig problemstilling. Som saksordføreren og andre talere før meg har vært inne på, handler denne saken om både miljø, etikk og ressursbruk. Men jeg vil også trekke frem noe som ikke har vært nevnt til nå, at det handler om holdninger. Det handler om hver enkelt av oss, og holdninger er noe som ikke kan vedtas. Det er likevel viktig at vi som politikere sender et signal til alle forbrukere der ute om at vi har

et klart mål om å redusere kasting av mat som kunne vært spist.

Så kommer vi ikke utenom at noe mat alltid vil bli kastet, selv om vi må ha et mål om at betydelig mindre mat skal kastes. Da er det viktig at den maten som må kastes, går til å produsere f.eks. biogass. I Oslo har man en sortering av matavfall som gjør at det matavfallet som husholdningene kaster, blir en ressurs og omdannes til drivstoff.

Så var saksordføreren også inne på at det synes spesielt i et globalt perspektiv at vi kaster så mye mat i den rike delen av verden, samtidig som mange sulter i fattige land. Det er jeg helt enig i. Hovedproblemet mener jeg er at verdens fattige land ikke får ta del i den globaliseringen som har bidratt til at vi har hatt en så positiv utvikling som vi har hatt de siste tiårene. Vi har i den rike del av verden en landbrukspolitikk som bidrar til en overproduksjon av matvarer, og den overproduksjonen dumpes så på verdensmarkedet og bidrar til å undergrave den produksjonen av mat som fattige land kunne hatt. Det er en dobbel utfordring ved at de fattige landene på den ene siden ikke klarer å bygge opp en egen landbruksproduksjon på et område hvor de kunne vært konkurransedyktige på det internasjonale markedet. Da går de glipp av viktige eksportinntekter, som igjen kunne ha bidratt til positiv utvikling i landene deres. På den annen side gjør dette også at de ikke klarer å ha produksjon nok til å fø sin egen befolkning.

Det betyr at det uetiske i dette perspektivet er de rike landenes landbrukspolitikk, som bidrar til både overproduksjon, kasting av mat og å undergrave fattige lands evne og initiativ til å forbedre egen matproduksjon.

Så er det slik at Norges produksjon i det store og hele ikke utgjør den store forskjellen, og den er kanskje i større grad motivert av distriktspolitikk. Men vi får håpe at det smørberget som markedsregulator og smørprodusent TINE har trukket tilbake fra markedet nå i det siste, nemlig det smørberget som ble importert da TINE ikke selv klarte å produsere, ikke havner i avfallsdunken, men at det sendes tilbake og kommer til nytte for noen. Det virker jo meningsløst at man ikke skal kunne selge det smøret som har vært importert, men at det rett og slett skal kasseres.

Opposisjonen har fremmet en del forslag som vi håper at regjeringen vil vurdere, ikke minst i forbindelse med den avfallsmeldingen som er på trappene.

Dermed tar jeg opp forslag nr. 4.

Presidenten: Representanten Nikolai Astrup har tatt opp det forslaget han refererte til.

Erling Sande (Sp) [12:04:33] (leiar i komiteen): Representantforslaget reiser ei viktig problemstilling. Forslagsstillerane skal ha all ære for at dei tek opp denne problemstillinga, at meir enn 300 000 tonn fullt etande mat går til spille i landet vårt, og dette skjer samtidig som meir enn ein milliard menneske går svoltne til sengs kvar kveld – eldre, ungar, kvinner, menn og foreldre, som opplever ikkje å kunne gje ungane sine det mest basale som er, nemleg mat. Dette er eit etisk dilemma, og det er moralsk vanskeleg.

Eg skal ikkje gå inn på bakgrunnen for svolten i verda – det er det ikkje tid og rom for i denne debatten – men saksordføraren var inne på litt av bakgrunnen. Eg skal prøve å fokusere på kva vi kan gjere, for noko kan vi gjere for å redusere kastinga av mat. Eg trur representanten Astrup var inne på noko av det essensielle då han snakka om kunnskap og haldningar, for det er haldningane og kunnskapen til kvar enkelt av oss som avgjer korleis vi behandlar desse matvarene.

Skulen er ein viktig arena for å formidle kunnskap om både kva kvalitet mat har, og korleis han utviklar seg, men også eksempelvis om desse merkjeordningane vi har, som «best før» og «siste forbruksdag». Eg hugsar sjølv heimkunnskapslærar Anne Lise Løvold på Davik som lærte oss dette enkle med at eit egg kan sleppast ned i eit glas med vatn, og flyt det opp, vil det vere eit dårleg egg, men søkk det ned, kan det mest sannsynleg etast. Hadde dette lege til grunn for nordmenns bruk av egg, hadde vi kanskje spart ein god del av dei 850 tonn fullt etande egga som vi kastar kvart år.

Det er heilt openbert ting vi kan gjere. Vår Herre har utstyrt oss med opp til fleire sansar som gjev oss moglegheit til å vurdere kvaliteten på matvarer – syn, lukt, smak, til og med høve til å kjenne på f.eks. frukt og vurdere kvaliteten ut ifrå det. Men mange av oss brukar berre synssansen, og han brukar vi berre til å sjå på merkjedatoen. Det å spreie kunnskap både i skulen og i samfunnet elles på dette området, trur eg er viktig.

Det er òg sånn at ForMat-prosjektet, som er eit samarbeid mellom det offentlege og næringslivet, men der fyrst og fremst næringslivet har handa på rattet, gjer veldig mykje bra arbeid innanfor dei konkrete områda som også forslagsstillarane her etterspør. Vi må vere med og bidra til det prosjektet. Det er ikkje noko mål at vi skal ha parallelle prosjekt til det gode arbeidet som der skjer, men i staden vere med og støtte opp om det. Det er vist til at avfallsmeldinga som kjem, òg vil vere ei moglegheit til å drøfte denne typen saker vidare.

Eg synest det er eit paradoks at representanten Nikolai Astrup vel å vise til overproduksjon av mat og eksportsubsidiar – og brukte kanskje mest tid på det i innlegget sitt. Ja, i så fall er jo det ein kritikk fyrst og fremst av det EU som representanten Astrup viser ei sånn begeistring for på denne talarstolen. Ingen – eller i alle fall få – matvareprodusentar har ein slik overproduksjon som EU med den typen oversubsidiering som landbruket har i forhold til eksport, der ein dumpar matvarer inn på fattige land sine marknader. Eg er heilt einig med Astrup i at det ikkje bør førekomme, men å kople det direkte til dei sveltande rundt om i verda, der mange lever i land som eksporterer maten ut av det landet dei bur i, blir ei for dryg samanlikning. Det er ein spennande debatt som vi gjerne får høve til å ta igjen på eit anna tidspunkt.

Igjen ros til forslagsstillaren for å ta opp og fokusere på denne saka. Når vi stemmer som vi gjer i dag, er det nettopp med tanke på det prosjektet som er på gang, som gjer veldig mykje bra på dette området, og som vi er innstilte på å vere med og styrkje vidare – og den kommande avfallsmeldinga.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:09:29]: Sofieprisvinner, Stuart, bidro i 2011 nok en gang til å åpne mine øyne for det han kaller en global matskandale. Ved hjelp av kraftfulle virkemidler og hardtslående argumenter har han greid å sette matkasting på dagsordenen i Norge ved hjelp av Sofieprisen. Det er jeg glad for.

Kasting av mat er ingen privatsak. Konsekvensene av å kaste mat er ikke bare økonomiske. Vi kommer heller ingen vei uten å gjøre noe med de store driverne bak matkastingen, som ikke først og fremst er husmødrene – eller kanskje vi skal si husfedrene – i de tusen hjem, men det er matindustrien. Her er noen harde fakta om den globale matskandalen:

- En milliard mennesker som lider av alvorlig underernæring, kunne blitt mett av mindre enn en tredjedel av den maten som kastes i USA og Europa.
- Vann som brukes til å dyrke mat, som vi kaster, ville vært nok til å dekke behovet for 200 liter vann per dag for ni milliarder mennesker.
- Halvparten av all mat som produseres, kastes på veien fra produksjonssted til den når matbordet.
- 10 pst. av klimagassutslippene i den rike del av verden stammer fra dyrking av mat som vi aldri kommer til å spise.

Norge er ikke noe unntak. Hvert år kaster vi over 320 000 tonn spiselig mat i Norge, eller hver fjerde handlepose.

I Norge har næringslivet selv meget fortjenstfullt satt i gang et eget prosjekt – ForMat-prosjektet. Det er satt i gang av NHO, dagligvarehandelen og næringsmiddelindustrien. De har på eget initiativ bestemt seg for å redusere matavfall med 25 pst. innen 2015. Dette er det mest ambisiøse forebyggende matavfallsprosjektet i Europa.

ForMat har gjort en rekke kartlegginger av hvordan matavfall oppstår i Norge. De har funnet følgende:

- Ferske bakevarer, frisk frukt og friske grønnsaker er de varene som det kastes mest av, både hos produsent, i butikk og i de tusen hjem.
- Den viktigste synlige årsaken til at vi kaster mat, er at den er gått ut på dato, fordi vi som forbrukere ikke kan forskjellen på «best før» og «siste forbruksdato».

Dette forteller statistikken oss.

Det gledelige er at kunnskap hjelper, og at formidling av kunnskap er mye av nøkkelen til å løse dette problemet. Derfor er det spennende at både representanten Astrup og representanten Sande er inne på holdninger og kunnskap. ForMat har også forstått dette. De har etablert en nettside – matvett.no – som bl.a. har innholdsrike oppskrifter. De har laget en YouTube-video med Petter Schjerven som lager restemat. Det er nylig kommet en kokebok om dette, og egne app-er på smarttelefoner. Så her er framtiden med oss. Jeg tror nemlig at restemat fort kan bli den nye mat-trenden. Men i forslaget som vi har til behandling i dag, ønsker vi å få en nasjonal målsetting om å redusere matavfallet med 25 pst. innen 2015, slik som ForMat-prosjektet har.

Vi ber om at regjeringen iverksetter tiltak i tråd med dette, og vi ber også regjeringen å foreta en gjennom-

gang av merkeordningen for næringsmidler med det formål å hindre unødvendig kasting av mat som er fullt spiselig. Kanskje må eggprøven til representanten Sande ut i de tusen hjem – jeg vet ikke. Det får regjeringen vurdere.

Til sist ber man også om at det iverksettes støtte og informasjonstiltak samt at det arbeides aktivt internasjonalt for felles tiltak for reduksjon av matavfall.

Jeg er veldig glad for at en hel komité har kunnet samle seg om hoveddelene av merknadene i denne saken, og at hele opposisjonen står samlet bak forslagene. Dette tar jeg som et tegn på at opposisjon og posisjon er enige om å ta tak i problemet, men at vi arbeider i litt forskjellig tempo – sånn er det vel i posisjon og i opposisjon. Men jeg har store forventninger til at regjeringen leverer konkret politikk i den varslede avfallsmeldingen, og, som saksordføreren sa: Siste ord er ikke sagt i denne sak. Det tar jeg som en god melding her fra Stortingets talerstol. For i en verden hvor en milliard mennesker daglig lider av matmangel og underernæring, kan vi ikke fortsette å kaste hver fjerde handlepose med mat i søpla.

Statsråd Erik Solheim [12:14:20]: La meg starte – som så mange andre – med å gi honnør til Line Henriette Hjemdal for å ha tatt opp dette temaet. Det er et svært tema både i Norge og globalt. Veldig enkelt sagt: Verden bør fordoble matproduksjonen fram til 2050 for å ta tak i de to milliarder mennesker som ikke er født enda, men som vi vet kommer til å bli født. Den ene milliarder som lever i ekstrem, grusom fattigdom, men i tillegg til det, flere milliarder mennesker som i og for seg har nok mat, men som lever på veldig ensidig kost, f.eks. de som spiser nesten bare ris, og som ønsker et mye mer allsidig kosthold. Summen av dette krever en dramatisk økt landbruksproduksjon, landbruksproduktivitet, og nye områder må tas i bruk.

Men et veldig godt sted å starte er å redusere tapet, for når en tredjedel av maten som blir produsert, blir kastet, vil jo en betydelig reduksjon av dette ha store, positive konsekvenser. Det er i bunn og grunn to årsaker til at mat kastes i verden. I fattige land skyldes det veldig ofte dårlige lagringsforhold og et dårlig system for å ta vare på maten, noe som gjør at mat råtner eller blir spist opp av insekter, rotter, eller hva det måtte være. I den rike delen av verden skyldes det i hovedsak at man produserer mat som man så kaster fordi man ikke anser at den har høy nok kvalitet, den er utgått på dato i et eller annet system, eller av andre årsaker. Så vi må ta tak i alt dette.

Jeg er enig med dem som sier at det er et godt sted å starte med den personlige moral, for vi kommer ikke unna at det også er et tema – det kan ikke løse alle problemene, men det er et godt startpunkt. Jeg kan se på min egen familie – min bestemor hadde ikke råd til å kaste mat og gjorde det følgelig aldri. Min mor hadde nok kanskje råd til å kaste mat, men var så innpodet med den holdning at dette gjør man ikke, at hun så på det som noe absolutt utenkelig – bare i ekstreme tilfeller. Jeg har et atskillig mer liberalt forhold til det, må jeg innrømme, og ungene mine har en tendens til ikke å se på dette som et problem i det hele tatt. Så det er klart at det har vært en endring i holdninger

som følge av velstandsutviklingen i Norge. Å få tilbake litt mer av respekten og ærbødigheten for maten vil være en bra ting.

Så tror jeg for det andre at vi må satse på internasjonale initiativer, og det er nå under utvikling. FNs matorganisasjon arbeider med slike initiativer, og Norge er en viktig pådriver fram mot Rio-konferansen for å se om det kan være en arena for å sette den enorme mengden av mat i verden som kastes, på dagsordenen.

Så må vi for det tredje se på hvilke nasjonale tiltak det er mulig å gjøre fra statens side, men i samspill med næringsaktørene. Jeg tror at de mest effektive tiltakene kan bli satt i verk av bransjen selv.

I Norge kaster vi over 300 000 tonn mat hvert år. Det er altså et gjennomsnitt på 50 kg mat per nordmann. Klarer vi å få det vesentlig ned, vil det være et stort skritt framover.

Det har i debatten vært anført mange grunner til å redusere kastingen. Behovet for mat er ett punkt, klimagassutslipp er et annet. De enorme vannressursene som brukes, er et tredje punkt. Det brukes f.eks. 15 000 liter vann for å produsere 1 kg storfekjøtt. Når man kaster en halv kilo storfekjøtt, tilsvarer det altså 7 500 liter vann – vann som er bortkastet. Alt i alt – til den maten som kastes, til dyrkingen av den, går det med vann som tilsvarer vannbehovet til 500 millioner mennesker.

Når det gjelder tiltak i Norge, er det mest løfterike det næringslivet selv har tatt opp gjennom ForMat-programmet. Dette har bidratt til at man har etablert nettsiden matvett.no, og en rekke informasjonsmaterieell og andre tiltak. Jeg tror vi skal erkjenne at det kommer ikke til å være noen lett prosess, for det er mange sterke drivkrefter i samfunnet som bidrar i en gal retning her, men det å ta tak i det og se på alle merkeordningene, «best før»-systemet som kan erstatte «siste forbruksdag», gir i det hele tatt et mye større spillerom for å akseptere mat selv om den har passert en eller annen dato.

Det arbeides med en stortingsmelding om avfall, som Stortinget er vel kjent med. Gjennom EUs rammedirektiv for avfall er EU og EØS-landene pålagt å lage programmer for avfallsforebygging, og tiltak for å forebygge matavfall vil være en viktig del av stortingsmeldingen om avfall.

La meg til slutt nevne at i en del land er det etablert matsentraler som fordeler overskuddsmat fra produsenter og butikker til ideelle organisasjoner, som igjen leverer mat til folk som trenger det. Slike matsentraler finnes altså i en god del andre land. I Norge samarbeider nå flere hjelpeorganisasjoner, dagligvarebransjen og matmyndighetene for å se på mulighetene til å etablere en tilsvarende matsentral i Oslo.

Presidenten: Det blir adgang til replikkordskifte.

Oskar J. Grimstad (FrP) [12:19:28]: Statsråden var inne på dette med mat som det er fullt mogleg å ete, men der «best før»-tida er ute. Men vi opplever at Mattilsynet kontrollerer, og at dei gjennom sin aktivitet sørgjer for at denne problemstillinga ikkje er aktuell. Mat som kunne ha blitt gitt vekk til verdige trengande – for å bruke eit sånt omgrep – blir rett og slett kasta fordi våre kontrollorgan vel

å tolke det slik at det må gå i søpla framfor å bli gitt til dei som verkeleg treng det.

Synest statsråden dette er ein god måte å forvalte god mat på?

Statsråd Erik Solheim [12:20:13]: Man må ta utgangspunkt i at Mattilsynet er satt til bl.a. å beskytte forbrukerne – og det er i utgangspunktet en bra og riktig ting, det er jeg helt sikker på at vi er enige om – mot mat som kan være dårlig, som kan gi helseskade, som kan ha negative miljøeffekter, osv. Ja, jeg tror det er fornuftig med en dialog med Mattilsynet for å se på alle disse merkesystemene for å finne noe som er bedre tilpasset – at vi beholder den beskyttelsen av forbrukerne som er avgjørende, men har systemer som gjør at mat som reelt sett ikke er dårlig, blir spist.

Nikolai Astrup (H) [12:21:03]: Statsråden har vært veldig positiv til representantforslaget, det er bra. Gjennom sitt innlegg og svar på forrige spørsmål har han i og for seg vært inne på flere av de momentene som mindretallet tar opp i sine fire forslag. Spørsmålet er hvorfor ikke et samlet storting kan stille seg bak de forslagene som er fremmet.

Statsråd Erik Solheim [12:21:35]: Regjeringspartiene er positive til alle tiltak som er i forslagene fra opposisjonen – med forbehold om at det er et eller annet i farten jeg glemmer – de peker i riktig retning. Jeg er dog noe skeptisk til å erklære tallmål på dette området før vi er rimelig trygge på at vi kan nå slike tallmål. Det å etablere mål som man ikke når, bidrar ikke til økt tillit til Stortinget og til at vi får gjennomført dem, men retningen må være veldig klar.

Til syvende og sist er det jo begrenset hva staten kan gjøre her. Det er hva næringsdrivende og næringslivet selv gjør i kombinasjon med forbrukernes vilje til å endre adferd, som vil gi oss resultater. Det er en kombinasjon av stat, næringsliv og alminnelige holdninger, som også Astrup var inne på. Jeg tror vi skal være litt forsiktige med å erklære tallmessige mål før vi vet at vi i rimelig grad kan nå dem.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:22:36]: Takk til statsråden for hyggelig omtale av vårt forslag.

Statsråden hadde tre stolper – holdninger, jobbe internasjonalt og jobbe nasjonalt – og han hadde en hyggelig omtale av ForMat, som er næringslivets eget initiativ her. Jeg deler statsrådets poeng, at dette ikke er noe lett arbeid, men et nødvendig arbeid.

Statsråden sier i sitt brev til komiteen at regjeringen vil komme tilbake til saken når de behandler avfallsmeldingen, og han sa i sitt svar til Astrup nå at det er retningen som er viktig, at den må være klar, og at det kanskje er viktigere enn måltall. Mitt spørsmål til statsråden går på dette i forhold til det arbeidet som er i EU, for EU jobber nå med om de skal sette seg måltall. Vil avfallsmeldingen som regjeringen presenterer for Stortinget i løpet av høsten, inneholde den diskusjonen som pågår i EU?

Statsråd Erik Solheim [12:23:37]: Ja, den diskusjonen som pågår i EU, må reflekteres i avfallsmeldingen. Dette er et område hvor vi kan oppnå en god del nasjonalt, men til sjuende og sist er det en del av et større hele, hvor vi vil oppnå mer sammen med andre. EU har tatt flere bra initiativer. De har et initiativ om ressurseffektivitet, som går rett inn i dette: Vi behøver ikke alltid bruke mer av ting, vi kan bruke tingene på en mer effektiv måte og få mer ut av mindre. Dette er et av de største initiativene som miljøkommissær Potocnik har tatt, og som vi forsøker å koble oss tettest mulig opp til.

Men også en europeisk avfallspolitikk er selvsagt noe som må omtales i en stortingsmelding om dette.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Nikolai Astrup (H) [12:24:38]: I NOU 2012:2, Europautredningen, ble det påpekt at det er et manglende kunnskapsnivå om EU i Norge. Representanten Erling Sande viste akkurat at det er tilfellet. Han trakk frem en rekke myter om EUs landbrukspolitikk, som ikke kan stå ubesvart.

Det er riktig at EU i sin tid hadde betydelig overproduksjon av landbruksprodukter. Det er riktig at dette ble dumpet på verdensmarkedet. Det er riktig at dette bidro til å undergrave produksjonen av landbruksprodukter i fattige land. Men det var riktig på 1980-tallet. Siden den gang har EU gjennom en serie reformer bidratt til å endre sin landbrukspolitikk slik at de nå i mye større grad støtter opprettholdelse av kulturlandskap fremfor å støtte produksjon. Dette burde også representanten Erling Sande ha merket seg.

Han sier også at det er en motsetning mellom det å eksportere mat fra fattige land og det å bidra til å opprettholde produksjonen av mat til egen befolkning. Jeg vil påstå at representanten tar feil. Vi har sett en rekke eksempler på at de landene i den fattige delen av verden som evner å fornye og forbedre sin produksjon av landbruksprodukter, også er de landene der det ikke forekommer sult i befolkningen, nettopp fordi de har et effektivt landbruk, som bidrar både til at de klarer å eksportere mat, og til at de klarer å fø egen befolkning.

Vi vet at vanstyre og korrupsjon i en god del land bidrar til å undergrave det potensialet som mange land har. Zimbabwe er et veldig godt eksempel på dette, et land som i sin tid var Afrikas kornkammer, men som nå er et land som er helt avhengig av import av mat for å fø egen befolkning. Da Zimbabwe var den store produsenten av landbruksprodukter i Afrika, var det heller ingen sult i eget land, samtidig som de hadde vesentlig eksport, som bidro med store inntekter til samfunnet der.

Jeg tror representanten Sande er nødt til å oppdatere seg litt, både på hva EU bedriver, og på den internasjonale landbrukspolitikken. Det er jo ikke slik at EU nå har vinsjøer og smørberg. Det er TINE som nå sitter på et stort berg av utenlandsk smør, som jeg håper ikke havner i søpla.

Erling Sande (Sp) [12:27:42]: Mitt føremål med å kommentere representanten Astrups fyrste innlegg var jo ikkje å underkjenne at det har skjedd positive ting i EU sidan 1980-talet – bevare oss! Men det skulle jo berre mangle, med den effekten som den politikken EU hadde på 1980-talet, fekk for mange av verdas fattige land.

Grunnen til at eg tok ordet, var denne tendensen til å skubbe verdas sveltande framfor seg i eit ideologisk mål om frihandel med mat, der det er balanse mellom produksjon og etterspørsel, og der etterspørselen ikkje kjem frå verdas befolkning samla, men frå den delen av verdas befolkning som har råd, som har pengar til å kjøpe denne maten.

Det er openbert at mange fattige land har eit stort potensial for å forbetre sin produksjon av landbruksprodukt. Eg har aldri sagt noko anna. Senterpartiet ynskjer å bidra til dette. Vi er blant dei som har lyfta fram og stått for ikkje berre ein raus bistandspolitikkk generelt, men også ei fokusering på landbruksbistand. Gjennom å bidra med midlar og kunnskap kan vi vere med og sikre produksjonen av landbruksprodukt i mange fattige land og bidra til å auke han.

Ein kjem ikkje vekk frå det faktum at det store fleirtalet av dei sveltande i verda lever i land som eksporterer mat. Det er det i alle fall verdt å dvele ved.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:29:35]: Det har vært en fin debatt. Den sporer litt av på slutten, men det synes jeg vi skal tillate oss, fordi tingene her henger sammen.

Med bakgrunn i den siste ordvekslingen mellom representantene Astrup og Sande kan det være verdt å minne om at organisasjoner for fattige bønder i utviklingsland slett ikke ser på den norske landbruksmodellen med tollvern og med et regulert landbruk som noe problem eller som en fiende, men tvert imot som et forbilde. Det er viktig f.eks. å huske at tollvern og eksportsubsidier er to forskjellige ting. Eksportsubsidier er en inngripen i andre lands evne til å være selvforsynt med mat, og det fører til forvrengte priser på viktige matvarer. Tollvern bidrar til å øke selvforsyningsgraden i et land. Det bør være et mål, og det er ønskelig.

Så er det også viktig å huske at fattige bønder i utviklingsland ikke stiller på like vilkår med store landbruks-eksportører fra Vesten. For eksempel er det veldig mange av disse bøndene og matprodusentene som kun produserer for sin egen del og for det lokale markedet, og en økonomi der flere utenlandske landbruksprodukter kommer inn på deres markeder, er slett ikke noen fordel for dem. Det er ikke slik at disse bøndene kan konkurrere med store landbruksprodusenter. Det illustreres også ved det faktum at selv om vi ikke har tollmurer på landbruksvarer fra de 50 fattigste landene, er det svært lite av maten vi kjøper i Norge og spiser i Norge, som er fra disse landene.

Bill Clinton, tidligere president i USA, har tidligere beklaget å ha vært med på politikken på 1990-tallet der Verdensbanken og IMF presset igjennom strukturtilpasningsprogrammer som førte til at landbruket i mange fattige land ble skadelidende. Et spesielt trist eksempel på den politikken er Haiti, der en av de medvirkende årsakene til

den store urbane fattigdommen samt mye annet, må jeg legge til, er at veldig mange bønder har flyttet inn til de urbane områdene fordi den internasjonale landbrukspolitikken har ført til at de ikke lenger kunne drive den småskala landbruksproduksjonen de tidligere gjorde.

Så bildet er langt mer nyansert enn den kritikken av norsk landbrukspolitikk og de rød-grønne som representanten Astrup framførte i denne debatten, vil jeg si.

Presidenten: Representanten Nikolai Astrup har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får derfor i denne omgang ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Nikolai Astrup (H) [12:32:23]: Til representanten Serigstad Valen: Jeg har ikke kritisert norsk landbrukspolitikk. Jeg har bare påpekt at TINE har et smørberg, som jeg håper de ikke skal kaste.

Når det gjelder Bill Clinton, bør han beklage, men han bør beklage den subsidiepolitikken som man fører i USA, som er et av hovedproblemene for verdens fattige land.

Når representanten Serigstad Valen sier at eksportsubsidier er ille, mens tollvern er bra, må det nyanseres. Norske eksportsubsidier går til å subsidiere Jarlsberg, som selges i England og USA, ikke i fattige land i verden, så det har i og for seg ikke så veldig stor betydning for dem. Derimot bidrar vårt tollvern til å holde fattige produsenter ute av vestlige markeder. Det er et problem. Norge er et lite land, så det har ingen stor betydning i en global skala, men det at den rike delen av verden holder seg med tollvern og tollmurer og proteksjonisme, som bidrar til at fattige land som har evne til å selge, ikke får det til, er et problem.

Presidenten: Neste taler er representanten Snorre Serigstad Valen, som jeg ser står oppført med 1 minuttstaletid, men han har faktisk 3 minutters tale tid, i og med at han er sakens ordfører og dermed ikke er omfattet av de samme begrensninger som de andre.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:33:44]: Jeg har ikke behov for de 3 minuttene, men jeg skal kort svare representanten Astrup.

For det første er det slik at eksportsubsidier mellom rike land også er et problem. Et eksempel på det er dansk eksportsubsidie av sukker, som fører til at sukkerprisene internasjonalt og i rike land blir så lave at fattige land ikke er i stand til å konkurrere, som f.eks. Mosambik.

For det andre er det altså ikke sånn at norsk tollvern på landbruksproduksjon rammer de fattigste landene i verden. Vi har tollfrihet for de 50 minst utviklede land i verden pluss 14 til. Likevel er det mindre enn 1 pst. av maten vi spiser i Norge, som kommer fra disse landene. Det er ikke fordi Norge ikke har lagt til rette for import, men bør kanskje leses som et tegn på at disse landene har andre utfordringer og andre bekymringer enn at de eksporterer for lite mat til Norge, noe jeg prøvde å understreke i mitt forrige innlegg.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [12:34:41]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup, Siri A. Meling, Svein Flåtten, Øyvind Halleraker og Ingerd Schou om en strategi for bruk av biogass (Innst. 194 S (2011–2012), jf. Dokument 8:35 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:35:32] (ordfører for saken): Biogass er et miljøpolitisk kinderegg. Eneste forskjell fra det kinderegget vi kjenner fra reklamen, er at det ikke er noen kinder-overraskelse. Med biogass vet du hva du får, og du får det hver gang.

Noen vil kanskje si at den eneste overraskelsen ved biogass er kostnadene, for rett skal være rett: Biogassproduksjon er ikke blant de aller billigste klimatililtakene, men så er det til gjengjeld god miljøpolitikk og fornuftig forvaltning av en verdifull ressurs.

Tilbake til kinderegget: Produksjon av biogass fra avfall og husdyrgjødsel reduserer utslippene av metangass fra landbruket av avfallssektoren. Det bidrar med klimanøytralt drivstoff til transportsektoren, og man sitter igjen med en biorest som kan erstatte kunstgjødsel eller brukes som jordforbedringsmiddel i landbruket – tre ting på en gang. Det er ikke ofte vi behandler politiske forslag med en slik effekt.

Biogass er en klimanøytral metangass med samme egenskaper som naturgass, men regnes som en fornybar energikilde. Biogass oppstår «naturlig» i gamle søppeldeponier med mye organisk avfall, eller kan produseres under kontrollerte forhold i biogassreaktorer. Innsatsfaktoren er avfall, avløpslam og husdyrgjødsel som ellers ikke ville blitt utnyttet.

Biogass kan benyttes til varme- og strømproduksjon eller som drivstoff i kjøretøy bygget for gassdrift. Biogass fra husdyrgjødsel og avfall er en energiproduksjon som krever minimalt med naturinngrep sammenlignet med andre typer fornybar energi.

En studie utført av Østfoldforskning, universitetet på Ås og Enova har beregnet at potensialet for produksjon av biogass fra avfall i Norge er om lag 6 TWh. Dette tilsvarer rundt 10 pst. av Norges behov for drivstoff til transportsektoren. Av dette utgjør husdyrgjødsel og våtorganisk avfall til sammen noe over 80 pst. De resterende ressursene er avløpslam, deponiggass og halm.

Per i dag har vi en lang vei å gå for å ta ut dette potensialet. Regjeringen virker kanskje litt uinteressert – for å være

helt ærlig – i å gjøre så mye på dette området. De få positive eksemplene som finnes i Norge, skyldes lokale initiativ, bl.a. i Oslo og i min egen hjemby, Fredrikstad. I Fredrikstad kjøres det i dag på biogass produsert av Frevar, både i busser og i renovasjonskjøretøyer. I Oslo har vi renovasjonsbiler, vi har busser, og vi har også fire TINE-biler på biogass, ref. forrige debatt. Når Oslos eget biogassanlegg er på plass i 2012, vil det produsere drivstoff tilsvarende 3 mill. liter diesel, eller behovet til 135 busser.

En viktig fordel ved bruk av biogass i kjøretøy er at forbrenningen blir svært ren, og at problematikken rundt lokale utslipp av helseskadelige partikler og gasser derfor ikke er aktuell. Biogass er altså en løsning, også på utfordringen med luftkvalitet i storbyene.

Våtorganisk avfall kan ikke deponeres i dag, og det senker brennverdien på annet avfall dersom det sendes til forbrenningsanlegg. Husdyrgjødsel har vi masser av, men det er fordelt på en rekke gårdsbruk over hele landet, noe som byr på logistikkutfordringer. Utnyttelse av matavfall og husdyrgjødsel til biogassproduksjon er både logisk og fornuftig, men det er komplisert og krever vilje og innsats. Derfor er det viktig med en biogasstrategi, som flere departementer må stå sammen om.

Regjeringen har i denne saken lovet Stortinget å komme tilbake med en vurdering av en biogasstrategi som klimatililtak i klimameldingen, slik den har lovet med alle andre klima- og miljøtiltak som opposisjonen har fremmet siden 2008. Listen over lovnader begynner å bli lang, selv om det ikke loves noe annet enn at man skal vurdere det i klimameldingen som kommer.

Så min utfordring er: Kanskje vi skal begynne med å vedta de gode forslagene, som et kinderegg, når vi har mulighet til det i dag? Vi må gripe sjansen.

Jeg tar med dette opp det forslaget som også Kristelig Folkeparti står bak som forslagsstiller.

Presidenten: Representanten Line Henriette Hjemdal har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Torstein Rudihagen (A) [12:40:34]: Forslaget vi har til behandling, viser til det potensialet som ligg i å utnytte biogassressursane på ein langt betre måte. Det har også saksordføraren gjort godt greie for.

Det er riktig ikkje berre å sjå på moglegheitene som ligg i biogass, men også sjå på korleis vi kan stimulere og finne verkemiddel for at biogass i større grad kan bli brukt. Det støttar vi så absolutt, og miljøvernministeren uttrykkjer også det i sitt brev til komiteen, der han skriv:

«Ny politikk må bygges på et solid grunnlag, slik at vi når de målene vi setter oss på best mulig måte.»

Og så uttrykkjer han vidare: «Jeg tar med meg innspillet om en biogasstrategi inn i det videre arbeidet med den kommende klimameldingen», som er varsla i løpet av året.

Regjeringspartia foreslår derfor ved å vise til nettopp det som miljøvernministeren her seier, at forslaget blir lagt ved protokollen.

Eg registrerer eit stort og på mange måtar eit positivt engasjement for å utnytte biogass, bl.a. frå Biogassalliansen, som også ber om ein nasjonal biogasstrategi, og som

framfører mange av dei same argumenta som ligg i forslaget, som også ligg i innstillinga, og som for så vidt ein samla komité no står bak.

Men så er det altså slik at regjeringa er midt inne i arbeidet med ei ny klimamelding, og biogass er eit av mange tiltak som skal vurderast der.

Biogass er eit ypparleg biodrivstoff – eg er heilt einig med saksordføraren i det – fordi det ikkje har i seg alle desse litt usikre spørsmåla om berekraft, kor miljøvennleg det er osv., som andre omdiskuterte biodrivstoff har. Med andre ord, det er mange fordelar og mange gode – kall det gjerne – «kinderegg», som saksordføraren gjorde, ved å redusere klimagassutsleppa for husdyrgjødsel når gassen blir laga. Når gassen blir brukt, reduserer han da utsleppa i dei sektorane han blir brukt i: transport eller oppvarming. Elles tek ein vare på næringsstoffa i gjødsla.

Og i tillegg: Ved bruk i transport reduserer ein jo støyen og den lokale forureininga i byar og tettstader. Så det er ingen tvil om at alt dette er ein verdifull energi, og eg trur at for framtida så skal midlet fyrst og fremst vere for transportsektoren. Når det gjeld oppvarming, har vi jo i Noreg allereie veldig mykje fornybar energi som grunnlag for oppvarminga.

Så er det jo ikkje slik at regjeringa er «uinteressert» i dette, som saksordføraren seier. Tvert imot har vi allereie ein politikk for å utnytte biogass.

Jordbruket står i dag for 8 pst. av Noregs klimagassutslepp. I Landbruks- og matdepartementet si eiga klimamelding for 2009 står det at det bør vere eit mål at 30 pst. av husdyrgjødsel går til biogassproduksjon innan 2020.

Klimakur 2020 viser at biogass, basert på gjødsel, avløpslam og ulike typar avfall har eit betydeleg potensial for å redusere utslepp av klimagassar.

Vi har 35 biogassanlegg i Noreg, og det er også slik at biogassproduksjonen får ein god del støtte, frå Innovasjon Noreg og gjennom Enova. I 2011 løyvde Enova 142 mill. kr til dette. For eksempel har Transnova gitt TINE støtte til å teste ut bruken av biogass på sine bilar.

Biogass er friteken frå vegbruksavgifter, og utan utslepp har ein sjølv sagt inga CO₂-avgift. Han tel med i omsetningskravet på 3,5 pst. biodrivstoff i vegtrafikken. Det er etablert fleire fyllestasjonar rundt om i Noreg. Blant anna køyrer ein god del av søppelbilane i Oslo på biogass.

Det er eit potensial for verdifull energiutnytting. Utfordringa blir korleis ein skal få til lønsemd i produksjonen og bruken av biogass i tida framover. Dette er spørsmål som vi vil kome attende til i samband med behandlinga av den komande klimameldinga.

Oskar J. Grimstad (FrP) [12:46:04]: Biogass frå ulike former for avfall, avløpslam og husdyrgjødsel er ein ressurs som burde nyttast i større grad enn det vi opplever i dag. I ei tid med høge prisar på energi og ein viktig klimadebatt utgjer ein fornuftig bruk av biogass ei moglegheit vi burde vie større oppmerksomheit. Den problemstillinga ligg i skjæringspunktet mellom energi, miljø, klima og landbruk og er viktig.

Sidan Noreg i stor grad baserer elektrisitetsbruken sin på fornybar energiproduksjon, vil biogass etter vår opp-

fatning ha størst klimanytte ved bruk som drivstoff. Det er også som drivstoff ein ser moglegheitene gjennom ein fungerande marknad som etterspør nettopp biogass. Men det denne saka – saman med andre liknande energiformer – viser, er ein mangel på ein generalplan for energi.

Framstegspartiet har etterlyst ein heilskapleg energiplan som tek for seg dei overordna tiltaka og måla, slik at vi slepp å behandle dei enkelte energiformene kvar for seg, utan å sjå heilskapen. Det blir feil ressursbruk og tidsbruk, og ein klarer ikkje å ta vare på dei ulike ressursane innan energi på ein fullgod måte. Dette understrekar berre behovet for å få ein plan, ein energiplan som evnar å ta vare på heilskapen i ein ressurs som er ein verdsumfattande knappleiksfaktor, spesielt den fornybare, men inntil vidare får vi sjå på sakene enkeltvis.

Eg vil til slutt ta opp Framstegspartiet sine forslag i saka.

Presidenten: Representanten Oskar J. Grimstad har tatt opp de forslagene han refererte til.

Siri A. Meling (H) [12:47:55]: Noen frukter er mer overmodne enn andre, og jeg vil påstå at biogass er en av disse. Biogass har så mange fordeler og så få ulemper og er blitt omtalt som «et kinderegg» fra talerstolen tidligere i dag at det er et område vi burde satse på langt mer enn det som regjeringen har gjort frem til i dag.

For det første er biogass basert på en fornybar ressurs, og i arbeidet med å redusere våre klimautslipp kan biogass være en del av løsningen. Vår elektrisitetsforsyning er allerede i all hovedsak basert på fornybare kilder, og det er derfor særlig hvis biogassen oppgraderes til drivstoff og dermed erstatter fossile kilder, at vi får den største klimaeffekten.

For det andre vil biogass produsert på husdyrgjødsel gi klimagevinst siden vi reduserer utslippene av metan og lystgass fra landbruket. En positiv bieffekt – det tredje elementet i det som mange betegner som «et kinderegg» – er at dette kan bidra til å møte noen av utfordringene knyttet til de begrensningene krav til spredeareal har for enkelte landbruksvirksomheter som ønsker vekst, i alle fall hvis vi også løser bruken av den såkalte bioresten som oppstår ved produksjon av biogass fra husdyrgjødsel.

Biogass kan anvendes direkte til å produsere både varme og elektrisitet lokalt. Alternativt kan gassen oppgraderes til fossil gasskvalitet for innføring på gassnettet eller direkte til bruk i kjøretøyer. Kostnadene ved oppgradering av lavgradig gass til biogass kan anslås til 10 øre per kWh, og prisen er stadig fallende. Bioresten fra biogassproduksjon kan spres på åker og eng som jordforbedringsmiddel. Innholdet av nitrogen, fosfor og kalium er omtrent det samme som i ubehandlet gjødsel, men stoffene vil være lettere tilgjengelige for plantene.

Norge fremforhandlet i fjor en avtale med EU knyttet til implementeringen av fornybardirektivet. Dette gir oss bl.a. en forpliktelse på at 10 pst. av drivstoffbruken i transportsektoren skal være basert på fornybare kilder innen 2020. I dag er denne andelen rundt 4–5 pst. Det er forventet at det er denne delen av fornybardirektivet som vil være mest ut-

fordrende å innfri. Samlet utgjør fornybarandelen i transportsektoren, som sagt, i dag bare 4–5 pst. Oppgradering av biogass til drivstoff vil sammen med elbiler, bioetanol og biodiesel kunne utgjøre grunnlaget for at Norge oppfyller denne forpliktelsen. Bruk av biogass er relativt grundig utredet i Klimakur 2020 under tiltak i jordbrukssektoren, om hvordan Norge kan nå målsettingen i klimaforliket om reduserte klimagassutslipp innenlands. Produksjon av biogass fra husdyrgjødsel er her utredet i to steg: opptil 60 pst. av gjødselmengden med og uten samhandling med våtorganisk avfall. Tiltaket er både et energitiltak og et klimatiltak.

Med så mange positive effekter av en satsing på biogass kan vi spørre oss selv om hvorfor ikke denne produksjonen i større grad er etablert i Norge. Jeg vil anta at svaret er sammensatt av en rekke faktorer. Det er også bakgrunnen for at Høyre valgte å fremme dette representantforslaget om å be regjeringen legge frem en strategi for produksjon og bruk av biogass i Norge, og at denne strategien bør omfatte både potensial, kostnader og tiltak i bl.a. landbruks- og transportsektoren. Dessverre ser det ut til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ikke støtter dette forslaget, men nøyer seg med å henvise til at miljøvernministeren i sitt svar til komiteen sier at han tar med seg innspillet om en egen biogasstrategi i det videre arbeidet med klimameldingen. Klimameldingen har som kjent blitt utsatt flere ganger, og det er nå varslet at den skal komme i løpet av 2012.

Klimakur 2020 pekte imidlertid på at også når det gjelder biogass – i likhet med en rekke andre tiltak i rapporten – er det tidskrittisk at tiltakene settes i verk raskt dersom vi skal nå utslippsmålene innen 2020.

Det ville derfor være en fordel om regjeringen kunne ha en mer aktiv holdning til satsing på biogass. Skal vi få til noe, er det viktig å se hele verdikjeden under ett og få frem tiltak som kan stimulere de ulike enkeltelementene i riktig retning. En samlet strategi innenfor produksjon og marked er nødvendig, og dermed kommer vi inn på ulike departementer og statsråders ansvarsområde. Nettopp derfor er en samlet strategi viktig, for å koordinere virkemidler fra Finansdepartementet, Næringsdepartementet, Landbruksdepartementet, Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet og Miljøverndepartementet.

Jeg skulle gjerne sett at regjeringen hadde bidratt til å få etablert flere pilotanlegg knyttet opp mot produksjon av biogass fra husdyrgjødsel. I Rogaland, som er landets største husdyrfylke, står flere aktører klare til å etablere pilotanlegg, gitt et riktig støttenivå, pilotanlegg som kan gi oss verdifull erfaring med produksjon, men også synliggjøre myndighetenes reelle vilje til å utløse potensialet.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:53:23]: Det har tidligere vært diskusjon her i salen om den løst organiserte forsamlingen Biogassens Venner. Så vidt jeg husker, var det representanten Hjemdal fra Kristelig Folkeparti som ble utpekt til leder. Den forsamlingen lever jo i beste velgående, det hører vi på debatten.

Biogass er en fantastisk energikilde. Ved bruk av biogass reduseres tettheten av klimagasser i atmosfæren. Jo

mer du bruker biogass til å produsere energi, jo bedre er det for å forhindre menneskeskapt global oppvarming. Vi tar i bruk avfall som blir til en verdifull ressurs, og med det reduserer vi også lokale miljøproblemer, vi får raffinert gjødsel av denne prosessen, og det er mange gode prosjekter på trappene i Norge.

Jeg har lyst til spesielt å løfte fram, som jeg har gjort tidligere, Biogass Ørland, som er et samvirke bestående av flere titalls bønder som har gått sammen og er klare for å starte opp. Men det lille ekstra dyttet som trengs for å utløse lønnsomhet i dette prosjektet, er det som mangler, for selv om vi har en politikk for biogassproduksjon i dag, faller biogass som fornybar energikilde litt mellom flere stoler når det gjelder støtteordninger. For det meste brukes f.eks. ikke biogass til å produsere strøm, og dermed omfattes ikke biogass av grønne sertifikater. Det teller heller ikke som energisparing, selv om biogass i veldig mange tilfeller kan brukes til varmeproduksjon, som fortrenger bruk av strøm til oppvarming. Her trenger en å tenke og ønske ut hvordan vi skal klare å utløse det kjempepotensialet vi har i norsk landbruk for bruk av biogass.

Biogass har veldig brede bruksområder, som flere av de foregående talerne har vært inne på. Du kan bruke det til elproduksjon, du kan bruke det til fjernvarme og ikke minst til drivstoff. Der er jeg enig med representanten Rudihagen, at her er det et kjempepotensial. Det vil også være bra med tanke på lokal forurensning. Vi får lokalt produsert drivstoff, vi får verdikjeder det svinger av, og som er veldig avgrenset geografisk. Det er bra på alle måter – det gir en veldig optimal ressursbruk i samfunnet.

Jeg har veldig sympati for forslaget fra Høyre, men jeg tror ikke det vil bidra til å framskynde økt bruk av biogass i Norge. Jeg tror vel tvert imot at hvis vi nå vedtar å lage en egen prosess for en biogasstrategi på siden av det arbeidet regjeringen holder på med med klimameldingen, vil det forsinke prosessen med å utløse mer bruk av biogass i Norge. Jeg mener det helt klart naturlige stedet å ta disse valgene er i arbeidet med klimameldingen, og der vil selvfølgelig både potensialet, virkemidler og finansiering være viktige spørsmål som drøftes.

Erling Sande (Sp) [12:56:44] (leiar i komiteen): Det var antydning av saksordføreren at regjeringspartia ikkje viste nok begeistring for moglegheitene i biogassressursane. Det synest eg debatten viser er feil. Eg vil seie at regjeringspartia viser begeistring heilt i toppsjiktet av det som er mogleg å opparbeide av begeistring over slam og husdyravfall. Som senterpartimann har eg delteke i mange debattar og ein god del skuledebattar, der det, lat meg seie det slik, har vore forsøkt gjort koplingar til dei meir uheldige og negative verknadene som husdyrgjødsel har i samfunnet. Det er eit håp òg at det kan endre seg på sikt, og at det blir fokus på ressursane og verdien, for vi er opptekne av å utnytte biogassressursane.

Då stortingsmeldinga om klima og landbruk blei lagd fram, var det med ei ambisiøs målsetjing om bruk av biogass – det kan bli jordbruket sitt største bidrag til å redusere klimagassutslippa. Det er altså slik at den regjeringa som

Senterpartiet er ein del av, allereie har retta stor merksemd mot moglegheitene i biogassressursen.

Det har vist seg at biogassproduksjon er noko dyrare enn det ein trudde då den stortingsmeldinga blei lagd fram. Eg har likevel stor tru på biogass. Med meir forskning og meir kunnskap kjem det òg betre lønsemd.

Biogass er bra både for klimaet, for landbruket, for samferdselssektoren, og det kan brukast òg til oppvarming. I tillegg er det mindre konfliktfylt enn ein del andre produksjonar av fornybar energi. Ein kan altså sjå føre seg at landbrukssektoren får redusert sine utslepp og får verdiskaping knytt til levering av energi, og det ser òg ut til at kvaliteten i resthusdyrgjødsel aukar. Som samfunn vil vi kome nærare klimamåla ved at biogassen t.d. blir brukt som drivstoff og erstattar fossile drivstoff som har både klimautslepp og lokal ureining knytte til seg

Bioressursane er ikkje bra berre som energi. Det bidreg òg til å resirkulere næringsstoff frå storsamfunnet. Vi treng kunnskap som viser at den bioresten er trygg å bruke. Vi skal føle oss trygge på at den norske standarden for plan-tehelse, dyrehelse og trygg mat blir oppretthalden. Derfor er forskning på biogass òg viktig framover. Det er bra både for å erstatte fossil energi og for å skape eit meir kretsløpsbasert samfunn.

I Noreg er det bygd 35 biogassanlegg totalt. Fem er i drift, og rundt 30 er i gang med konkrete forprosjekt. Biogasslaboratoriet på Ås er eit godt døme på den viktige satsinga som har skjedd innafør forskning på bioenergi.

Biogass er ei av mange moglege løysingar som må vurderast nøye i arbeidet med den komande klimameldinga. Vi trur ikkje tida er moden for pålegg og restriksjonar innafør dette feltet enno, men at det må satsast vidare på forskning og utvikling og støtteordningar for å utnytte denne ressursen, slik at han kan bli kommersielt lønsam på sikt.

Statsråd Erik Solheim [13:00:12]: Jeg kommer inn på et punkt i denne debatten hvor det aller meste er sagt. De forskjellige talerne har overgått hverandre i å fortelle hvor viktig, fornuftig og bra biogass er, og jeg kan bare slutte meg til dette. Her er det ikke bare gass fra Nordsjøen, men en gass som finnes rundt omkring på landsbygda i Norge, som har mange kilder, og som vi kan få mye ut av.

De fleste tallene er også nevnt. Jordbruket står i dag for 8 pst. av Norges klimagassutslipp. Biogass kan være noe som bidrar til å redusere det. I Landbruks- og matdepartementets egen klimamelding fra 2009 står det at det bør være et mål at 30 pst. av husdyrgjødselen i Norge går til biogassproduksjon innen 2020. Det er bygd omtrent 35 biogassanlegg i Norge i dag, de fleste basert på avløpslam. Fem mindre anlegg er bygd for husdyrgjødsel, gjerne i kombinasjon med avfall.

Flere har også kommet inn på – begrepet «kinderegg» har vært en gjenganger i debatten – at dette er et nær konfliktfritt biodrivstoff med mange oppsider og få ned-sider. Det reduserer klimagassutslippene fra husdyrgjødsel når gassen lagres, det reduserer utslippet i andre sektorer, som transport, eller for oppvarming, når gassen brukes, og biogass bidrar til å løse andre utfordringer ved å ta vare på næringsstoffene i gjødselen og redusere

støy- og luftforurensing hvis biogass brukes til transport i byene.

Så i sin store alminnelighet og korthet: Dette er en veldig bra og god ting, og jeg oppfatter at hele Stortinget er enig i det. Og jeg er enig med Erling Sande i at det ikke har vært noen mangel på entusiasme; den er så nær taket som den kan komme.

Det er bare på ett punkt biogass sliter, og det er prismessig. Det er selvfølgelig det som må tas mest tak i og løses. Kostnadene er som regel for høye til at biogassproduksjon blir lønnsomt uten støtte. Derfor bevilget Enova 142 mill. kr til tilsagn til biogassproduksjon i 2011, som viktige bidrag for å øke produksjonen.

Her er det selvsagt som på alle andre områder når ting er i en forholdsvis ny fase: Vi må regne med at prisnivået går ned over tid, og det er derfor god grunn til å gi støtte nå.

Jeg har besøkt anlegget på Tomb landbruksskole i Østfold. Der har man bygd et velfungerende biogassanlegg med tilfredsstillende økonomi. Flere store byer kjører nå bussene på biogass. TINE har fått støtte av Transnova til å teste ut bruken av biogass på fire biler som skal brukes til distribusjon av ferske meieriprodukter til butikker i Oslo. I Oslo og omegn går nå flere titalls søppelbiler på biogass, og det er etablert fyllestasjoner i flere byer, bl.a. i Oslo og i Fredrikstad.

Idealet, som jeg er helt sikker på at Stortinget slutter seg til, er jo å få sammenhengende kjeder, hvor man f.eks. kan tenke seg at biogassen som produseres av lokale bønder i Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag, ender opp i bussene i Trondheim – slik at man får en total kjede.

Jeg er enig med Erling Sande i at det ikke vil fremme produksjonen av biogass i Norge å ta ut dette som en separat problemstilling. Den vil bli behandlet i klimameldingen, og vi vil komme tilbake til Stortinget i den forbindelse. Hvis Stortinget skulle finne at det ikke er grundig nok behandlet i klimameldingen, vil det selvsagt være anledning til å utdype det etterpå, men klimameldingen er stedet å se på dette, i sammenheng med andre felter, også fordi man må se det i sammenheng med støtteordningene.

Jeg vil til slutt legge til at elsertifikatordningen som ble innført fra 1. januar 2012, har som formål å støtte ny fornybar elektrisitetsproduksjon, og biogassforbrenning som genererer strøm, er støtteberettiget etter ordningen med grønne sertifikater.

Per-Kristian Foss hadde her overtatt president-plassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Oskar J. Grimstad (FrP) [13:04:05]: Som også representanten Snorre Serigstad Valen var inne på, har vi miljø i Trøndelag, og vi har miljø i Rogaland. Nettverkssamarbeid om biogass var jo nemnt, som har ressursar i form av gjødsel, som kunne brukast til ein slik produksjon. Desse anlegga kunne jo arrangerast som pilotanlegg, og dei ville gitt oss verdifull informasjon, både i forhold til kostnader, produksjon, produksjonsmåte osv. Men så langt ser det ikkje

ut til å ha vore mogleg å få plass ei støtteordning for å få opp desse anlegga.

Ser statsråden nytta av å stimulere til slike pilotanlegg, slik at ein får lyfta kunnskapen og moglegheitene for å kunne få på plass ein produksjon som både er økonomisk og på andre måtar drivverdig, og som vil hjelpe bøndene til å foredle gjødsel, og også lyfte opp biogass som ein ressurs for bil og buss og andre køyretøy?

Statsråd Erik Solheim [13:05:15]: Svaret på det er i korthet ja. Som jeg sa, gis det jo allerede støtte gjennom Enova til en rekke tiltak på dette området. Det er selvfølgelig fordi vi anser det som fornuftige tiltak som vi ønsker å støtte.

I klimameldingen vil vi selvfølgelig se på om det er behov for ytterligere støttetiltak på dette området.

Det jeg er helt sikker på at representanten og jeg er enige om, er at det ikke vil være fornuftig om jeg går rundt og peker på akkurat hvilke prosjekter som skal være støtteberettiget. Det er vel også noe av det som nettopp har vært kritisert i den senere tids offentlige debatt. Det må være på et faglig grunnlag, på basis av støtteordninger, de beste prosjektene blir valgt ut.

Siri A. Meling (H) [13:06:03]: Som jeg sa i mitt innlegg, er dette et område som er overmodent for en videre satsing, og det bærer debatten i dag også veldig preg av. Alle er positive. Det eneste negative en på en måte kan finne, er dette priselementet, som fordrer et offentlig tilskudd for at dette skal komme på skinner.

Så sier statsråden i sitt innlegg at ingen er tjent med at en satsing på biogass tas ut som et eget element fra klimameldingen, som vi har ventet på ganske lenge. Jeg håper selvfølgelig at den kommer i løpet av våren. Men et område som er så overmodent, og som har så mange positive effekter ved seg, var det viktig å legge på bordet en strategi for. Det mener vi i hvert fall fra Høyres side.

I forbindelse med at en nå relaterer biogasstrategi opp mot klimameldingen, er det jo fristende å spørre når vi da kan forvente å få denne klimameldingen, om den nå kommer før sommeren.

Statsråd Erik Solheim [13:07:10]: Jeg tror ikke representanten blir veldig overrasket hvis jeg svarer det jeg nå har svart 10 000 ganger i veldig mange sammenhenger: Klimameldingen kommer i juni, senest. Den kan tenkes å komme før, men den kommer i juni. Da vil vi se på dette også.

Nå er det jo ikke sånn at pris er et spørsmål man kan behandle som sekundært, eller ikke viktig. Pris er veldig viktig, for vi har jo det synet – det deler også Høyre – at vi ønsker en mest mulig kostnadseffektiv klimapolitikk. Da må man vurdere støtte til biogass og støtte til andre ting som kan redusere klimagassutslippene, og støtte til andre tiltak som også kan ha andre effekter. Så prisen er viktig. Det er grunnen til at en må se dette i en sammenheng – en må se på støtte til dette opp mot andre ting en også ønsker å støtte.

For øvrig er jeg enig i at dette er et overmodent felt. Jeg

er glad for at Høyre har tatt opp dette. Det er viktig, og det er et felt der vi i Norge kan gjøre masse i årene framover.

Presidenten: Presidenten formoder at det var juni 2012 man snakket om – ikke 2013.

Statsråd Erik Solheim [13:08:16]: Jeg tror vi snakker om 2012, ja.

Presidenten: Vi tar det med for referatets skyld.

Dermed er replikkordskiftet avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Nikolai Astrup (H) [13:08:39]: Jeg merket meg at statsråden sa at han «tror» det er 2012 han snakker om. Men han er altså ikke helt sikker, og det skal salen merke seg.

Noe som ikke har blitt nevnt så mye i denne debatten, er at biogass har en svært gunstig effekt på lokal luftforurensning, sammenlignet med andre biodrivstoff og andre fossile drivstoff. Biodiesel har en veldig gunstig klimaeffekt, men sammenlignet med biogass er biogass langt bedre for det lokale klimaet. Derfor er det så viktig at vi nettopp satser på biogass i transportsektoren, hvor det både kan ha en effekt for det globale klimaet og – ikke minst – en effekt for det lokale miljøet i store byer.

Oslo har derfor bestemt seg for å bygge et eget biogassanlegg. De prosesserer husholdningenes matavfall på et anlegg utenfor Oslos grenser, og bruker det som biogass på bussene og avfallsbilene i byen. I tillegg produserer man biogass basert på kloakkslam fra anlegg i Oslo. En av grunnene til at Oslo kommune har bestemt seg for å bygge sitt eget biogassanlegg og at ikke private har tatt den oppgaven, er at det er mye usikkerhet rundt rammevilkårene for biogass. Det er jo ikke naturlig for en kommune å bygge et industrianlegg som har samme kompleksitet som et aluminiumsverk. Det hadde vært bedre overlatt til private krefter. Men bl.a. fordi statsministeren og statsråden i denne sal har stått fast på at det i nær fremtid skal innføres full veibruksavgift for alle typer biodrivstoff, er det for stor usikkerhet for private aktører til at de tør å gå inn i dette markedet. Derfor har det offentlige – i dette tilfellet Oslo kommune, ledet an av Høyre og også Fremskrittspartiet som satt i byrådet da denne beslutningen ble fattet – gått foran og bygget et biogassanlegg. Så det signalet statsråden og statsministeren har sendt, bidrar til å skape så stor usikkerhet om denne næringen at vi ikke får utløst det potensialet som ellers kunne vært utløst. Det er svært uheldig, og det står i et ganske spesielt lys med tanke på hva som er sagt, både fra statsråden og fra medlemmer fra regjeringspartiene om hvor fantastisk dette drivstoffet kunne vært, og hvor mye vi skal satse på det i fremtiden, når man på den andre siden bidrar til å undergrave det samme drivstoffets potensial gjennom signaler sendt fra denne talerstolen.

Statsråd Erik Solheim [13:11:44]: Jeg klarer ikke med min beste vilje å se at det er sendt noe annet signal enn at biogass er en energiform som er veldig positiv, som er

miljøvennlig, og som vi håper å få såpass ned i pris at den kan ha en bred anvendelse.

Når jeg ba om ordet, var det fordi en i disse tider bare må passe på at noe som var et forsøk på en selvironisk kommentar, ikke må få festet seg som om det skulle være en etablert sannhet. Jeg forsøkte å være litt selvironisk på basis av når klimameldingen kommer, og hvis det overhodet er noen tvil: Den kommer, senest i juni 2012!

Siri A. Meling (H) [13:12:36]: Det var fint å få klarhet i at det var juni 2012. Selv om vi er blitt vant til å vente på denne klimameldingen, hadde vi kanskje tålt et år til, men jeg er litt usikker på om klimaet og klimautfordringene tåler det. Så vi får håpe at den er rett rundt hjørnet.

Jeg har lyst til å si at det initiativet som er tatt av Oslo kommune når det gjelder å ta i bruk biogass, er veldig bra. Fredrikstad har også blitt nevnt, og det er også andre deler av landet som arbeider med denne typen prosjekter. Men det er klart at skal vi få til økt bruk av biogass, forutsetter det et forutsigbart og langsiktig avgiftsregelverk i alle ledd av verdikjeden. Biogass egner seg spesielt godt som drivstoff til kjøretøy som busser, taxier, laste- og renovasjonsbiler, men det egner seg også for kommuner og firmaer som har flåter av mindre kjøretøy. En av hindringene for større bruk av biogass til transportmidler er jo dagens avgiftsregime – særlig engangsavgiften. Aktuelle kjøretøy for biogass er tyngre enn tilsvarende bensin- og diesalbiler på grunn av tunge gasstanker. Dette øker engangsavgiften. Når avgiften på hybridbiler skal fastsettes, utelates vekten av motor og batteripakke. Noe tilsvarende kunne også vært gjort for kjøretøy som går på gass.

Videre blir gassbiler av noen størrelse – biler som kan gå både på biogass, naturgass eller bensin, avgiftsbelagt etter CO₂-komponenten på bensin, selv om det for den enkelte bileier alltid vil lønne seg å bruke gass. Likevel blir altså denne avgiftsbelagt som om den gikk på bensin. En gjennomgang av avgiftssystemet bør altså være en del av en helhetlig strategi for økt produksjon og distribusjon av biogass.

En slik gjennomgang var det opprinnelig lovet skulle komme i statsbudsjettet for 2012, men også denne er utsatt til statsbudsjettet for 2013 – dessverre.

Nikolai Astrup (H) [13:14:58]: Jeg har merket meg at statsråden var veldig klar og tydelig på at klimameldingen kommer senest i juni 2012. Det er godt å høre ettersom Heidi Sørensen, hans statssekretær, uttalte til Dagsnytt 18 for ikke så lenge siden at hun ikke kunne garantere at den kom i juni 2012. Da tar vi statsrådens ord for at det er hans ord som gjelder i denne saken.

Så sier statsråden at han ikke har sendt noe annet signal enn at han har vært positiv til biogass – og det er riktig. Han sendte ikke noe annet signal enn at han var positiv til annengenerasjons biodrivstoff heller, og han dro til Fredrikstad og åpnet et nytt dieselanlegg der bare noen måneder før han var med på å innføre rammevilkår som gjorde at den samme virksomheten måtte stenge. Regjeringen bidro også med midler til Norske Skogs anlegg for biodieselproduksjon, og det samme skjedde med dem: De måtte

stenge på grunn av de rammevilkårene som regjeringen da innførte like etterpå.

Når statsråden sier at han ikke har sendt noe annet signal enn at han er positiv til biogass, må han også huske på at regjeringen har sendt et klart signal om at all slags drivstoff, også biodrivstoff, skal få den samme veibruksavgiften. Spørsmålet er bare når den kommer. Den usikkerheten gjør at private krefter ikke tør å satse tid, kapital og ressurser på dette, og det er et problem dersom vi skal utvikle denne industrien videre. Den kommer ikke til å utvikle seg ved offentlig innsats alene. Vi trenger at private engasjerer seg i dette, og da trenger vi forutsigbarhet fra regjeringen.

Som representanten Meling var inne på, har Høyre bedt om en gjennomgang av drivstoffavgiftene, nettopp fordi man ønsker å ha langsiktighet og forutsigbarhet for de miljøvennlige alternativene som vi vet trenger noe tid på å få kostnadene ned. Den gjennomgangen ble varslet i forbindelse med statsbudsjettet i høst. Den kom ikke likevel. Nå håper vi den kommer i forbindelse med revidert – det gjenstår å se. Men vi har altså ventet i over et år på en gjennomgang av drivstoffavgiftene, og det kan da ikke være så vanskelig å komme med klare signaler som gjør at næringslivet vet hva de har å forholde seg til. Vi kommer verken til å klare å møte klimautfordringene eller lokalmiljøutfordringer som vi har i Norge, uten at vi har næringslivet med på laget.

Statsråd Erik Solheim [13:17:29]: Vi er jo nå over på et tema som er litt i ytterkanten av biogass. Men la meg likevel svare på dette, for det er viktige problemstillinger som Astrup tar opp. Nå er det riktignok han som skaper tvil om det ved å hamre på dette, men la nå det være.

Jeg tror alle forstår at man trenger et introduksjonstilbud hvis man ønsker å innføre elektriske biler og også biler som går på betydelig grad av biodrivstoff i Norge. Så kommer diskusjonen om hvor lenge det introduksjonstilbudet skal vare. I det øyeblikk alle bilene i Norge er elektriske, er det klart at det er en helt annen situasjon. For eksempel er det sånn at man kan vanskelig tenke seg at alle biler skal ha fortrinnsrett i kollektivfelt. Det kan noen ha. Hvor det skjæringspunktet er når det er så mange at de ikke lenger kan ha fortrinnsrett i kollektivfelt, er ikke godt å si.

Jeg tror forutsigbarhet her er en nøkkel – som Astrup også sier. Jeg tror at det kunne være fordelaktig å knytte dette til bestemte, klare parametre, altså til så og så mange solgte biler, til så og så stor prosentandel av markedet, eller til andre ting som gir forutsigbarhet både for dem som selger f.eks. elektriske biler, og for dem som skal kjøpe dem. I dag er Norge det bransjen selv kaller et elbilparadis. De har ønsket å ha med meg på turné eller andre steder i verden, til den russiske Dumaen og andre steder, for å fortelle om alle de flotte ordningene vi har i Norge for å få elbiler raskt inn på markedet. Derfor har vi solgt flere elbiler i Norge enn de aller, aller fleste steder.

Når overgangen kommer fra at man har introduksjonstilbud, lavere avgifter, fortrinnsrett i kollektivfelt og andre fordeler for å komme inn på markedet, til at man har lykkes så bra med å få det inn på markedet at disse fordelene ikke lenger kan eksistere fordi de er blitt mange – eller

kanskje vi til og med lykkes med å få det til å bli den dominerende bilformen i Norge – er ingen eksakt vitenskap. Men den beste måten å sikre forutsigbarhet på i dette vil være å lage systemer for når man fjerner de fordelene. Jeg tror også Høyre vil være enig i at på et eller annet tidspunkt når man et sånt punkt, så her er det ikke noen partipolitisk uenighet, slik jeg kan bedømme det. Men dette er temaer som vi kommer tilbake til i klimameldingen.

Presidenten: Nikolai Astrup har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Nikolai Astrup (H) [13:20:21]: Bare for å gjøre det helt klart: Høyre er helt enig i at det må være en grense for hvor lenge fordeler skal eksistere for ulike teknologier. Problemet nå er jo at regjeringen har varslet at det vil komme, uten å si noe om når. Det skaper en enorm usikkerhet for de aktørene som er involvert i dette, og gjør at folk sitter på gjerdet.

En annen utfordring med dette er at kommuner som vurderer f.eks. å kjøpe nye busser, da vil kjøpe konvensjonelle busser og låse inn den investeringen og den teknologien med eksisterende diesel- og bensinbusser, uten å vurdere å gå for bioalternativer. Det er en utfordring, fordi da låser man inn deres flåter for mange, mange år fremover.

Når det gjelder elbiler, har jo regjeringen der også kommet med signaler. Stadig kommer det nye signaler fra Finansdepartementet om at fordelene skal opphøre. Vi vet bare ikke når. Det er klart at det virker svært uheldig på dem som skal kjøpe biler, dem som skal importere biler, og dem som skal ta dem i bruk.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [13:21:40]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Gunnar Gundersen, Øyvind Halleraker, Torbjørn Røe Isaksen, Anders B. Werp og Svein Harberg om motorferdsel i utmark (Innst. 216 S (2011–2012), jf. Dokument 8:40 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Presidenten: Første taler er Tor-Arne Strøm, som taler

på vegne av sakens ordfører, Marianne Marthinsen, som ikke er til stede.

Tor-Arne Strøm (A) [13:23:05]: Det er en stor sak som vi skal diskutere nå, og mange er opptatt av den. Det er en stor sak spesielt for Distrikts-Norge og for mange små og mellomstore kommuner og gravgrendte strøk – derfor dette engasjementet.

Vi er mange som mener at lov om motorferdsel i utmark må justeres, og innenfor denne perioden, og jeg skal komme litt tilbake til hvorfor jeg sier det.

Behovet for en justering av lov om motorferdsel i utmark har vært stort i lang tid. Arbeidet startet med nasjonal forskrift allerede i 1987 og er siden blitt fulgt opp med mange utredninger og forsøk.

Flere kommuner i Norge, også i Nordland – deriblant Hattfjelldal kommune på Helgeland og Fauske kommune i Salten – har vært forsøkskommuner i ca. ti år, og har gjennom sine forsøk vist at dette er et område som kommunene styrer på en god måte. For ca. ett års tid siden var undertegnede, sammen med noen ordførere som tilhørte disse forsøkskommunene, i møte med statsråd Erik Solheim. Jeg synes vi hadde en veldig fin dialog, og ordførerne fikk framlagt saken sin på en ordentlig og god måte.

Forsøkene viser at med kommunal styring har det blitt skapt større bolyst og optimisme på bygdene i forsøkskommunene, spesielt blant unge mennesker, og det er bra. Flere nye arbeidsplasser er også skapt, og nye planer foreligger, men det krever at rammebetingelsene blir forutsigbare, med et permanent lovverk som gir rom for bruk av snøscooter i faste løyper, hvor det også åpnes for rekreasjonskjøring. Forsøkene viser at kommunene har et betydelig potensial innen turistnæringen med å legge til rette for bruk av snøscooter. Dette gjelder spesielt innlandet i Nordland, men også andre steder.

En del forbinder denne saken med noe negativt, og en av utfordringene er at den ikke berører like mye de befolkningstunge delene av landet, som f.eks. Oslo.

Regjeringen håndterte strandsoneloven på en fornuftig måte, der man så forskjell på hvor i landet man var, og ga åpning for at kommunene ivaretok dette på en best mulig måte innenfor de gitte rammer. Det samme bør gjøres for motorferdsel. Det er forskjell på kommunene, og jeg er overbevist om at kommunene er best i stand til å forvalte dette på en fornuftig måte. Skulle noen ikke gjøre det, er det etablerte ordninger – ikke minst via plan- og bygningsloven – som ivaretar disse tingene.

Jeg skal ta ett eksempel: På Indre Helgeland har vi masse areal. Fem av kommunene – Rana, Hemnes, Grane, Hattfjelldal og Vefsn – har til sammen 12 000 km² fordelt på 45 000 innbyggere, dvs. ca. 30 ganger større areal enn Oslo. Da sier det seg selv at det ligger bedre til rette for også å ha et løypenett for scooter.

Det er god næringspolitikk og distriktpolitikk å åpne for dette. I Sverige genererer scooteren ca. 4 mrd. kr i verdiskaping. Dette er også god distriktpolitikk i kommuner og landsdeler som sliter bl.a. med fraflytting. Den største utfordringen vi har i distriktene, er at ungdommen flytter fra distriktene, og da er det viktig at man har flere ben å stå

på. Nå sier ikke jeg at dette med scooteren alene får ungdommen tilbake til bygda, men det er faktisk et stort bidrag, som viser at mange er veldig interessert i å ha dette i hvert fall som en attåtånering.

Hadde Nordland hatt samme befolkningsvekst som Norge de siste 30 årene, hadde vi hatt en vekst på ca. 15 pst. – i stedet for en nedgang – og vi ville nå ha vært 35 000 flere innbyggere. Slik er det ikke.

Det som jeg har sagt nå, er at jeg forholder meg til, og vi forholder oss til, Soria Moria-erklæringen II. Der står det følgende – og det var det jeg skulle komme tilbake til: «Regjeringen vil fullføre gjennomgangen av lov om motorferdsel i utmark.» Det er veldig bra det som står der. Vi har innfridd på mange, mange områder, og jeg synes at vi også skal ta en fullstendig gjennomgang av dette og innfri også på dette området. Det er litt nyanser og uenighet, men jeg tror det er viktig at vi samles. Vi har løst mange ting, bl.a. fikk vi rovviltforliket, og vi har også gjort andre ting, så det er viktig at vi også løser dette, slik at næringsutviklingen i distriktene blir styrket.

Henning Skumsvoll (FrP) [13:28:11]: Motorferdsel i utmark fenger stor interesse hos de fleste, og det dreier seg i det vesentlige om snøscooterkjøring.

Motorferdsel i utmark er også ofte blitt behandlet i Stortinget, senest i 2011. Likevel er det høyaktuelt å få fram hva de enkelte partiers holdning er til å gi lokaldemokratiet større innflytelse og avgjørelsesmyndighet.

I 2000 ble det igangsatt et forsøksprosjekt med ny forvaltningsordning for motorferdsel i utmark i åtte kommuner. Ordningen skulle vare i fem år, for deretter å bli evaluert av Norsk institutt for naturforskning, NINA. Rapportene fra NINA viser til flere positive effekter fra prøveprosjektene. I flere av kommunene er det blitt mindre ulovlig kjøring som det er behov for å redusere. Rapportene viser også til at næringskjøring har økt. Prøvekommunene har hatt anledning til å tilrettelegge for rekreasjonskjøring i bestemte områder. De kommunene som har benyttet seg av å etablere turistløyper, har bidratt til at flere har fått større anledning til å ferdes i utmark.

Det er over seks år siden prøveordningen skulle vært avsluttet, men for deltakerkommunene gjelder den ennå. Resten av kommunene – med unntak av de i Finnmark og noen i deler av Nord-Troms – har ikke anledning til å gi tillatelse til motorferdsel i utmark. Selv om regjeringen flere ganger har gitt uttrykk for at et lovforslag om motorferdsel i utmark skal fremmes, venter Stortinget ennå på å få lovforslaget til behandling.

I svarbrevet datert 6. februar 2012, fra miljø- og utviklingsminister Erik Solheim, står det bl.a.:

«Regjeringen skal vurdere om det er behov for justeringer eller endringer, ut over det som ble gjennomført sommeren 2009. Det gjenstår blant annet å avklare om det skal åpnes for rekreasjonskjøring sør for Nord-Troms.»

Her viser statsråd Solheim regjeringens sanne ansikt. Det fremføres at man skal avklare om rekreasjonskjøring skal tillates sør for Nord-Troms-området. Man må virkelig undres over hva som er avgjørende for tillatelse til re-

kreasjonskjøring, og i hvilke områder av landet. I vårt land er det svært mange kommuner som i vintersesongen har store områder som er godt egnet til rekreasjonskjøring, men som geografisk ligger på feil sted. At uenighet i regjeringen er den største hindringen for at kommunene selv skal håndtere retten til motorferdsel i utmark, hersker det liten tvil om. For Senterpartiet må en slik begrensning av lokaldemokratiet være svært vanskelig å akseptere.

Fremskrittspartiet ønsker å styrke lokaldemokratiet. Et viktig område for å styrke lokaldemokratiet er å gi lokalpolitikere retten til å bestemme over kommunens arealer. Mens man i nabolandet Sverige har sammenhengende snøscooterløyper over store områder, har vi i Norge ingen, med unntak av Finnmark og Nord-Troms. Denne mangelen på muligheter for scooterkjøring gjør at mange nordmenn tar med seg scooteren og kjører over til Sverige for å utøve sine fritidssysler. Dette er en form for handelslekkasje som burde være unødvendig. Et godt egnet lovverk er det vi trenger for å regulere motorferdsel i utmark, gjeldende for alle landets kommuner.

Regjeringens håndtering av denne saken viser at den ikke har særlig tro på lokalpolitikernes dømmekraft. Spør man seg aldri i departementet om hvem som etter forholdene kjenner områdene og mulighetene for scooterkjøring best? Det er vanskelig for de fleste å kunne akseptere at byråkrater sittende hos Fylkesmannen eller i Miljøverndepartementet er de som er best egnet til å vurdere om snøscooterkjøring skal kunne tillates i den enkelte kommune. Lokalpolitikere behandler i dag alle byggesaker uansett kompleksitet, mens enkle saker som motorferdsel i utmark, det kan de ikke behandle eller bestemme over.

Det er uforståelig at regjeringen ikke åpner for at den enkelte kommune skal få myndighet til å regulere motorferdsel i utmark. Fremskrittspartiet vil at det skal fremskaffes et lovverk som gir den enkelte kommune denne retten. Det må særlig tas hensyn til kjøring på barmark. Lovverket må være så strengt at all form for motorferdsel i utmark ikke blir gjenstand for irritasjon og plager i de kommunene som åpner for denne type kjøring på fastsatte områder. Dagens debatt vil vise oss om regjeringen har tillit til lokaldemokratiet.

Til slutt tar jeg opp de forslag som Fremskrittspartiet er med på.

Presidenten: Representanten Henning Skumsvoll har tatt opp de forslag han refererte til.

Bjørn Lødemel (H) [13:33:15]: Saka om motorferdsle i utmark har vore ein gjengangar i Stortinget ved fleire høve dei siste åra. Dette er ei sak som i denne samanhengen handlar om lokaldemokrati og lokalt sjølvstyre sett opp mot statleg overstyring. Høgre har så stor tillit til lokalt folkevalde at vi meiner dei vil vere betre i stand til å vurdere denne type saker enn statsbyråkratar i departement og direktorat. Derfor er det trist å måtte gjenta denne prosessen år etter år.

Allereie i perioden 2001–2005 blei det gjennomført eit forsøksprosjekt med utvida lokalt sjølvstyre i åtte utvalde kommunar. Dei kommunane som har vore med i pro-

sjektet, har hatt høve til å etablere både turistløyper og rekreasjonsløyper. Alle kommunane har det til felles at det berre er marginale delar av kommunane sitt areal som har blitt regulert til moglegheit for snøscootertrafikk, i medhald av regelverket for prøveprosjektet og det lokale planverket. Norsk institutt for naturforskning har på oppdrag frå Miljøverndepartementet lagt fram sine evalueringsrapportar frå prosjektet, men dei har aldri blitt lagde fram for Stortinget. Desse rapportane konkluderer med at forsøket med lokal forvaltning av snøscooterløyper er ein suksess. Norsk institutt for naturforskning skriv i evalueringa si at alle seks delmål for betre motorferdsle blei heilt eller delvis innfridde av forsøkskommunane.

Befolkninga i kommunar utan snøscooterløyper var faktisk meir plaga av støy enn innbyggjarane i kommunar som deltok i prøveprosjektet. Det nærmar seg, etter mitt syn, ein regelrett skandale at desse rapportane ikkje har blitt lagde fram for Stortinget med sikte på å innarbeide dei i gjeldande lovverk, og det er svært underleg at Senterpartiet og Arbeidarpartiet kan tillate at Miljøverndepartementet trenerer denne saka i årevis.

Eit godt døme på at gjeldande regelverk er forelda, finn vi i Balestrand kommune i Sogn og Fjordane. Dei har planar om å leggje til rette for satsing på vinterturisme. Kommunen har presentert eit planlagt prosjekt i planforum for å drøfte i kva grad det er opning i lovverket for bruk av motorisert transport med beltekøyretøy i ein fastlagd trasé. Det finst det i dag ikkje moglegheit for. Balestrand kommune er samd i lova sitt føremål, streng regulering av motorferdsle i utmark, men kommunen meiner at ein aktivitet og arealbruk som dette bør handsamast etter reglane i plan- og bygningslova. Ei brei høyring av saka vil då sikre at det blir teke omsyn til miljø, natur og friluftsliv.

Sogn og Fjordane fylkeskommune seier i eit samrøystes vedtak i fylkesutvalet at lova om motorferdsle i utmark med forskrift legg urimelege restriksjonar på ein lokalt ønskt vinteraktivitet, og at kommunane bør ha mynde til å gjere vedtak i slike saker dersom konsekvensane for annan arealbruk er avklart i ein ordinær planprosess etter plan- og bygningslova. Sogn og Fjordane fylkeskommune ber også Miljøverndepartementet om å ta initiativ til å endre forskriftene til lova, slik at kommunane får vedtaksmynde etter ordinære planprosessar gjennom plan- og bygningslova, og at det blir opna opp for ei prøveordning med handsaming av motorferdsle i utmark etter plan- og bygningslova.

Det er for meg ei gåte at regjeringspartia og Sogn og Fjordane sine stortingsrepresentantar ikkje er med på eit framlegg som støttar seg på eit samrøystes vedtak i fylkesutvalet. Det ville vere ei viktig tillitserklæring både til Balestrand kommune, fylkeskommunen og lokaldemokratiet om dei støtta Høgre sitt framlegg om å be regjeringa opne for at Balestrand kommune kan setje i verk eit forsøksprosjekt der kommunen i arealplanen sin kan regulere areal for motorisert transport med beltekøyretøy i ein fastlagd trasé etter plan- og bygningslova.

Som ordførar gjennom mange år har eg vore med på å handsame saker i kommunen etter plan- og bygningslova. Ved fleire høve har vi nytta planforum til å løse vanskele-

ge plansaker fram til gode løysingar. I planforum sit alle statlege og fylkeskommunale instansar som har interesse i ei sak, og det blir drøfta ulike løysingar, som oftast endar opp i gode planar som tener alle føremål. Heile tida er det kommunen som er i førarsetet.

Dersom desse rundane ikkje fører fram, kan statlege myndigheiter kome med motsegn, og i siste instans er det Miljøverndepartementet som avgjer slike saker.

Planforum og plan- og bygningslova er gode reiskap for kommunar som ønskjer aktive planprosessar, og det er eit svært godt reiskap for å gje kommunane både tillit og moglegheiter for å utøve lokaldemokrati og lokalt sjølvstyre i praktisk politikk.

Denne tilliten ønskjer ikkje Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti å gje kommunane og lokaldemokratiet gjennom små endringar i motorferdslelova og plan- og bygningslova. Denne saka er eit godt døme på det.

Erling Sande (Sp) [13:38:32]: Saka om motorferdsel i utmark er ein gjengangar i denne salen, og representanten Strøm, på vegner av saksordføraren, tok ein kort gjennomgang av litt historikk i samband med det. Dette er eit regelverk som skal fungere som ei avveging mellom ulike omsyn – verdien av den enkelte sitt ynske om ro i naturen, omsyn til naturverdiar og dyreliv på den eine sida, og på den andre sida bruk av naturen, aktiv bruk gjennom næringsaktivitet, gjennom tilgjengelegheit, gjennom rekreasjon og gjennom motorferdsel.

For Senterpartiet er det fyrst viktig å understreke at det ikkje er riktig, slik det er framstilt, at det ikkje har skjedd noko på dette området. Ein fekk viktige avklaringsar i 2009, som klargjorde tilhøve for næringskjøring, det som gjaldt kjøring til hytte, det som gjaldt rekreasjon og tilgjengelegheit for grupper som har vanskar med å ta seg ut i naturen på eiga hand. Dette var viktige avklaringsar som Senterpartiet støtta.

Så står det att nokre spørsmål, som fleire har vore inne på her, m.a. det som går på å tillate rekreasjonskjøring gjennom løype fastsett av kommunane. Vi frå Senterpartiet si side har vore tydelege på vår posisjon. Vi meiner det er dei lokalt folkevalde som er best eigna til å avgjere dette spørsmålet. Vi ynskjer at eit system der kommunar regulerer dette gjennom planverk, slik det fungerer i dagens forsøkskommunar, også skal gjelde i resten av landet. Dette synet kjem vi til å halde fram med å jobbe for overfor dei som vi regjerer i lag med.

Saka er no overmoden, vi må kome fram til ei avgjerd. Det er noko vi òg har gitt uttrykk for i merknadene som ligg føre, og som ein samla posisjon og opposisjon er einig i. Det er å håpe på at statsråden tek med seg det engasjementet som er i denne saka, slik at ein får auka fornying og trykk på ei behandling av denne saka snarast.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:41:02]: Debatten om endringer i motorferdselsloven har blitt en årlig foreteelse i stortingsalen om våren med den rød-grønne regjeringen. Jeg tror det er den sjuende debatten jeg er med

på i min stortingskarriere, men jeg tror ikke dette er en tradisjon som bør fortsette inn i evigheten.

Saken om motorferdsel i utmark er et klassisk eksempel på hvordan regjeringen håndterer saker med store interne stridigheter. Det gjøres veldig lite. Enkeltpersoner eller bedrifter i dette landet som er så uheldig å være opptatt av en sak som splitter regjeringspartiene, enten det er klimasaken eller som nå, motorferdselloven, må pent lære seg å vente til denne regjeringen kanskje trer av og overlater styringen til andre.

Motorferdsel i utmark innebærer en avveining mellom ulike hensyn – på den ene siden folks ønske om fred og ro når man ferdes i naturen, beskyttelse av dyreliv og sårbar natur mot skadelig støy og skader, og på den andre siden behovet for nyttetransport til områder i utmark, turisme, muligheter for funksjonshemmede for rekreasjon og tilgjengelighet til naturområder. Det innebærer også en avveining mellom kommunalt selvstyre og retningslinjer for nasjonalt miljøvern.

I perioden 2000–2005 ble det gjennomført et forsøksprosjekt med utvidet lokalt selvstyre i åtte utvalgte kommuner. Dette var det Bondevik-regjeringen som satte i gang. De kommunene som har vært med i prosjektet, har hatt anledning til å etablere både turistløyper og rekreasjonsløyper. Alle kommunene har det til felles at det bare er marginale deler av kommunenes areal som har blitt regulert med mulighet for snøscootertrafikk i medhold av regelverket for prøveprosjektet og det lokale planverket.

Forsøket ble avsluttet i 2005, og vi har fått en evaluering fra Norsk institutt for naturforskning, som på oppdrag fra Miljøverndepartementet gjorde denne evalueringen. Disse evalueringsrapportene er ikke lagt fram for Stortinget.

I 2009 ble det gjennomført noen forskriftsendringer som bl.a. utvidet adgangen til bruk av motorkjøretøy til næringsformål i utmark. Men et helhetlig forslag til nytt motorferdselregelverk har så langt ikke vært fremmet for Stortinget, til tross for at noe har vært ute på høring. Der som regjeringen har til hensikt å følge opp Soria Moria II-erklæringen, begynner det å haste, for der står det:

«Regjeringen vil fullføre gjennomgangen av lov om motorferdsel i utmark.»

Kristelig Folkeparti støtter forslag nr. 1 som er fremmet i denne saken, og håper at neste gang vi debatterer motorferdsel i Stortinget, er det på bakgrunn av et helhetlig nytt forslag som er fremmet av regjeringen, og at vi ikke neste vår – i 2013 – nok en gang må ha et representantforslag fra opposisjonen på denne saken.

Statsråd Erik Solheim [13:44:26]: Mens jeg synes vi hadde veldig gode debatter om matavfall og om biogass, føler jeg at denne debatten ikke kommer utover slagordplanet. Man klarer ikke å ta tak i de reelle avveiningene som Stortinget må gjøre i forhold til den avveining at vi ønsker å tillate snøscootervirksomhet for en del formål i Norge. Men det store flertallet av folket ønsker også at det skal være klare begrensninger i hvordan snøscootervirksomheten skal utformes.

Motorferdsel i utmark er i utgangspunktet forbudt. Loven tar ikke sikte på å hindre nødvendig motorisert ferd-

sel til anerkjente nytteformål. Det er derfor altså riktig, som Erling Sande var inne på, at regjeringen har åpnet opp for en mer utstrakt bruk av motorferdsel med scooter på viktige områder – for å kjøre funksjonshemmede, for ulike former for nyttekjøring og næringskjøring – slik at det skal bli en bedre balanse på de områdene. Mye fornuftig kjøring er det åpnet opp for.

Samtidig medfører motorferdsel i naturen en rekke ulemper og skader – støy, terrengskader, forstyrrelser av dyrelivet og konflikt med friluftslivet. Det er også årsaken til at det er et stort, stort flertall i befolkningen, og i alle grupper, som systematisk over tid har avvist det frisleppet som enkelte representanter her tar til orde for. Det viser systematiske meningsmålinger fra 2000 og på forskjellige tidspunkter opp til nå, senest i Nationen 5. mars 2012. Da svarte 57 pst. av de spurte i Nationens distriktsbarometer nei på spørsmålet om det burde bli enklere å få kjøre snøscooter i skog og på vidde. Spørsmålet var veldig enkelt: Bør det bli enklere å få lov til å kjøre snøscooter i skogen og på vidde? 57 pst. av befolkningen sier altså nei. Og mer enn det: Det er ikke slik at det var et flertall i Oslo og Bergen som overkjørte distriktene, det var et flertall i Distrikts-Norge for samme syn. Det var et flertall i alle grupper for samme syn, unntatt Fremskrittspartiets velgere. Uansett hvordan man ellers fordelte det – på forskjellige partier, på by og land osv. – var det et flertall som mente at man skulle ha begrensninger av hensyn til den ro og fred og den form for friluftsliv vi er vant til i Norge.

Når man ser på hvordan situasjonen er blitt i Sverige, og hvordan den er i Finnmark, tror jeg det er den alminnelige oppfatning at vi ikke skal ha en scooterkultur og en scooterpolitikk i hele landet som den de har i Sverige, og den de har i Finnmark. Så er da spørsmålet: Hvilke fornuftige tillemperinger kan gjøres innenfor en slik ramme, nemlig at det må være en balanse mellom dem som ønsker å kjøre scooter, og dem som ønsker å kunne ferdes i skog og mark og på vidde uten å bli forstyrret av scooterkjøring?

Det er ikke aktuelt å avvikle prøveprosjektet før vurderingen av motorferdselsregelverket er avsluttet, så de som er i kommunene, kan være trygge på at det vil bli videreført. Vi vil ikke sette i gang den samme prøveordningen på landsbasis, men regjeringen vil se på muligheter for å komme kommunene i møte ved å gi kommunene større myndighet til å bestemme om de vil åpne for etablering av scooterløyper, og hva slags regelverk det i så fall kan følge. Men det må samtidig skje på en måte som tar hensyn til det store, tause flertallet i befolkningen som ønsker at det skal være en balanse her.

La meg illustrere dette med et konkret eksempel for å få debatten litt vekk fra slagordplanet. En av de kommunene som har hatt forsøksvirksomhet, er Vinje kommune – med en utmerket SV-ordfører. I Vinje kommune er det åpnet for forsøk med scooterkjøring. Nesten ikke noe av det er i fjellet, det er stort sett i skog. Dette er scooterløyper som går fram og tilbake i Vinje kommune, de er ikke koblet til noe nett i nabokommunene, og det er bare medlemmer av Vinjes scooterklubber som kan kjøre på dette nettet. For å være medlem av Vinjes scooterklubber må man ha bostedsadresse i Vinje. Det siste er ikke noe som Vinje kom-

mune eller myndighetene har bestemt. Det har grunneierne bestemt.

Jeg tror alle forstår at i det øyeblikk man utvider et sånt nett i Vinje til også å være et sammenhengende nett til Tokke, Seljord, Fyresdal, Nissedal, jeg kan ikke ta geografien helt i hodet, hvor man kan kjøre mange titalls mil rundt i Vest-Telemark – hvordan man skal kunne avgrense det til bare dem som bor der, vet ikke jeg – vil det nesten sikkert komme krav om at folk fra Skien og Porsgrunn, fra Bø og Oslo skal kunne kjøre på det nettet, og da også selv-sagt, ut fra likebehandlingsprinsippet, dansker, tyskere og folk fra hele Europa. Da får man noe helt, helt annet enn dagens forsøk, som er avgrensede ordninger som har vært veldig vellykte i mange kommuner. Det er denne balansen mellom å bygge på det positive i forsøket og ikke slippe opp for noe som jeg tror veldig få egentlig ønsker, vi vil forsøke å nå.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Henning Skumsvoll (FrP) [13:49:38]: Fra regjeringen hører vi ofte at det er viktig å styrke lokaldemokratiet, gi lokalpolitikere flere oppgaver. I dette tilfellet synes jeg det er det motsatte som skjer. Håndteringen av loven om motorferdsel i utmark er jo et klart eksempel på at lokalpolitikere etter departementets syn ikke er gode nok til å ta avgjørelser.

Spørsmålet mitt er todelt: Hva er hovedgrunnen til at lokalpolitikere ikke får bestemme over lovverket som hjemler motorferdselen i utmark i egen kommune? Hvorfor vurderer statsråden og departementet det slik at saksbehandlere i deres eget departement og hos Fylkesmannen er bedre kvalifisert til å håndtere lovverket for motorferdsel i utmark i den enkelte kommune enn de som bor der?

Statsråd Erik Solheim [13:50:36]: Som jeg sa i mitt tidligere innlegg, vil vi nå se på ordninger for hvordan kommunene kan få større innflytelse på scooterdriften. Det vil være en del av den debatten som vi nå vil ha, og som vi på et senere tidspunkt vil legge fram forslag til for Stortinget.

Men interpellanten går helt utenom det som var hovedanliggendet mitt: Er det slik at Fremskrittspartiet ønsker sammenhengende scooterløpesystemer i Sør-Norge, hvor man kan kjøre over titalls mil, hvor det nesten sikkert vil være umulig å si at utlendinger ikke kan delta, og hvor man i hvert fall vil få en helt annen form for friluftsliv? Er det slik at Fremskrittspartiet ønsker dette? Det er i alle fall sikkert at et stort, stort flertall av befolkningen ikke ønsker det. Dette er partiet som skryter av å være et parti for folk flest, og det skulle være interessant å vite om Fremskrittspartiet ønsker det. Skal jeg kunne sette meg på hytta mi i Gudbrandsdalen, kjøre på påsketur rundt i Rondane og komme tilbake igjen samme dag?

Bjørn Lødemel (H) [13:51:34]: Det var ein merkeleg variant at statsråden bruker denne talarstolen til å stille spørsmål til Framstegspartiet.

Denne saka handlar ikkje om frislepp. Ho handlar om

kven som er best i stand til å gjere dei gode vurderingane for å få gode planar i sin kommune og i sitt nærrområde. Etter Høgre sitt syn er det lokaldemokrati og folkevald styring i ein kommune som er best i stand til å gjere det. Då var det interessant å høyre hyllesten frå assisterande saksordførar for denne saka både til lokaldemokratiet og, ikkje minst, til dei prøveprosjekta som er sette i verk, og som ikkje er blitt evaluerte, og som eg i mitt innlegg kritiserte sterkt ikkje er blitt lagde fram i ei sak for Stortinget.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Når vil den evalueringa av forsøksprosjektet om motorferdsel i utmark med utvida lokalt sjølvstyre bli lagd fram for Stortinget?

Statsråd Erik Solheim [13:52:46]: Jeg har systematisk svart på de spørsmål som er blitt stilt fra opposisjonen, men det må også være anledning til å avkreve opposisjonen svar på de mest sentrale spørsmålene i denne debatten. Det mest sentrale spørsmålet i denne debatten er om man ønsker sammenhengende nett for rekreasjonskjøring. Jeg ser veldig positivt på det forsøksprosjektet som er gjort i Vinje og andre kommuner. Kan vi finne måter å avgrense dette på, slik at vi får den samme effekten som i Vinje, vil jeg se veldig positivt på det.

Min oppfatning er at det store flertallet av befolkningen – og jeg vil utfordre Stortinget til å være med i den tenkningen – er skeptisk til å få et Finnmark-system. I Finnmark er det kommunene som selv har tatt beslutningene, men det har altså medført et sammenhengende løype-system – det samme har man i Sverige – som jeg tror veldig få ønsker i fjellområdene i Sør-Norge f.eks.

Bjørn Lødemel (H) [13:53:39]: Eg vil igjen halde fast ved at dette ikkje er snakk om eit frislepp, men det er snakk om kven som skal kunne gjere vurderingar, og kven som skal gjere vedtak.

Eg fekk ikkje svar på mitt første spørsmål: Når blir den evalueringa av forsøksprosjektet lagd fram for Stortinget, slik at ein kan få ein brei diskusjon om dei gode erfaringane med prosjektet?

Statsråd Erik Solheim [13:54:10]: Evalueringen vil selvsagt bli lagt fram i tilknytning til de forslag som regjeringen vil presentere i denne saken.

Jeg gjentar, i og med at det er opposisjonen som har fremmet denne saken, at det også er interessant å vite ikke bare hva opposisjonen kritiserer regjeringen for, men hva opposisjonen selv ønsker.

Jeg har hytte i Sør-Gudbrandsdalen. Hvis det blir et sammenhengende løypenett i Gudbrandsdalen, vil det ikke være noe som helst problem på en strålende solskinnsdag i påsken å sette seg på scooteren på Tretten, kjøre opp til Rondane og komme tilbake igjen på dagen. Det ville være hyggelig for meg, men det vil samtidig ha en rekke negative effekter, som jeg tror ganske mange ikke ønsker, nemlig en motorisering av fjellheimen i Norge og en helt annen og ny type friluftsliv, som jeg i hvert fall konstaterer at det store flertallet av befolkningen i Gallup sier de ikke ønsker, og som jeg egentlig heller ikke tror at stortingsflertallet ønsker. Da må vi kunne ha en dialog om hvordan vi kan

få til den positive effekten fra f.eks. Vinje, og noen andre kommuner, uten å få den negative effekten som få vil ha.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Per Roar Bredvold (FrP) [13:55:40]: Jeg vil først understreke at jeg tror statsråden misforstår. Det er vel ingen i denne salen som vil ha et totalt frislipp, verken Fremskrittspartiet, andre partier eller enkeltrepresentanter hvor det måtte være. Dette tolker jeg på den måten at statsråden har en dårlig sak. Han har en dårlig sak ved at han ikke vil se eller ønsker eller tror at det kommunale selvstyre er det som best kan ivareta disse interessene.

Jeg tror heller ikke at den som er interessert i snøscooterkjøring, er en mann på 50 år, som er motorinteressert og ikke har noen andre interesser. Nei, det er et spekter av hele befolkningen. Det er menn i alle aldre, det er damer i alle aldre, det er mye ungdom, og det er familier som bruker snøscooteren til rekreasjonskjøring. Det handler også om livskvalitet – å bruke tiden sin til det man synes er riktig, og for enkelte er det å komme ut i naturen ved hjelp av snøscooter.

Det handler om kommunalt selvstyre, som jeg nevnte, og det handler også om næringsutvikling. Det er i hvert fall tre ting, og kanskje flere ting snøscooter handler om. Næringsutvikling er viktig. Jeg bor i Hedmark, og det er nabofylket til Värmland i Sverige. Hver helg ser jeg en strøm – og jeg understreker en strøm – av norske biler med hengere med snøscooter bakpå som reiser inn fredag ettermiddag til Sverige, leier seg inn på hotell, hytte eller kanskje de til og med har kjøpt et småbruk, og er der i helgen. Der er det godkjente – jeg understreker godkjente – traseer. Det å bruke dem gir dem livskvalitet. Ved at de er der, legger de igjen mange penger både i form av reparasjoner og service på snøscooteren, kjøp av mat, husrom, bensin, utstyr og hva det nå måtte være. Dette kunne vi heller valgt å legge igjen i Norge og dermed styrket dem som f.eks. driver med turisme i vinterhalvåret. Det er vanskelig å drive med turisme i vinterhalvåret, og da er dette i hvert fall en av de tingene som vil være med på å bidra til at næringsgrunnlaget blir større.

Ellers vet jeg ikke hvor mange ganger jeg har vært på denne talerstolen og pratet om snøscooterkjøring og det positive ved det. Det ble nevnt at denne saken kanskje har vært oppe sju ganger. Jeg tror faktisk den har vært oppe enda flere ganger. Det vil vel si at det er stor interesse for denne saken. Jeg skjønner ikke at ikke Senterpartiet, f.eks., presser hardere på resten av regjeringen, slik at det blir gitt tillatelse i godkjente traseer for snøscooterkjøring.

Jeg understreker at dette ikke handler om frislipp av snøscooterkjøring, men at det skal foregå under kontrollerte forhold. Når statsråden viser til den undersøkelsen i Nationen her om dagen, tviler ikke jeg på at hvis en spør alle i Norge om de sier ja eller nei til snøscooterkjøring, får man et nei, men hvis man spør dem om de vil ha lokalt selvstyre, får man et ja.

Dagfinn Høybråten hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Arild Stokkan-Grande (A) [13:59:00]: Over hele Distrikts-Norge eksisterer det i dag mange planer for utvikling og verdiskaping – planer lagt av folk som vil skape sin egen framtid, som har troen på at her skal vi ikke bare overleve, men her skal vi vokse. Dessverre er det mange som opplever at det blir stukket kjepper i hjulene for dem, også fra denne salen.

Folk som ønsker å skape bolyst, nye arbeidsplasser og turisme, bør applauderes og løftes fram, ikke hindres. Dette er mennesker som tar et betydelig ansvar på vegne av storsamfunnet og det internasjonale samfunnet. På grunn av måten folk i Distrikts-Norge har skjøttet naturen på, har vi i dag områder som framstår så attraktive at de må vernes. Da er det viktig at de samme folkene får mulighet til å skape ny næring og opplevelser knyttet til disse naturområdene. Det handler om trivsel, det handler om muligheter for eldre og folk med nedsatt funksjonsevne til å oppleve vår fantastiske natur, og det kan skape arbeidsplasser.

I den saken vi i dag diskuterer, er det mange hensyn som må balanseres opp mot hverandre. På det ene ytterpunktet har vi hyttefolkene som vil reise ut fra byen i helgen og oppleve stillhet og ro – ja, det kan vi tilby mange plasser i Norge. Men på den andre siden har vi de få som ennå er fastboende, som ønsker å skape arbeidsplasser, som ønsker å skape opplevelser, og som ønsker å utnytte de fantastiske naturområdene de bor midt oppe i, for å ha muligheten til fortsatt å bo i disse områdene. Det tror jeg det er størst mulighet for å få gode løsninger på gjennom at dette bestemmes lokalt gjennom plan- og bygningsloven. Folk som er tett innpå naturområdene, som er tett innpå de konfliktene som kan oppstå rundt dette, er de som er best egnet til å lage gode løsninger.

Jeg har i denne debatten opplevd et godt signal fra statsråden om muligheter for mer lokal myndighet. Jeg mener at dette godt ivaretas – også det som statsråden er opptatt av – gjennom plan- og bygningsloven. Folk som vet hvordan plan- og bygningsloven fungerer, vet utmerket godt, med den klageadgangen som er, at det ikke representerer noe frislipp. Derfor vil jeg avslutningsvis understreke at vi imøteser den varslede gjennomgangen av lov om motorferdsel i utmark.

Svein Harberg (H) [14:01:38]: Denne debatten begynte veldig bra. Det var faktisk ordentlig spennende og behagelig å sitte her og høre den ene taleren etter den andre fra posisjon og fra opposisjon være soleklar på at det er behov for endringer i loven om motorferdsel i utmark, at de har stor tillit til kommunene og lokaldemokratiet, og at dette er det mulig og nødvendig å gjøre noe med. Så brast idyllen da statsråden kom på talerstolen og klart slo fast at her var forsamlingen på feil spor – det var helt andre problemstillinger det gjaldt.

For det første starter statsråden med å si at vi andre er på et spor der det er retorikk og påstander. Ja, statsråden fulgte i hvert fall godt opp med å gå fullstendig i en grøft som ingen representanter har nevnt, nemlig fullt frislipp, gjen-

nomgående løypenett i hele landet – det var problemstillingen. Ingen andre representanter har i forbindelse med saken eller i debatten nevnt det. Det er å ta retorikken helt ut og lage problemer i en debatt som var på et godt spor. Det skuffer meg veldig. I tillegg er det faktafeil når det slås fast at støy og skade på naturen er det store problemet ved snøscooterkjøring. Det er det altså ikke – det vet vi som er i de områdene der det er mye brukt.

Så var det retorikken om det enkle spørsmålet om en ønsket det enklere å kjøre i skog og utmark. Det er ikke et enkelt spørsmål når du ikke vet alternativet. Hva skal du da ta stilling til? Det er klart at en kan få sånne svar ut av det, men det er jo hva alternativet er, en må jobbe med, og det er altså det opposisjonen ber om i denne saken. Dersom det ikke ønskes gjennomgående kjøring, må en altså ta bestemmelser som gjør at det ikke blir gjennomgående kjøring. Og hva er gjennomgående kjøring? Her ble det nevnt kryssing av kommunegrenser som gjennomgående kjøring. Jeg er ikke sikker på om de som bor ved en kommunegrense, mener at det å krysse kommunegrensen er gjennomgående kjøring. Det er altså nærmiljøet deres, der de farer fram og tilbake til venner, til naboer, i fjellet i rekreasjonsøyemed, på jakt eller hva det måtte være. Her er det gjennomsyret av en total mangel på tillit til det folkevalgte nivå. De som sitter i kommunene rundt om i landet, er folkevalgte og kan bestemme dette på vegne av de folkene som har stemt dem inn, og de folkene har stemt dem inn på grunnlag av meningene deres.

Hvorfor er det ok å kjøre på viddene i Finnmark, men ikke i Setesdal Austhei? Hvis statsråden kan forklare meg den store prinsipielle forskjellen på det, skal det bli en spennende debatt videre.

Kåre Simensen (A) [14:04:58]: Som statsråden sa, er scooterpolitikk og bruk av scooter i Finnmark svært viktig. Jeg har bare lyst til å ha det som et utgangspunkt for mitt innlegg.

Jeg vil ta opp noen problemstillinger som vi har. I dag avslår Fylkesmannen i Finnmark konsekvent alle kommunestyrevedtak om sammenkobling av scooterløyper hvis det ikke kuttet tilsvarende kilometer i eksisterende løypenett. Dette er neppe hjemlet i motorferdselsloven eller i forskrifter, men så vidt jeg vet, er det i et brev fra departementet gitt uttrykk for en slik praksis i påvente av revideringen av motorferdselsloven. Vi er mange som er utålmodige i forhold til at det skal skje noe med det videre arbeidet med lovverket. Den samme utålmodigheten kommer også sterkt til uttrykk fra en enstemmig komité.

Lokale politikere har fått tillit fra befolkningen og myndigheter til å fatte beslutninger som berører folks liv og helse og utdanning, men også når det gjelder plan- og bygningsloven, for å nevne noe, men vi tillater ikke lokaldemokratiet å foreta fornuftige justeringer av et løypenett. Vi som sitter i denne sal, har muligheten til å endre det, og den utfordringen bør vi ta. For mange kommuner og for lokaldemokratiet generelt oppleves dette som et kraftig overtramp. Det er sterke ord, men noe jeg synes det er viktig å formidle i debatten i dag. Dette går ut over lokaldemokratiet og regionaldemokratiet.

Jeg vil bemerke at det i gjeldende fylkesplan for Finnmark står følgende: Fylkeskommunen forventer at kommune skal kunne «knytte snøscooterløyper over kommunegrensene». Praksisen fra Fylkesmannen innebærer at sammenkobling av løypenettet over kommunegrenser og landegrenser blir svært vanskelig å realisere. Vi har mange prosjekt i Finnmark som jobber med det, men som alle stopper på grunn av den praksisen som i dag gjennomføres. Det er derfor mange som stiller seg spørsmål om hvorfor dette skjer når man vet hvilke sentrale politiske signaler som er gitt med hensyn til at man ønsker å lempe på restriksjoner for reiselivsnæringen i motorferdselsloven. Jeg stiller det samme spørsmålet.

Det er stor politisk enighet på tvers av partigrensene i Finnmark om at kommunene i fylket må få anledning til å knytte sammen sine scooterløyper uten at de samtidig skal pålegges å kutte tilsvarende i sine eksisterende løyper. Jeg er derfor glad for de signaler statsråden har antydnet her i salen i dag.

Helt til slutt: Hvis man kjører mer enn 300 meter utenfor en merket løype på en islagt innsjø, risikerer man å bli bøtelagt med mange tusen kroner. Tenk dere at man kjører en båt på Oslofjorden og er mer enn 300 meter utenfor leia! Skulle man da få bot? Når det gjelder motorferdsel, skjer det.

Jeg anmoder pent fra denne talerstolen om at denne praksisen også blir gjennomgått når arbeidet med loven en gang i nær framtid forhåpentligvis tar til.

Bendiks H. Arnesen (A) [14:08:19]: Denne saken har vært tema lenge før den rød-grønne regjeringen tok fatt på sitt arbeid.

Jeg hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet i dagens debatt, men etter å ha hørt på innleggene i debatten ble mitt distriktpolitiske engasjement tent.

Vi som bebor distriktene i dette landet, har veldig mye plass rundt oss. Denne plassen har vi et sterkt ønske om å kunne bruke både til næringsformål og til rekreasjon. Hvis man benytter dette fortrinnet godt, gir det både bolyst, trivsel og arbeid, slik flere har vært inne på. Dette er noe som legger et godt grunnlag for både bosetting, næringsutvikling og vekst i distriktene. Dette er ikke noe frislepp; det er faktum. Heller ikke i distriktene kan vi leve av bare luft og kjærlighet, slik noen i sentrale strøk tror.

Samtidig er vi som bor ute i distriktene, veldig opptatt av å ta vare på naturen og miljøet der vi bor, ikke minst for de kommende generasjoner. I så måte vil jeg si det så sterkt at vi trenger ikke noen påpassere fra Oslo eller andre steder for å fortelle oss noe som helst om dette. Dette har distriktsbefolkningen mest kompetanse på.

Etter min mening må vi få langt flere ordninger som er differensiert ut fra tilgangen på areal, folkemengde og muligheter. Når det gjelder bruk av snøscooter, er det ingen tvil om at vi er best tjent med et godt tilrettelagt løypenett istedenfor ulovlig kjøring overalt. Dette gir både større sikkerhet og en miljøgevinst.

Jeg slutter meg ellers helt til innleggene fra både Strøm, Simensen og andre som har hatt ordet her fra rød-grønn side. Nå må denne saken høyt på dagsordenen, og her har

vi et godt grunnlag for å lage gode ordninger som er tilpasset de omgivelsene og de geografiske områdene reglene skal gjelde for. Dette er god distriktpolitikk, det er god næringspolitikk, og det er god miljøpolitikk. Og som flere har vært inne på: Soria Moria-erklæringen sier klart at vi skal fullføre gjennomgangen av lov om motorferdsel i denne stortingsperioden, slik flere andre har nevnt.

Jeg ser fram til denne behandlingen, og det vet jeg at mange, mange andre ute i distriktene gjør.

Irene Lange Nordahl (Sp) [14:11:29]: Jeg tilhører dem som er glad i å bruke naturen, og jeg er glad i å gå på ski. Likevel er jeg veldig opptatt av at kommunene må få mulighet til å lage rekreasjonsløyper for snøscooter. Det er ingen motsetning mellom disse to områdene, tvert imot: Vi har plass til begge. Så vil jeg minne om – siden vi ser at det er vår i Oslo: I mange deler av landet er det snø. Når snøen er borte, er også scootersporene borte. Det må vi huske. Plass er det vi er velsignet med mye av i dette landet, og vi har plass til både dem som vil gå på ski og være i ro og ha stillhet, og dem som ønsker å bruke snøscooter for å komme seg ut. Og det er helt vanlige familier som ønsker det.

Saken om lov om motorferdsel er en sak som har et stort engasjement rundt om i mange deler i landet. Regjeringen har i regjeringserklæringen sagt at den skal fullføre gjennomgangen av lov om motorferdsel. Fra Senterpartiets side mener vi det nå er på tide å få ferdig gjennomgangen. Utålmodigheten er svært stor.

Erfaringen fra forsøkskommuner med lokal forvaltning viser gode resultater. Plan- og bygningsloven er et godt verktøy for lokal forvaltning av snøscooterpolitikken. Fra Senterpartiets side mener vi at kommunene er de som er best egnet til å forvalte lov om motorferdsel. Det er vår klare posisjon i det videre arbeidet i regjeringen, slik representanten Erling Sande uttrykte det i sitt gode innlegg.

I det fylket som jeg kommer fra, Troms, er det et stort engasjement rundt saken, som jeg nevnte innledningsvis, både i distrikt og i by, men det er i distriktene vi har den store plassen til denne type aktivitet. Og det er ikke noe frislepp av snøscooterkjøring det her er snakk om – det er viktig å understreke det – det er ikke noe frislepp det her er snakk om. Derimot er det snakk om en regulert bruk av snøscooter, rekreasjonskjøring, der vi i Senterpartiet mener at bruk av plan- og bygningsloven er et godt utgangspunkt. Da vil man få skilt snøscooterløype og skiløype fra hverandre, til beste for alle parter. Det har våre naboland klart å få til. Da skulle det bare mangle at ikke vi skulle klare å få det til også i dette landet!

Senterpartiet er opptatt av lokal forvaltning, og vi er opptatt av at vettet er jevnt fordelt i hele landet. Sunt, lokalt folkevett i snøscooterpolitikken bør være et slagord som også regjeringen må kunne bruke for sin politikk på dette området. Fra Senterpartiets side ser vi fram til at lov om motorferdsel nå blir ferdig, og vi forventer en egen sak til Stortinget om dette nå i vår.

Erling Sande (Sp) [14:14:42]: I likskap med fleire andre her lét eg meg engasjere litt av statsrådens innlegg,

fordi eg trur statsråden har rett i at det store fleirtalet ikkje ynskjer å fjerne alle reguleringar på motorferdsel. Det er heller ingen i denne salen som ynskjer det, eller som har sagt det. Så eg er veldig usikker på om det då er klokt av statsråden å bruke sitt innlegg på å argumentere mot den typen karikert syn, som veldig få av oss kjenner oss igjen i. I alle fall må eg seie frå Senterpartiets side at eg kjenner meg ikkje igjen i å bli tillagt eit sånt syn. Vi burde fokusere denne debatten på å sjå på positive og negative sider ved ulike former for regulering. Det hadde vore den konstruktive måten å gå inn i ein sånn debatt på.

Vi, frå Senterpartiets side, peiker på – som representanten Lange Nordahl var inne på – lokaldemokratiet, lokale folkevalde, og vil gje dei nettopp høve og reiskap til å regulere dette politikkområdet.

Så har eg òg lyst til å åtvare mot ein retorikk som går i retning av at alt ansvar som blir overlate til lokale folkevalde, betyr einsidig liberalisering eller ukloke lokale løysingar. Sånn er det jo ikkje. Kven er meir oppteken av å forvalte sine lokalområde på ein god måte enn dei som bur der – dei som bur og lever livet sitt i norske distrikt, omgjevne av nettopp den flotte naturen, viddene og skogen som er der? Eg opplever når eg reiser rundt, at dette er høgst oppegåande, lokalt folkevalde som i stor grad er opptekne av å finne gode løysingar for dei som bur og lever i desse områda.

Så har eg òg lyst til å gje kreditt til representanten Harberg for å vise eit eksempel på kvifor gjennomgåande løypenett kan vere ei god løysing nokre plassar. Det kan tenkjust at ein ved å finne eit område som ligg i grenselandet mellom to kommunar og bruke det til ferdsel, finn ei løysing som nettopp skånar natur, busetjing og hyttebygging andre plassar.

Så lat oss ikkje gå i skyttargravene, men prøve å finne gode løysingar på korleis ein kan gje lokalt folkevalde reiskapar for fornuftig regulering av dette politikkområdet.

Øyvind Korsberg (FrP) [14:17:21]: La meg først få gi ros til Høyre, som har fremmet forslaget i dag. Jeg skulle bare ønske at Høyre, da de satt i regjering, hadde fremmet det samme forslaget. Vi i Fremskrittspartiet gjorde det den gangen, og da stemte Høyre ned forslaget. Men vi ser lys i tunnelen.

Jeg må si at jeg stusset ganske mye da jeg hørte statsråd Solheims innlegg i denne saken. Det er helt riktig som mange sier, at man reagerer når man hører statsråden bruke ordet fullt «frislepp» når det gjelder snøscooterkjøring. Det er det ingen som har tatt til orde for i denne sal så lenge jeg har vært med og debattert denne saken – og det går tilbake til 1997. Så jeg vil gjerne at statsråd Solheim kommer opp på talerstolen og begrunner eller viser til hvor det står, eller hvem det er som har sagt at man ønsker fullt frislepp.

Så bruker statsråden mye tid på å vise til meningsmålinger som han bruker som argumentasjon for å gå imot snøscooterkjøring og å åpne opp i regelverket. Da vil jeg også utfordre statsråden til å klargjøre om det er et nytt prinsipp regjeringen har begynt å følge, at man følger meningsmålinger. Jeg trodde det skulle være faglig argumentasjon som skulle være gjeldende i denne debatten. Jeg må si etter

å ha hørt innlegget til statsråden at det er fullstendig mangel på faglig substans i hans innlegg. Det finnes ingen faglig argumentasjon. Han bruker meningsmålinger og han bruker frislepp av snøscooterkjøring som argumentasjon.

Ellers er det en ganske merkelig debatt. Alle er enig i saken, det er vel i realiteten ingen som argumenterer imot. Men jeg må si at da vil avstemningsresultatet kanskje bli enda mer forunderlig når det ikke blir flertall for de forslagene som opposisjonen har i denne saken og som helt sannsynlig blir nedstemt. Maken til dobbeltkommunikasjon fra de rød-grønne stortingsrepresentantene skal man lete lenge etter i denne saken. Man er enige helt til det kommer til votering, da stemmer man imot. Men utad i media ser det selvfølgelig ganske bra ut. Jeg håper jo at noen etter hvert også kan begynne å gripe fatt i det.

Jeg startet mitt innlegg med å kritisere statsråden. Jeg skal slutte med å gratulere statsråden med seieren i denne saken. Miljøverndepartementet vinner stadig fram med sin motstand mot dette, helt uavhengig av om statsråden kommer fra SV eller fra Høyre.

Svein Harberg (H) [14:20:24]: Statsråden etterlyste svar fra opposisjonen på hva de ville. Ja, nå har vi altså fremmet en sak om hva vi vil i første omgang. Det er jo bare for statsråden å følge opp, komme med evaluering av forsøkene og fremme en sak, så skal han få veldig tydelig beskjed om hva Høyre mener. Det er en ny linje hvis det er Høyre som må legge fram hva de vil for at statsråden skal legge fram en sak for Stortinget. Det ville være en ny praksis.

Hvorfor vil Høyre gripe fatt i dette, og opposisjonen og regjeringspartiene, hører jeg i salen nå? For det første er det umulig å lage nasjonale, rettfærdige regler som ivaretar behovene rundt om i Kommune-Norge. Motorferdsel i utmark er faktisk en viktig infrastruktur mange steder – andre steder er det overhodet ikke det – men noen steder er det en viktig infrastruktur. Næringsvirksomhet har vært nevnt. Det er absolutt et viktig element i store deler av landet. Når det gjelder rekreasjon, vet jeg ikke om jeg får svar på det med de ulogiske grensene og forskjellen på Finnmarksvidda og Setesdal Austhei. Vi har gode erfaringer med forsøk, og jeg har lyst til å utfordre statsråden på hvor i forsøkene han så frislepp, siden han er så opptatt av det som alternativ. Vi har gode erfaringer fra forsøkene, og vi har gode erfaringer fra nabolandene, som ikke minst får bukt med ulovlig og ukontrollert kjøring. Erfaringene fra nabolandene er at folk har stor respekt for de traseene som er valgt, og de går ikke utenfor dem. Vi har demokratiske prosesser som kan ivareta dette i kommunene. Det er altså bare å si at det kan gjøres der, og så er prosessene på gang.

Så må jeg få lov til å gi honnør til glitrende innlegg fra regjeringspartienes representanter her i Stortinget. Jeg kunne ikke sagt det bedre selv. Så blir det litt underlig, som Korsberg også var inne på, når det er slik dobbeltkommunikasjon.

Irene Lange Nordahl sa fra talerstolen her at hun forventer en sak. Hun sa til avisen Nye Troms i forrige uke at tålmodigheten er slutt. Man krever en avklaring på denne

saken nå i vår. Men de stemmer altså imot forslaget om å få evalueringen fram våren 2012. Tydeligere dobbeltkommunikasjon er det lenge siden jeg har sett, og det kan være de har behov for å forklare dette.

Så kan jeg også bare bekrefte at regjeringspartiene – de to partiene som har vært oppe og flagget at de vil gjøre noe – kan stå med rak rygg, for rundt om i Kommune-Norge er det nå stadig flere representanter fra Senterpartiet og Arbeiderpartiet som vil ha en avklaring. Jeg har et oppslag her fra Setesdølen, der representanter fra Senterpartiet og Arbeiderpartiet har gått til Fylkesmannen og spurt: Kan vi ikke få lov å bli prøvekommuner vi også, for vi må få gjort noe med dette? Jeg trodde kanskje det også betydde noe for statsråden.

Kåre Simensen (A) [14:23:40]: Jeg må også kommentere, selv om det er egen statsråd. Jeg klarer ikke å la være!

Du snakket i ditt innlegg om scooterpolitikken i Finnmark og Sverige, og stilte spørsmål om vi ville ha de samme tilstandene som vi har i Finnmark. Som finnmarking må jeg stille spørsmålet: Hva er galt med det? De aller fleste i Finnmark lever godt med de mulighetene som ferdsel i utmark gir, og hvordan det skjer, enten det er over skrels på en scooter, på ski, på hundeslede eller til fots. Faktum er at uansett hvordan en kommer seg ut i naturen, gir det glede, det gir naturopplevelser og det gjør noe med oss som ferdes ute i naturen. Det synes jeg det er verdt å ta vare på. Vi har et løypenett som tar de nødvendige hensyn, og som ligger innenfor intensjonen i loven. Vi ønsker ikke frislipp. Vi ønsker regulerte forhold, men vi ønsker små justeringer.

Til representantene Korsberg og Harberg: Vi har den unike muligheten til å ta dette opp internt i regjeringen, så vi dobbeltkommuniserer ikke, men vi kommuniserer via talerstolen de utfordringene og de problemstillingene som vi ønsker å diskutere med regjeringen. Vi håper selvfølgelig at vi når fram, og at det ender med det vi alle ønsker: noen justeringer.

Presidenten: Presidenten vil minne om at også tiltale til egen statsråd skal rettes til presidenten.

Henning Skumsvoll (FrP) [14:25:26]: Dette har vært en underlig debatt. Det har faktisk vært alle mot statsråden. Det er nok første gang jeg har opplevd det i denne salen. Vi er alle enige om én ting, at det er lokalpolitikkerne som best kjenner hvor skoen trykker. Det er ikke noe annet vi vil.

Statsråd Solheim spurte meg i replikkordskiftet om Fremskrittspartiet ville ha sammenhengende løype over hele landet. Selvfølgelig vil vi ikke det. Men vi vil også at rekreasjonskjøring skal være noe som kan komme folket til gode. Vi har hørt mange eksempler på dette med næringsutvikling.

Folk ute i distriktene – i griseendte strøk – vet dette. De har levd med naturen, mye mer enn man har her i Oslo. Så det er det ikke tvil om. De som sitter og representerer folk i den enkelte kommune, er valgt av folket, og de er de beste. Dette med at Fylkesmannen og departementet skal

ha all makt, er maktmisbruk. Da kan man jo trekke sammenlikninger med plan- og bygningsloven og gi tillatelse til de mest kompliserte bygg. Det må enhver kommune ha en administrasjon til å ta seg av. Det er vanskelig, det! Jeg er selv utdannet på det feltet, og har lang arbeidserfaring, men der er det ikke noe spørsmål om hvem som skal ha avgjørelsen. Vi vet jo at det er mulig å anke og klage, og det bør det være i enhver sak, men det er lokalpolitikkerne og ikke Fylkesmannens miljøvernavdeling eller byråkrater som sitter på Akershus festning, som er best utstyrt til å ta stilling til snøscooterkjøring – om det er i forretningsøyemed eller det er rekreasjonsskjøring – bare så det er helt klart.

Jeg må si at alle innleggene som vi har hatt i dag, går jo nettopp på dette. Man vil åpne opp litt, ikke ha fullt så strenge, rigide regler, og så overføre myndigheten der den hører hjemme. Det bør vi alle satse på, og det er jo å håpe at Soria Moria-erklæringen blir tatt ad notam, og at man kommer til Stortinget med en ny lov som regulerer dette.

Bjørn Lødemel (H) [14:28:11]: Det har vore ein underleg debatt. Eg kan ikkje hugse at det har vore framført så sterk kritikk av statsråden faktisk frå alle partia. Om ein skulle bruke militært fagspråk, ville eg seie at dette nærmar seg refsingsordre nr. ein.

Eg tykkjer Bendiks H. Arnesen toppa det heile då han sa at vi ikkje treng fleire påpassarar frå Oslo eller andre stader. Det er ei veldig god beskriving på at tillit til eit lokaldemokrati faktisk er det vi treng. Den tilslutninga som er komme til det frå alle representantane her, stadfestar òg at lokaldemokratiet skal vere ein berande bjelke.

Så kjenner ikkje eg historiemannen Korsberg, men eg støttar han fullstendig i det han seier om dobbeltkommunikasjon. Eg meiner ærleg talt at regjeringspartia bør setje seg i lag og ta den debatten og komme her i salen og snakke med éin tunge, slik at vi veit kva som er regjeringa sin politikk.

Eg har tidlegare i ein rovviltdebatt spurt statsrådar frå Senterpartiet om det ikkje er slik at regjeringa sin politikk òg er Senterpartiet sin politikk. Eg trur det ville vere ein stor fordel for forsamlinga her at vi fikk regjeringa sin politikk servert.

Elles må eg seie at det er jo tre gode forslag i denne saka. Eg kan godt forstå at det er eit problem for enkelte å følgje Høgre sitt forslag om å la Balestrand prøve ut eit prosjekt, der ein brukar plan- og bygningslova til å handsame saker, når kommunane får handa på rattet i forhold til å behandle den typen saker. Eg vil berre minne om at eit samrøystes fylkesutval i Sogn og Fjordane faktisk anbefalar ein slik modell. Likevel blir det nedstemt.

Høgre har fremma forslag om at evalueringa av desse forsøksprosjekta faktisk skal bli lagd fram for Stortinget. Kvifor kan ikkje Arbeidarpartiet og Senterpartiet presse sin statsråd slik at det i alle fall blir sagt frå talarstolen her og bekrefta i vedtak at denne evalueringa skal opp i Stortinget? Det er akkurat når det gjeld det tredje forslaget, der ein ber om at det blir fremma ei sak om motorferdsel i utmark, og der kommunane får større myndigheit – at det blir fremma ei sak om det i Stortinget. Eg kan ikkje fatte og be-

gripe at det ikkje skal vere mogleg å støtte desse forslaga som ligg her. Det ville vere hurtigmetoden for å få ei endring i ei sak der alle er einige – bortsett frå statsråden og SV.

Oskar J. Grimstad (FrP) [14:31:15]: Samarbeid er å gi og ta. Spørsmålet er om dette verkeleg er den hjørnesteinen i SV som det er umogleg å flytte på.

Representantar frå alle parti, unnta SV – og statsråden er visst aleine frå det partiet i salen – har teke til orde for at lokaldemokratiet skal få eit visst armslag. Sjølv har eg besøkt ein kommune i Nordland der eg fekk sjå eksempel på korleis ein lokalt handterer scooterkjøring – då lagt etter plan- og bygningslova – med høyringsrundar der alle kunne få lov til å kome med sine synspunkt på korleis dette skulle gjerast. Ein blei samd om ei løype og ei løysing som alle syntest var grei – og det har fungert. Det har fungert i mange år, og ein har berre gode erfaringar med det. Spørsmålet er då: Kvifor ikkje gi ei avklaring i ei sak som er meir enn overmoden for ei avklaring?

Det vi opplever i dag, er at statsråden frå SV ikkje er villig til å gi lokaldemokratiet spelerom, men er villig til å bryte lovverket – for forsøkslova er heilt tydeleg på kor lenge forsøka skal vare. Ein ønskjer på ein måte ikkje å rippe så veldig mykje opp dette. I frykt for å øydeleggje for dei kommunane som er inne i forsøksordninga, og der dette fungerer godt, lét ein vere å setje trykk på det. Men det er eit faktisk forhold at lovverket er brote – ein klarer ikkje å kome til ei avklaring og å få dette regulert på ein ordentleg og skikkeleg måte.

Lat no denne saka få ei løysing til glede og nytte for lokaldemokratiet, for funksjonshemma, ikkje minst, og sist, men absolutt ikkje minst, for fornufta si skyld – og slik eg ser det no, er det SV, og SV aleine, som står i vegen for det. Von dess!

Tor-Arne Strøm (A) [14:33:41]: Nå har jeg som saksordfører hatt en innledning på 5 minutter der jeg har sagt en del om denne saken. Men når representantene Skumsvoll og Lødemel kommer med sine ytringer om at alle er imot statsråden – i hvert fall var det det Skumsvoll sa – synes jeg egentlig det er å dra det for langt.

Jeg synes vi egentlig har hatt en god debatt med meningsutvekslinger. At det er nyanser og litt forskjellige oppfatninger mellom partiene i regjering – om det nå er denne regjeringen eller andre regjeringer som har sittet – har det vel vært til enhver tid. Jeg synes dette er en viktig sak å diskutere, så vi kan komme oss videre. Det kan heller ikke være noen sensasjon, for det står i Innst. 216 S:

«Komiteen vil understreke at saken har tatt tid,» – den har det – «og imøteser at gjennomgangen av lov om motorferdsel i utmark fullføres.»

Det har vært en veldig bred enighet om det.

Så er det også sånn, som representanten Kåre Simensen sa, at man har mulighet til å komme videre med denne saken. Og det har vært et bra trykk på den. Jeg er rimelig sikker på at statsråden, som har blitt beskyldt for både det ene og det andre, er villig til å være med på å gå noen runder, sånn at man kan få til en best mulig løsning, bl.a. for

distriktene, når det gjelder motorferdsel i utmark. Det er jeg rimelig sikker på. Jeg synes det er viktig å ha det med i debatten.

Jeg vil til slutt si følgende: Det er vel ingen som har sagt – det jeg har hørt i alle fall – at det skal være fritt fram og frislepp. Dette skal foregå i regulerte former. Jeg er sikker på at vi skal klare å løse det på en best mulig måte. Som jeg sa i mitt forrige innlegg, har vi hatt mange store saker som vi har løst, bl.a. var jeg inne på forliket om rovvilt, og jeg er sikker på at vi også skal løse denne saken og komme noen skritt videre.

Statsråd Erik Solheim [14:36:05]: La meg si meg enig med Tor-Arne Strøm i at debatten etter hvert har tatt en mer fornuftig vending. Vi har kommet inn på hvilke reguleringer som skal til for å skape balanse mellom det tause flertallet i befolkningen som jeg har snakket på vegne av i denne debatten – det tause flertallet som ikke ønsker at vi skal ha noe frislepp av scooterkjøring, men som ønsker å ha dette i regulerte former – og den oppmykningen som jeg også har tatt til orde for, for å komme i møte den delen av befolkningen som ønsker mer adgang til scooterkjøring.

Kåre Simensen sier at han ønsker småjusteringer av regelverket, og det er identisk med hva jeg ønsker. Henning Skumsvoll sier at selvfølgelig skal vi ikke ha et sammenhengende løypenett, og det er – igjen – identisk med hva jeg ønsker. Så er spørsmålet: Hvordan får vi til et reguleringsregime som sikrer dette? Svein Harberg trakk for så vidt fram det som er vanskelig, på en veldig tydelig måte. La meg nå være veldig konkret: Hvis du bor i Øyer kommune – der er jeg veldig godt kjent – men på grensen til Ringebru, vil det selsagt ikke være veldig interessant å få adgang til å kjøre scooter innover i Øyer kommune hvis du ikke også skal kunne kjøre inn i Ringebru. Jeg tror ingen i Norge vil forstå om man bruker kommunegrensene som barriere.

Men det er klart at akkurat den samme problemstillingen vil dukke opp på grensen mellom Ringebru og Sør-Fron, mellom Sør-Fron og Nord-Fron, mellom Nord-Fron og Sel og videre oppover hele dalen til Dovrefjell. Hvert eneste sted vil noen bo akkurat på grensen mellom en kommune og en annen. Hvis man tilfredsstillter summen av alle disse lokale ønskene, har man det Stortinget nå sier at vi ikke skal ha, nemlig et sammenhengende løypenett, som er tilgjengelig for alle. Det er jo slik løypenettet er blitt skapt i Sverige, i Finnmark og alle andre steder – ikke gjennom noen overordnet design eller plan fra noe sted, men gjennom summen av enkeltstående beslutninger.

Det jeg innbyr Stortinget til en dialog om, er hvordan man skal få til mer lokalt selvstyre. Jeg er 100 pst. enig i ideen om at vettet er likt fordelt i Norge. Selvfølgelig er det ikke mer vett her enn noe annet sted, kanskje er det til og med mindre vett i Oslo, ikke vet jeg – vettet er likt fordelt over hele landet. Det dreier seg om hvordan man skal unngå at summen av enkeltstående beslutninger som er tatt av kompetente mennesker på det beste grunnlag i hver enkelt kommune, blir noe som stortingsflertallet nå sier at man ikke ønsker, nemlig sammenhengende løypenett og det presset om vesentlig mer scooterkjøring som

vil komme av det. Det vil også være helt umulig å lage noen avgrensinger hvor dette bare er forbeholdt folk lokalt, eller bare er forbeholdt noen. Det vil i praksis måtte være åpent – tror jeg – for hele Europa. Det er EØS-avklaringer som i så fall må gjøres.

Jeg tror det er fordi man nettopp møter denne vanskeligheten, at Høyre ikke gjorde noe i denne saken da de satt med makten til å gjøre det. Det er selvfølgelig et morsomt poeng for Fremskrittspartiet i debatten, men det er også en tung realitet. Verken Høyre eller Kristelig Folkeparti gjorde noe med det. Det er den rød-grønne regjeringen som på viktige punkter – som Erling Sande og flere andre her har vært inne på – har myket opp regelverket. Vi har gitt anledning til dispensasjon for handikappede og for forskjellige former for kjøring for folk som er syke. Vi har åpnet opp for ulike former for næringskjøring. Vi har myket opp et regelverk som var mer rigid under Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Når det var mer rigid under dem, antar jeg at det ikke var av ond vilje, men fordi også Høyre hadde vanskeligheter med å finne den måten å myke dette opp på som sikrer at vi får mer lokal beslutning, men samtidig ikke det Stortinget nå sier at det ikke ønsker.

Bendiks H. Arnesen (A) [14:40:22]: Statsrådens siste påpeking, at det som har skjedd med denne saken, har skjedd under den rød-grønne regjeringen, er helt riktig. Jeg har vært på Stortinget i 15 år nå og har diskutert denne saken under mange regjeringer, men det er i de siste årene det har skjedd noe, om man må føle at det ikke har skjedd nok.

Jeg skal ikke trekke ut denne debatten, og jeg skal ikke belære verken visepresident Korsberg eller representantene Harberg og Lødemel når det gjelder stemmegivning i salen. Deres utsagn skyldes kanskje at de ikke har vært på Stortinget annet enn som medlem av en opposisjon, og at Korsbergs parti aldri har vært i regjering. Vi som har denne erfaringen, vet at man ikke vedtar pålegg til sin egen regjering, men tar det opp direkte – selv om også dette til tider kan være både krevende og høylytt. Dette kan nok representantene Harberg og Lødemels partifeller som har vært i regjering, vært i posisjon, bekrefte er riktig.

Jeg vil la omverdenen få vite hva jeg mener om slike saker, og jeg skal klare å få det fram på en klar og tydelig måte direkte i det regjeringssamarbeidet vi har. Jeg tror vi har en sak som nå blir fulgt godt opp på alle hold. Jeg tror at statsråden, særlig ut fra det siste innlegget han hadde, har tatt de signalene som representantene har gitt i dag. I så måte er jeg helt på linje med Tor-Arne Strøm når han sier at vi har greid å løse vanskelige saker før, og vi skal greie det igjen – i den rød-grønne regjeringen.

Irene Lange Nordahl (Sp) [14:42:55]: Regjeringen skal nå fullføre gjennomgangen av lov om motorferdsel i utmark. Både Erling Sande og jeg har redegjort for Senterpartiets syn i denne saken. Jeg synes det har vært en veldig god debatt. Både Erling Sande og jeg har vært tydelige på hvilke posisjoner Senterpartiet har i denne saken, som det nå skal jobbes videre med i regjering.

Lokal forvaltning av snøscooterpolitikken ved bruk av plan- og bygningsloven mener vi er den beste måten å re-

gulere dette på, til beste både for skigåere og for dem som ønsker å bruke snøscooter for å komme ut i naturen. Det er veldig viktig å ha balansen med seg inn i dette arbeidet.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg synes det er bra at statsråden i sitt siste innlegg inviterer til dialog for å finne gode løsninger på denne saken. Det er jeg helt sikker på at vi skal klare å få til. Det er et stort engasjement rundt denne saken, og jeg er helt sikker på at også statsråden har lyttet til dette store engasjementet.

Presidenten: Svein Harberg har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Svein Harberg (H) [14:44:11]: Når debatten går over i hva som har vært gjort før, og hvem som ikke har gjort noe for flere regjeringer siden, skjønner vi at noen står med ryggen mot veggen. Det er greit nok. Vi skjønner jo også – det er jo slik – det politiske spillet mellom regjeringspartier og opposisjon.

Grunnen til at jeg tok ordet, var statsrådets store spørsmål – som han tydeligvis ikke hadde svar på – om hvordan en skulle sikre at summen av tiltakene ikke ble uønsket. Jo, en sikrer det på akkurat samme måte som på alle andre områder som behandles etter plan- og bygningsloven. Det gjør en med strandsoner, det gjør en med hyttebygging, det gjør en med boligbygging – det gjør en med alt annet. På samme måte skal en sikre at det blir et helhetlig, godt bilde når det gjelder dette. Det håper jeg statsråden tar med seg. Med det presset som nå er fra de andre regjeringspartiene, og det at statsråden har fått dette svaret, har jeg tillit til at det nå skjer noe i saken.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:45:25]: Det har vært interessant å følge denne debatten. Jeg må si at det har vært en debatt som har utviklet seg – fra en statsråd som var svært påståelig i begynnelsen av debatten og prøvde å tegne opp et – skal vi si – fiendebilde av dem som ønsker liberalisering på dette feltet, som om det var det totale frislepp, til nå i sitt siste innlegg å moderere seg og snakke mer i retning av dialog. Det er i så fall en positiv utvikling. Men det som står tilbake uansett, er en ganske krass kritikk fra hans egne regjeringspartier, som ikke kan oppfattes på noen annen måte enn at man begynner å bli lei etter 6 ½ år i regjering uten at man i realiteten har klart å komme videre med denne saken.

Så må man gjerne si, som jeg oppfatter at representanten Arnesen gjør, at dette er noe man liksom tar på kamerset, man gjør ikke det i landets parlament, i denne sal. Men det må da finnes grenser for hvor lenge man trenger å ha møter på kamerset – 6 ½ år er veldig lang tid – og det må finnes grenser for hvor lenge man kan springe rundt og love sine egne velgere at man skal gjøre noe med saken, uten at det skjer realitetsendringer, uten at man ser resultater. Det er kanskje det en del rød-grønne representanter nå merker, at deres egne velgere faktisk forventer resultater. Det går ikke an å springe rundt og uttale seg positivt til et mer fornuftig forvaltningsregime her uten at man faktisk også klarer å gjøre noe med det. Men jeg oppfatter sig-

nalene som ganske klare, og vi skal i hvert fall følge opp dersom man ikke klarer å levere det man har lovet, denne gangen heller.

Så står det tilbake et inntrykk som man uansett ikke kommer utenom. Jeg har veldig vanskelig for å forstå det på noen annen måte i hvert fall enn at statsråden i realiteten utviser en mangel på grunnleggende tillit til folkevalgte representanter i landets kommuner, fordi man problematiserer og sier at selv om vettet er jevnt fordelt, er det altså sånn at det er masse problemstillinger her som disse folkevalgte lokalt ikke er i stand til å håndtere. Vel, jeg tror det stikk motsatte. Jeg er sikker på at våre lokalt folkevalgte er utmerket godt i stand til å håndtere dette, som mange andre ting, på lokalt folkevalgt nivå. Det synes jeg vi skal vise tillit til ved å flytte avgjørelsesmyndigheten ned på lokalt folkevalgt nivå.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [14:48:32]

Stortingets vedtak til lov om endringar i helsepersonell-loven og spesialisthelsetjenesteloven (endringar relatert til pliktig fråhald) (Lovvedtak 39 (2011–2012), jf. Innst. 180 L (2011–2012) og Prop. 29 L (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 10 [14:48:47]

Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeidsmarkedsloven (krav om politiattest for ansatte i bedrifter som tilbyr tiltaket varig tilrettelagt arbeid) (Lovvedtak 40 (2011–2012), jf. Innst. 163 L (2011–2012) og Prop. 132 L (2010–2011))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 11 [14:48:55]

Stortingets vedtak til lov om endring i lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser (tilpasning av offentlig tjenstepensjon til uføres alderspensjon fra folketrygden) (Lovvedtak 41 (2011–2012), jf. Innst. 201 L (2011–2012) og Prop. 48 L (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

L o v

om endringer i skipssikkerhetsloven (gjennomføring av STCW-konvensjonens regler om hviletid)

I

I lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet skal § 24 lyde:

§ 24 *Hviletid*

Hviletiden skal minst være 10 timer i løpet av en hvilken som helst periode på 24 timer, og 77 timer i en hvilken som helst periode på 168 timer. Hviletiden kan deles opp i to perioder, hvorav én skal være på minst 6 timer. Intervallet mellom fortløpende hvileperioder skal ikke overstige 14 timer.

Bestemmelsene i første ledd gjelder ikke ved nødssituasjoner eller ved arbeid som følger av mønstringer eller øvelser pålagt i eller i medhold av lov. Bestemmelsene i første ledd gjelder heller ikke for vaktgående personell eller personell som har spesielle oppgaver knyttet til sikkerhet, beredskap eller hindring av forurensing ved arbeid som følge av overordnede driftsforhold.

Unntak fra bestemmelsene i første ledd kan fastsettes i bindende tariffavtale. Ved fastsettelsen skal det tas hensyn til sjøfolkens helse og sikkerhet, herunder behovet for hvile.

For sjøfolk som inngår i brovakt eller maskinvakt, eller som har spesielle oppgaver knyttet til sikkerhet, beredskap eller hindring av forurensing, kan det i tariffavtale kun fastsettes unntak fra første ledd på følgende vilkår:

- Den ukentlige hviletiden kan reduseres til 70 timer i perioder av inntil to ukers varighet. Tidsrommet mellom to unntaksperioder skal minst være dobbelt så langt som unntaksperioden.*
- For inntil to døgn per uke kan den daglige hviletiden deles opp i inntil tre perioder hvorav én skal være minst seks timer, og ingen av de andre to mindre enn én time. Tidsrommet mellom to påfølgende hvileperioder skal ikke overstige 14 timer.*

For personell på passasjerskip med skiftordning i fartsområde 1 og 2 kan tilsynsmyndigheten fastsette unntak fra første ledd utover de begrensninger som er nevnt i fjerde ledd. Det kan fastsettes nærmere vilkår for unntaket, og det skal foreligge en begrunnet uttalelse fra berørte sjømanns- og rederiorganisasjoner før unntak fastsettes.

Departementet kan gi forskrift om hviletiden, herunder unntak fra første ledd for personell på fiske- og fangstfartøy.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Peru og en avtale om handel med landbruksvarer mellom Norge og Peru, begge av 24. juni 2010.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Per Roar Bredvold satt fram tre forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«I

I lov 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser gjøres følgende endringer:

Gjeldende § 7a blir § 12, som skal lyde:

§ 12 *Tvisteløsningsorgan*

Kongen kan opprette et organ for løsning av tvister om rettigheter og plikter etter denne lov og forskrifter hjemlet i denne.

Kongen kan gi forskrift om at oppdragsgivere som omfattes av loven her, er pliktige til å delta i prosessen for tvisteløsningsorganet.

Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingen i organet, herunder bestemmelser om partenes rett til innsyn i sakens dokumenter.

Offentleglova får anvendelse på den virksomhet som drives av tvisteløsningsorganet.

Ny § 13 skal lyde:

§ 13 *Søksmål om å kjenne kontrakt uten virkning*

Tvisteløsningsorganet (KOFA) skal kjenne en kontrakt uten virkning når

- kontrakten gjelder anskaffelser av varer, prioriterte tjenester og bygge- og anleggsarbeider over EØS-terskelverdiene fastsatt i forskrift, og
- oppdragsgiver enten har
 - foretatt en ulovlig direkte anskaffelse,
 - tildelt en kontrakt innenfor en rammeavtale eller en dynamisk innkjøpsordning i strid med forskrift gitt i medhold av loven, eller

3. foretatt andre brudd på forskrifter gitt i medhold av loven som har påvirket leverandørens mulighet til å få kontrakten, og samtidig har brutt bestemmelser om karenperiode eller suspensjon, og dette har fratatt leverandøren mulighet til å iverksette rettslige skritt forut for kontraktsinngåelse.

Ny § 14 skal lyde:

§ 14 *Søksmål om å avkorte kontrakt eller om å idømme overtredelsesgebyr*

Tvisteløsningsorganet (KOFA) skal avkorte kontraktens løpetid eller idømme oppdragsgiver et overtredelsesgebyr når

- a) kontrakten gjelder anskaffelser av varer, prioriterte tjenester og bygge- og anleggsarbeider over EØS-terskelverdiene fastsatt i forskrift, og
1. tvisteløsningsorganet (KOFA) unnlater å kjenne en kontrakt uten virkning etter § 13 tredje ledd, eller
 2. oppdragsgiver har foretatt andre brudd på reglene om karenperiode eller suspensjon enn de som er omfattet av § 13, eller
- b) kontrakten gjelder anskaffelser av varer, prioriterte tjenester og bygge- og anleggsarbeider under EØS-terskelverdiene fastsatt i forskrift, og uprioriterte tjenester, og oppdragsgiver har foretatt en ulovlig direkte anskaffelse.

Tvisteløsningsorganet (KOFA) skal idømme oppdragsgiver et overtredelsesgebyr når kontrakten kjennes uten virkning for fremtidig kontraktsoppfyllelse etter § 13.

Tvisteløsningsorganet (KOFA) kan idømme sanksjoner som nevnt i første ledd når

- a) kontrakten gjelder anskaffelser av varer, prioriterte tjenester og bygge- og anleggsarbeider under EØS-terskelverdiene fastsatt i forskrift, og uprioriterte tjenester, og
- b) oppdragsgiver enten har
1. tildelt en kontrakt innenfor en rammeavtale eller en dynamisk innkjøpsordning i strid med regler fastsatt i forskrift gitt i medhold av loven, eller
 2. foretatt andre brudd på forskrifter gitt i medhold av loven som har påvirket leverandørens mulighet til å få kontrakten, og samtidig har brutt bestemmelser om karenperiode, og dette har fratatt leverandøren mulighet til å iverksette rettslige skritt forut for kontraktsinngåelse.

Første ledd bokstav b gjelder ikke om oppdragsgiver har kunngjort at det vil bli inngått en kontrakt og tidligst inngår kontrakten ti dager etter kunngjøringen. Tredje ledd bokstav b nr. 1 gjelder ikke om oppdragsgiver har meddelt sin beslutning om kontraktstildeling til leverandørene og tidligst inngår kontrakten etter en karenperiode.

Ved fastsettelse av sanksjoner skal det særlig legges vekt på overtredelsens grovhet, størrelsen på anskaffelsen, om oppdragsgiver har foretatt gjentatte overtredelser, muligheten for å gjenopprette konkurransen og den preventive virkningen. Tvisteløsningsorganet (KOFA) kan også kombinere sanksjonene. Overtredelsesgebyret kan ikke settes høyere enn 15 prosent av anskaffelsens verdi.

Ny § 15 skal lyde:

§ 15 *Prosessuelle særregler og tidsfrister ved søksmål etter §§ 13 og 14*

Tvisteløsningsorganets avgjørelser etter §§ 13 og 14 kan bringes inn for de ordinære domstoler ved søksmål etter reglene i tvisteloven.

Sanksjoner etter §§ 13 og 14 kan bare idømmes når sak reises overfor tvisteløsningsorganet innen to år fra kontrakt er inngått.

Dersom oppdragsgiver har kunngjort konkurranse-resultatet når en kontrakt er tildelt uten kunngjøring av konkurransen, kan sanksjoner etter § 13 første ledd bokstav b nr. 1 eller § 14 første ledd bokstav b bare idømmes når sak reises overfor tvisteløsningsorganet innen 30 dager fra kunngjøringen.

Dersom oppdragsgiver i en kunngjort konkurranse har meddelt berørte leverandører om inngåelsen av kontrakt, kan sanksjoner etter § 13 første ledd bokstav b nr. 2 eller 3, § 14 første ledd bokstav a nr. 2 eller § 14 tredje ledd bare idømmes når sak reises overfor tvisteløsningsorganet innen 30 dager fra meddelelsen er sendt.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med utarbeidelse av forskrift til lov 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser vedrørende Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA), legge til grunn mindretallets forslag til forskrift slik det fremkommer i NOU 2010:2 Håndhevelse av offentlige anskaffelser.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med utarbeidelse av forskrift til lov 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser vedrørende begrunnelsesplikten, legge til grunn kravet om individuell begrunnelsesplikt.»
Venstre har varslet at de støtter forslagene.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i lov om offentlige anskaffelser og i kommuneloven (gjennomføring av EUs håndhevelsesdirektiv i norsk rett)

I

I lov 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser gjøres følgende endringer:

Gjeldende § 7 blir § 8. Bestemmelsens annet ledd siste punktum oppheves.

Gjeldende § 7a blir § 12, som skal lyde:

§ 12 *Rådgivende tvisteløsningsorgan*

Kongen kan opprette et rådgivende organ for løsning av tvister om rettigheter og plikter etter denne lov og forskrifter hjemlet i denne.

Kongen kan gi forskrift om at oppdragsgivere som omfattes av loven her er pliktige til å delta i prosessen for tvisteløsningsorganet.

Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingen i organet, herunder bestemmelser om partenes rett til innsyn i sakens dokumenter.

Offentleglova får anvendelse på den virksomhet som drives av *tvisteløsningsorganet*.

Gjeldende § 7b oppheves.

Gjeldende § 8 blir § 9, som skal lyde:

§ 9 *Beslutning om midlertidig forføyning*

For behandling av begjæring om midlertidig forføyning gjelder tvisteloven, om ikke annet er bestemt i eller i medhold av denne lov. Mot overtredelser av bestemmelser i eller i medhold av denne lov, kan det ikke besluttes midlertidig forføyning etter at kontrakt er inngått.

Kongen kan gi forskrift om at oppdragsgivers adgang til å inngå kontrakt suspenderes ved begjæring om midlertidig forføyning, når begjæringen er fremsatt innenfor en fastsatt karensperiode.

Kongen kan gi forskrift om at oppdragsgiver kan fastsette en frist for når begjæring om midlertidig forføyning mot oppdragsgivers beslutning om å avvise eller forkaste en forespørsel om å delta i konkurransen, må være fremsatt.

Gjeldende § 9 blir § 10, som skal lyde:

§ 10 *Underretningsplikt for retten*

Retten skal underrette departementet om saker som idømmes etter § 8, samt forføyninger etter § 9.

Gjeldende § 10 blir § 11.

Gjeldende § 11 blir ny § 16, som skal lyde:

§ 16 *Forskrifter og enkeltvedtak*

Kongen kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av loven. Kongen kan gi oppdragsgivere de pålegg som er nødvendige for å sikre oppfyllelse av denne lov eller forskrifter gitt i medhold av loven. Overfor andre oppdragsgivere enn statlige, kommunale og fylkeskommunale myndigheter og offentligrettslige organer kan det likevel bare gis pålegg som er nødvendig for å oppfylle Norges forpliktelser overfor fremmede stater eller internasjonale organisasjoner om offentlige anskaffelser. *Kongen kan likevel gi forskrift om begrunnelsesplikt.*

Kongen kan gi forskrift om tvungent vernetting for søksmål som nevnt i § 8 og for begjæringer om midlertidige forføyninger som nevnt i § 9.

Gjeldende § 11a blir § 7.

Gjeldende § 12 blir ny § 17.

Ny § 13 skal lyde:

§ 13 *Søksmål om å kjenne kontrakt uten virkning*

Retten skal kjenne en kontrakt uten virkning når

a) *kontrakten gjelder anskaffelser av varer, prioriterte tjene-*

steder og bygge- og anleggsarbeider over EØS-terskelverdiene fastsatt i forskrift, og

b) *oppdragsgiver enten har*

1. *foretatt en ulovlig direkte anskaffelse,*

2. *tildelt en kontrakt innenfor en rammeavtale eller en dynamisk innkjøpsordning i strid med forskrift gitt i medhold av loven, eller*

3. *foretatt andre brudd på forskrifter gitt i medhold av loven som har påvirket leverandørens mulighet til å få kontrakten, og samtidig har brutt bestemmelser om karensperiode eller suspensjon, og dette har fratatt leverandøren mulighet til å iverksette rettslige skritt forut for kontraktsinngåelse.*

Første ledd bokstav b nr. 1 gjelder ikke om oppdragsgiver har kunngjort at det vil bli inngått en kontrakt og tidligst inngår kontrakten ti dager etter kunngjøringen. Første ledd bokstav b nr. 2 gjelder ikke om oppdragsgiver har meddelt sin beslutning om kontraktstildeling til leverandørene og tidligst inngår kontrakten etter en karensperiode.

Når vesentlige hensyn til allmennhetens interesser gjør det nødvendig å opprettholde kontrakten, kan retten unnlate å kjenne kontrakten uten virkning. Dersom konsekvensen av at kontrakten kjennes uten virkning i alvorlig grad vil kunne true et større forsvars- eller sikkerhetsprogram som er avgjørende for Norges sikkerhetsinteresser, kan ikke retten kjenne kontrakten uten virkning.

En kontrakt kan kjennes uten virkning for fremtidig kontraktsoppfyllelse. Dersom kontraktsytelsen kan tilbakeføres i vesentlig samme stand og mengde, kan kontrakten kjennes uten virkning fra tidspunktet for kontraktsinngåelse.

Ny § 14 skal lyde:

§ 14 *Søksmål om å avkorte kontrakt eller om å idømme overtredelsesgebyr*

Retten skal avkorte kontraktens løpetid eller idømme oppdragsgiver et overtredelsesgebyr når

a) *kontrakten gjelder anskaffelser av varer, prioriterte tjenester og bygge- og anleggsarbeider over EØS-terskelverdiene fastsatt i forskrift, og*

1. *retten unnlater å kjenne en kontrakt uten virkning etter § 13 tredje ledd, eller*

2. *oppdragsgiver har foretatt andre brudd på reglene om karensperiode eller suspensjon enn de som er omfattet av § 13, eller*

b) *kontrakten gjelder anskaffelser av varer, prioriterte tjenester og bygge- og anleggsarbeider under EØS-terskelverdiene fastsatt i forskrift, eller uprioriterte tjenester, og oppdragsgiver har foretatt en ulovlig direkte anskaffelse.*

Retten skal idømme oppdragsgiver et overtredelsesgebyr når kontrakten kjennes uten virkning for fremtidig kontraktsoppfyllelse etter § 13.

Retten kan idømme sanksjoner som nevnt i første ledd når

a) *kontrakten gjelder anskaffelser av varer, prioriterte tjenester og bygge- og anleggsarbeider under EØS-terskelverdiene fastsatt i forskrift, eller uprioriterte tjenester, og*

b) oppdragsgiver enten har

1. tildelt en kontrakt innenfor en rammeavtale eller en dynamisk innkjøpsordning i strid med regler fastsatt i forskrift gitt i medhold av loven, eller
2. foretatt andre brudd på forskrifter gitt i medhold av loven som har påvirket leverandørens mulighet til å få kontrakten, og samtidig har brutt bestemmelser om karenperiode, og dette har fratatt leverandøren mulighet til å iverksette rettslige skritt forut for kontraktsinn-gåelse.

Første ledd bokstav b gjelder ikke om oppdragsgiver har kunngjort at det vil bli inngått en kontrakt og tidligst inngår kontrakten ti dager etter kunngjøringen. Tredje ledd bokstav b nr. 1 gjelder ikke om oppdragsgiver har meddelt sin beslutning om kontraktstildeling til leverandørene og tidligst inngår kontrakten etter en karenperiode.

Ved fastsettelse av sanksjoner skal det særlig legges vekt på overtredelsens grovhet, størrelsen på anskaffelsen, om oppdragsgiver har foretatt gjentatte overtredelser, muligheten for å gjenopprette konkurransen og den preventive virkningen. Retten kan også kombinere sanksjonene. Overtredelsesgebyret kan ikke settes høyere enn 15 prosent av anskaffelsens verdi.

Ny § 15 skal lyde:

§ 15 Prosessuelle særregler og tidsfrister ved søksmål etter §§ 13 og 14

Ved søksmål om forhold som beskrevet i §§ 13 og 14, plikter saksøker å varsle oppdragsgivers medkontrahent om søksmålet. Varslet gis ved oversendelse av kopi av stevningen.

Retten skal, uavhengig av partenes påstander, idømme sanksjoner som beskrevet i §§ 13 og 14, dersom vilkårene for det er oppfylt.

En rettskraftig dom som går ut på at en kontrakt kjennes uten virkning eller at kontraktens løpetid avkortes, er bindende for alle og enhver og legges til grunn i alle forhold hvor spørsmålet har betydning.

Sanksjoner etter §§ 13 og 14 kan bare idømmes når sak reises innen to år fra kontrakt er inngått.

Dersom oppdragsgiver har kunngjort konkurranse-resultatet når en kontrakt er tildelt uten kunngjøring av konkurransen, kan sanksjoner etter § 13 første ledd bokstav b nr. 1 eller § 14 første ledd bokstav b bare idømmes når sak reises innen 30 dager fra kunngjøringen.

Dersom oppdragsgiver i en kunngjort konkurranse har meddelt berørte leverandører om inngåelsen av kontrakt, kan sanksjoner etter § 13 første ledd bokstav b nr. 2 eller 3, § 14 første ledd bokstav a nr. 2 eller § 14 tredje ledd bare idømmes når sak reises innen 30 dager fra meddelelsen er sendt.

II

I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner skal § 59 nr. 1 lyde:

Tre eller flere medlemmer av kommunestyret eller fylkestinget kan sammen bringe avgjørelser truffet av folkevalgt organ eller den kommunale eller fylkeskommunale administrasjon inn for departementet til kontroll av avgjørelsens lovlighet. Det samme gjelder avgjørelser om møter skal holdes for åpne eller lukkede dører, jf. § 31, og av-

gjørelser om habilitet. Avgjørelser om ansettelse, oppsigelse eller avskjed er ikke gjenstand for lovlighetskontroll. Spørsmål om det foreligger brudd på bestemmelser gitt i eller i medhold av lov 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser kan heller ikke gjøres til gjenstand for lovlighetskontroll.

III

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 56 mot 48 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.58.14)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ønsker å stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 55 mot 49 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.58.56)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 83/2011 av 1. juli 2011 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 1150/2009, forordning (EF) nr. 1177/2009 og direktiv 2007/66/EF om offentlige anskaffelser.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Linda C. Hofstad Helleland på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 2, fra Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet

Det votes først over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«vedtak til lov om endringer i lov 24. februar 1995 nr. 12 om helligdager og helligdagsfred

I

I lov 24. februar 1995 nr. 12 om helligdager og helligdagsfred mv. gjøres følgende endringer:

§ 5 oppheves.

§ 6 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer §§ 3 til 4 i denne lov, eller bestemmelser gitt i medhold av disse paragrafene, straffes med bøter.

II

Denne lov trer i kraft straks.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.59.54)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om revisjon av gjeldende lovverk slik at det gjøres mulig med søndagsåpne butikker.»

Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 60 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.00.17)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:36 L (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Horne, Harald T. Nesvik, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg om lov om endringer i lov 24. februar 1995 nr. 12 om helligdager og helligdagsfred. Avvikle åpningstidsbestemmelsene – herunder avskaffing av den såkalte «Brustad-bua» – bifalles ikke.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 66 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.00.56)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er

– forslagene nr. 1–3, fra Oskar J. Grimstad på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti

– forslag nr. 4, fra Nikolai Astrup på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti

Det votes først over forslag nr. 4, fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen arbeide aktivt internasjonalt for å få på plass felles tiltak for reduksjon av matavfall.»

Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 78 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.33)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:27 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Hjemdal, Dagrun Eriksen, Geir Jørgen Bekkevold og Hans Olav Syversen om nasjonalt mål for reduksjon av matavfall og gjennomgang av merkeordningen for næringsmidler – vedlegges protokollen.

Presidenten: Det votes alternativt mellom komiteens innstilling og forslagene nr. 1–3, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen arbeide for et mål om at matavfall i Norge skal reduseres med 25 pst. innen 2015, og iverksette tiltak i tråd med dette.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av merkeordningen for næringsmidler med formål å hindre unødig kasting av mat som er fullt spiselig.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette og støtte informasjonstiltak som kan bidra til å redusere kasting av mat.»

Venstre har varslet at de støtter forslagene.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 55 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.14)

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten har Line Henriette Hjemdal satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av vårsesjonen 2012 legge frem en strategi for bruk av biogass i Norge.

En slik strategi bør inneholde potensial, kostnader og tiltak i blant annet landbruks- og transportsektoren for økt produksjon og bruk av biogass.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:35 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup, Siri A. Meling, Svein Flåtten, Øyvind Halleraker og Ingjerd Schou om en strategi for bruk av biogass – vedlegges protokollen.

Presidenten: Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 55 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.03)

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Henning Skumsvoll på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 2 og 3, fra Henning Skumsvoll på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre

Det voteres først over forslagene nr. 2 og 3, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringa opne for at Balestrand kommune kan setje i verk eit forsøksprosjekt der kommunen i sin arealplan kan regulere areal for motorisert transport med beltekøyretøy i ein fastlagd trase etter plan- og bygningslova.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringa fremje forslag om endringar i lov om motorferdsle i utmark og vassdrag og eventuelle andre lover, slik at kommunane får auka mynde når det gjeld motorferdsle i utmark – innafør nasjonale retningslinjer – og der erfaringane frå forsøksprosjektet med auka lokalt sjølvstyre blir lagt til grunn.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 62 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.36)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:40 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Gunnar Gundersen, Øyvind Halleraker, Torbjørn Røe Isaksen, Anders B. Werp og Svein Harberg om motorferdsel i utmark – vedlegges protokollen.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling og forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av vårsesjonen 2012 legge frem for Stortinget evaluering av forsøksprosjektet om motorferdsel i utmark med utvidet kommunalt selvstyre i åtte utvalgte kommuner i perioden 2000–2005.»

Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 55 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.18)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Sak nr. 12 [15:04:43]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.